

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCOUVENEC

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Vir, ki usiha

Naš čas nam je prinesel mogočno probujo narodne zavesti. Marksizem je pripadnost posameznika k narodu močno razvrednotil, jo smatral kot nekaj slučajnega, nebitnega in prehodnega; čim bo vse človeštvo v komunističnem smislu gospodarsko, socialno in duhovno izenačeno, bodo vse narodne razlike počasi izginile, osobita narodna duša se bo z drugimi izenačila v obče človečanski. Narodno mišljenje in na narodnostnem načelu temelječa politika se je v tisti dobi smatrala kot osobina meščanskega razreda, ki da mu je narodnostno čustvo le sredstvo, da vzdržuje svojo gospodarsko premoč in privilegirano nadrejenost stališče v ljudstvu.

Življenje je kajpada kmalu zavrnilo in premagalo to blodno umničenje socialistov, tako da so se sami zlasti v državah, kjer je sožitje več narodov rodilo trajno napetost in borbo, preusmerili v zagovornike načela narodne samoodločbe, naravnega narodnega prava in federalizma. Toda v komunizmu, ki je ob svetovni vojni marksistični nazor o človeku in družbi pretiral do prvotne skrajnosti, se je misel o brezrazrednem, gospodarsko in duhovno poenoličenem in v vseh svojih opravilih, težnjah in udejstvovanjih strogo centralistično vodenem človečanskem kolektivu, v katerem bodo narodi po postopnem razvoju docela izenačeni, obnovila z vso silo teoretičnega fanatizma. Zato je komunizem začel ljuto in brezobzirno preganjati vse narodne svetinje, vero, prav, izročilo in osobite narodne kulture ter jih je deloma trpel samo kot sredstvo čim uspešnejšega širjenja komunističnega nauka. Čim se je v kakem narodu pojavila težnja, da samega sebe vrednoti višje od socialističnega državnega kolektiva, da vse svoje duhovno in gospodarsko življenje zopet ponaródi in da vse podredi nacionalnemu interesu, čustvu in tradiciji, je sovjetski režim z vso krutostjo padel po njem ter po vseh nacionalnih elementih, češ da delajo na upostavitvi reakcije. Toda nič ne pomaga — narodno čustvo in njega ogromna, neizčrpiliva skrita sila je močnejša od socialistične teorije in njenegega občečlovečanskega knjižnega zamisla in prav v sovjetski Rusiji nacionalizem takó ruskega ljudstva kakor drugih njenih mnogostevlnih narodov čedalje bolj prebija skorjo socialistične državne uredbe in počasi postavlja vse življenje zopet na narodno podlago, ne meneč se za Marksove »železne zakone socialističnega razvoja...« Človek bi dejal, da fašizem tudi v sovjetski zmaguje!

Narava se ne da potlačiti in se po vsakem nasilju še močnejše uveljavi; to velja tudi in predvsem za zakone, ki ravna in vodijo narodno občestvo. Za Bogom in nadnaravnim redom ter moralnim zakonom, ki veže vse ljudi brez razlike, je narod prvo; brez njega in brez ozira nanj ne more nihče prav in človeka dostojno ter po božji volji živeti. Stvarnik sam je tisti, ki je vsakega od nas postavil in vredil v določen narod, tako da je nujno in bistveno član svojega rodu, čigar kri polje po njegovih žilah, čigar duša govori iz njega, čigar osebnost podeduje in jih predaja potomstvu, čigar duh oblikuje vsakega posameznika skozi vse veke narodovega obstoja in rasti. Naj se kultura še tako poduhovlja, naj se narodi še tako zblizujejo in izmenjavajo med seboj svoje gospodarske dobrine, tehnične pridobitve in kulturne vrednote, naj se socialni red še tako poobčuje po enakih pogojih gospodarskega pridobivanja, telesnega dela in tehničnega napredka, narodne razlike v globini ostanejo, vse oblike življenja po svoje preustvarjajo in narodnemu pravu prilikujejo ter čisto vse usmerjajo po osebnem narodovem geniju. Tudi vsaka socialna teorija, vsak duhoven pokret in institucija, vsaka občečlovečanska ideja se more in mora realizirati le v narodovem duhu in celó nadnaravno, milostno življenje, kakor nam pravijo največji učniki Cerkve, ni pravo in zdravo, če ne temelji na zdravi naravni podlagi narodove čuti in narava.

Narodni genij pa vedno in povsod temelji v tistem ljudstvu, ki živi na grudi, je zvezano z zemljo, živi v bistvenem in najtesnejšem stiku z naravo, z rastlino in živaljo, z vsemi elementarnimi silami in pojavi, čigar miselnje in delovanje je naravno preprosto in prvobitno močno ter neposredno, samosvoje, izvirno, iskreno in pošteno in čigar delo vse stanove hrani. V tem jedru ljudstva, v poljedelcu, v vaški občini in fari, so vsi neprestano tekoči izvori narodove omike, čiji studenci vsega narodovega napredka, rodišče in skladišče vseh narodovih živih energij. Če družabni oziroma državni organizem zbolí, če nekaj v njem ni v redu, če ga je treba zopet oživiti in obnoviti, da življenje v njem ne zastane in ne začenja propadati, je kmetski stan tisti, iz katerega pridejo zdravilni sokovi v vse občestvo: iz njegovega naravnega in pristnega gledanja na svet in življenje, iz njegovega naravnega poštenja, iz njegove neporušljive vztrajnosti, vedrosti in mirnosti, iz njegove ljubezni do reda, iz njegovega globokega srenj-skega, zadružnega, socialnega čuta, iz njegove enostavnosti, nagnoske sigurnosti v vseh položajih in vprašanjih življenja, in elementarne moči njegove volje. Inteligent, razumnik, ki ne ohrani zveze s tem narodom v pravem in polnem pomenu besede, ki ne čuti z njim in meni, da se je povzdignil nad njim, če je svoj način življenja in naziranja docela izpremenil v nasprotju z ljudstvom, ki naravno misli in čuti, je kakor drevo, ki je odsekano od svoje korenine in začenja razpadati. Vsaka kultura, ki se je od preprostega naroda ločila, se mu oddaljuje in se izrodi v razkošju in neprimernosti ter brezpravju, je zapisana smrti in z njo država sama.

To je važno zategadelj, ker smo sredi prebude in obnove narodne ideje in čustva priča žalostnemu in usodnemu pojavu, kako naš kmetski narod hira, kako je gospodarsko oslabil in kako so pogoji njegovega življenja na zemlji čedalje bolj hudi in kritični. V času, ko se vsepovsod zopet posveča največja pažnja in skrb države poljedelcu, se premalo zavedamo, kako vse premalo storimo mi za naš kmetski

„... odvisno od Jugoslavije“

V Berlinu zopet sanjajo o razpadu Male zveze

Poskus, da se Avstrija, Madžarska in Jugoslavija prilepijo na os Rim — Berlin

London, 18. sept. TG. »Daily Telegraph« objavlja nekoliko senzacionalno poročilo iz Berlina, češ, da je imelo nedavno potovanje avstrijskega zunanjega ministra Schmidta v Berlin čisto posebni pomen, ki se ima v najkrajšem času razodeti. Avstrijski minister Schmidt da se je sestal z Göringom, a da je imel tudi dolge razgovore z zastopnikom zunanjega ministra (ki je med tem letoval pri kanclerju Schuschniggu v St. Gilgen v Avstriji) baronom Mackensenom.

Berlinski poročevalec angleškega lista trdi, da so se razgovori sukali okrog vprašanja, kako bi bilo mogoče pritegniti k osi Rim—Berlin še Avstrijo, Madžarsko in Jugoslavijo. Avstrija in Madžarska da sta itak že tesno povezani z Italijo na podlagi rimskih protokolov (pogodb), Jugoslavija pa je nedavno sklenila z Italijo prijateljsko pogodbo. Nemški zunanji minister baron Neurath je ob priliki svojega poletnega obiska v Beogradu, Sofiji in Budapešti to vprašanje predložil dotičnim vladam. Zaenkrat pa hočejo še čakati Mussolinijevega prihoda v Berlin, ko bodo baje objav-

ljene nove pobude glede tega. V Berlinu govorijo, da bosta namreč Italija in Nemčija povabili zunanje ministre Avstrije, Madžarske, Jugoslavije in Bolgarije na posebno »podonavsko konferenco«, ki bi zasedala pozno v jeseni neke na Nemškem. Konferenca bi se v prvi vrsti bavila z vprašanjem gospodarskega sodelovanja, uvedbe posebnih ugodnostnih carin pri izmenjavi blaga med imenovanimi državami, organizaciji kredita in podobno. O tem načrtu sta se v Berlinu baje razgovarjala Göring in dr. Schmidt. Nemci so optimisti in pravijo, da bi takšno sodelovanje — ki bi, kar pade v oči, izključilo Češkoslovaško in Rumunijo — bilo mogoče in bi ugodno rešilo srednjeevropske težave. Vse je odvisno, tako trdijo v Berlinu po informacijah »Daily Telegrapha«, od stališča, ki ga bo zavzela Jugoslavija.

Rim, 18. sept. TG. Po Rimu se je danes razširila vest, da je italijanska vlada že odpovedala, ali da je na tem, da odpove svojo dosedanje go-

spodarske dogovore z Avstrijo in Madžarsko. To pa zaradi tega, da bi imela prosto roko, da pri obnavljanju gospodarskih pogodb vključi v svoj podonavski gospodarski sestav tudi Jugoslavijo, ki je postala za Italijo zelo važen gospodarski činitelj.

(Gornje vesti smo po svoji časnikarski dolžnosti priobčili. Pristaviti moramo samo, da je Jugoslavija ponovno slovesno izjavila, da bo v vprašanju urejevanja svojih odnosov do Madžarske postopala tako, kot predpisuje pakt Male zveze, torej složno s svojimi zavezniki Male zveze. Glede Avstrije je znano, da bo Jugoslavija začela z njo pogajanja za trgovinsko pogodbo v začetku oktobra, o političnih pogajanjih pa še ni bilo govora. Jugoslavija vodi v Podonavju politiko miru in ne bo storila ničesar, kar bi bilo miru v kvar, svojim zaveznikom pa v škodo. Samo v tem okviru se bo udeležila vsake pobude, ki bi pospeševala sodelovanje med srednjeevropskimi narodi. Op. ured.)

Masarykovo truplo v Plečnikovi dvorani v Pragi

Plečnikova dvorana

Praga, 18. sept. AA. (ČTK.) Posmrtni ostanke predsednika osvoboditelja Masaryka so bili snoti prenešeni iz dvora Lany v predsedniško palačo v Pragi. Ogromna množica ljudi je pričakovala prihod posmrtnih ostankov prvega predsednika češkoslovaške republike. Na poti, dolgi 30 km, je v vsakem kraju, skozi katerega je šel sprevoz, čakala občinska uprava z različnimi domoljubnimi društvi, še posebej pa je bilo opaziti prihod rudarjev in rudarskega revirja v Kladnu, ki so pričakali posmrtno ostanke Masaryka pred samim vhom v Prago. Ko se je sprevoz približal prestolnici, so se mu pridružili trije oddelki češkoslovaške konjenice pod poveljstvom generala Dostala, ki so nato spremljali krsto vse do predsedniške palače. Tu so sprevoz dočakali predsednik republike doktor Beneš, predsednik vlade dr. Hoďža, vojni minister Machnik, notranji minister Černý ter vsa generaliteta češkoslovaške vojske. Plečnikova dvo-

Zemunska vremenska napoved. V zapadni polovici kraljevine bo delno oblačno vreme s prehodnim krajevnim dežjem. Jasno in mirno vreme v večji vzhodni polovici z dvigom toplote.

Zagrebska vremenska napoved: Narasčanje oblačnosti s elabotnim deževjem. Najprej toplo, potem hladno.

Dunajska vremenska napoved: Hladno, oblačno, deževno.

stan. S tem je v zvezi drug pojav, kako je namreč naša srednja šola in vseučilišče prenapolnjeno naraščajo iz meščanskega, uradniškega in tudi delavskega sloja, dočim kmetskih otrok študira čedalje manj, ker tudi »trdene« kmeti danes ne zmore več stroškov za šolanje svojih otrok na gimnaziji in vseučilišču. To pa mora roditi zelo usodne posledice za narod in za državo, ker se inteligenca, ki se izbira samo med seboj, ne obnavlja več po mladini iz kmetov po dotoku zdrave krvi iz rodnega izvira naše zemlje in njenege človeka, in se mora zato bolj in bolj izroditi po umstveni in moralni ter fizični kvaliteti. Naši profesorji pedagozi že leta in leta ta pojav opažajo in zasledujejo s skrbjo. Če naš kmet gospodarsko propada, propada ves narod, usiha njegovo fizično zdravje in njegova plodovitost, se znižuje naša moralna raven in mora padati naša kultura, naše storitve, naša odporna moč, da ne govorimo o naši osvajaški in ekspanzivni sili. Kar velja o našem narodu, bo veljalo za vso državo, če se ne bomo z vso odločnostjo in doslednostjo lotili rešitve našega kmetskega stanu. Kako, to je bilo že tisočkrat povedano — gre le za to, da ne ostane samo pri zaletih, porizkih in delnih rešitvah, ampak da se vse energije države usmerijo v sistematično, vztrajno in globoko zasnovano ter na široko segajoče delo.

Katoličani o Masaryku

Glavni urednik katoliških »Lidovih listov« Jan Scheinost je napisal v uvodniku te-le besede:

Bodimo povsem odkriti. Mnogo grenkobe je pustila pri katoličanih Masarykova delavnost pred vojno, ko je po krivici spajal katolištvo s habsbursko cesarsko monarhijo. Tudi po vojni ni bilo nekaj časa katoličanom jasno, če bo Masaryk v tem boju vztrajal. Toda naš nepozabni prvi in obenem četrti predsednik se je zgodaj prepiral o mednarodno svetovnem in narodno državotvornem pomenu katolištva za bodočnost republike, poučil se na delu ministra msgr. Šramka o neomejeni in goreči zvestobi in ljubezni katoličanov do države, ki je prav tako njihova skupna zadeva, kot ostalih. In ta skušnja je pehala predsednika-osvoboditelja k spremembi nazorov na vrednost katolištva za našo državo: epoznal je v njem enega glavnih demokratičnih stebrov republike, ki tako po svoji edinstveni naravni sili zasluži od glave države respekt, priznanje in sodelovanje. Katoličani nad truplom prvega prezidenta gotovo radevolje odpuščajo vse njegove stare zmotne, kajti dobro in davno so že poravnali v prepričanju, da vse, kar je za narod storil velikega in vrednega, neizmerno odtehta vse to, v čemer se je motil. Masaryk, graditelj in češkoslovaški državnik, pripada in bo pripadal vedno vsemu narodu. Vse drugo pa to, kar je čisto človeško, je videl in bo razodel, kot pri vsakem smrtniku, milostljivi in dobrotljivi Bog.

60.000 Kitajcev obkoljenih V prihodnjih dneh bitka na glavni obrambni črti

Peiping, 18. sept. o. Japonsko vojno poročilo govori o treh prodorih skozi kitajsko obrambo na severni kitajski fronti južno od Peipinga. Zavzetje Čočova (Tachotschau) je bilo v tem pogledu odločilno. Japonske čete se nahajajo že 35 km južno od tega mesta ter v brzih pobodih korakajo proti Kaopeitjenu in Tingshinu z namero, da bodo zasedle tudi Pauting (Paotingfu), preden se bo kitajskemu središču posežilo, da se reši v to trdnjavo zgrajeno ozemlje. Hribovje pri Kaopeitjenu japonsko prodiranje nekoliko ovira. Najskrajnejše levo japonsko krilo pa se je Tingshinu približalo že na 25 km. Nevarno je tudi močno pritiskanje japonskih čet na desnem krilu, kjer potiskajo Kitajce nazaj pri Tatungu, ki je že v japonskih rokah, in pri Hunjanu, ki je tudi že v japonskem območju. Vsekakor kaže, da bodo Japonci v kratkem prišli v bojne stike z glavnimi vojaškimi središčem kitajske severne armade. Do sedaj so imeli opraviti le s polrednimi vojaškimi enotami. Sedaj bodo zadeli na redne čete, ki so bile poslone iz Nankinga proti severu.

Vojaški izvedenci zatrjujejo, da razpolagajo Japonci na bojiščih južno od Peipinga z armado 60.000 mož, medtem ko je na kitajski strani vsega 8 divizij, to je daleč nad 100.000 mož, od katerih pa jih je 60.000 (in ne sto tisoč, kot so večraj poročali) južno od Peipinga na pol obkoljenih in vsaj začasnó za boj neoposobljenih, če se bodo še sploh mogli rešiti.

Kitajci pravijo, da je za nje šangajsko bojišče drugovrednega pomena. Njihova glavna obrambna črta je južno od Tjencina, in sicer gre od Tšančava skoraj v ravni, 250 km dolgi črti proti zapadu mimo Pautinga do Vuniga. Kitajci so tamkaj zgradili strelske jarko po najmodernejšem sistemu.

Iz Tokia poročajo, da so vesti o ustanovitvi posebne samostojne vlade v južnem Čaharju z glavnim mestom Kalganom še preurjenane. Takšne vlade še ni, toda Japonci upajo, da bo kmalu ustanovljena.

Po španskih bojiščih Naprej proti Gijonu

Sevilla, 18. septembra. AA. (Havas) General Queipo de Llano je sporočil po radiu, da so nacionalisti zavzeli danes vrhove Pajaresa. Na asturijskem bojišču so nacionalisti zasedli Arenas de Cables.

Salamanca, 18. septembra. AA. (DNB) Vse-ranje nacionalistično vojno poročilo pravi, da so nacionalistične čete v pokrajini Asturiji nadaljevale s svojim napredovanjem. Zavzele so cel niz manjših mest, med njimi Arenas de Cables, Lleras de Ariba, Lleras de Abajo, Edra Quintana in Valmori. Nacionalne čete nadaljujejo prodiranje in so večraj dopele do Cahene de Cables. Zadnje tri dni so napredovale 22 km. Na leonskem bojišču so nacionalistične čete zavzele kraj Callero ter so dopele do gorskega grebena Granici med leonsko in asturijsko pokrajino.

London, 18. sept. TG. Predsednik odbora za nevmešavanje lord Plymouth je obvestil vse člane odbora, da z dne 17. septembra preneha nadzorstvo španskih obali in da naj se nadzirajoča brodovja umaknejo iz španskih voda. Odbor za nevmešavanje pa bo nadaljeval svoje delovanje. Angleška in francoska admiraliteta javljata, da ostaneta v španskih vodah samo po dva rušila.

Pariz, 18. septembra. b. Dejstvo, da sta Anglija in Francija brez predhodnega sklepa nevtralnega odbora v Londonu večraj sami ustavili kontrolo španskih meja, je napravilo v političnih krogih globok vtis. Francoska vlada je izjavila, da bo za slučaj, če bo ugotovila, da se je kršila dotedanja nevtralnost, takoj odprla prirekejsko mejo, pa najsi ima tudi najmanjši dokaz vmešavanja v Španijo.

Pariz, 18. septembra. b. Levičarski listi poročajo, da je vlada generala Franca kupila od italijanske vlade dvanajst podmornic. Listi ugotavljajo, da Franco ne razpolaga niti z moštvo niti s častniki za te podmornice, zaradi česar je povsem jasno, da bo posadka ostala italijanska. V dokaz te vesti navajajo listi tudi imena nekaterih podmornic, med njimi »Torrecllic in »Beatrice«.

60.000 Kitajcev obkoljenih V prihodnjih dneh bitka na glavni obrambni črti

Pri Šangaju so bili močni letalski boji in so japonska letala obmetavala predvsem Liuhong in Lotjen z bombami. Kitajci se napredovanju močno upirajo. Liuhong je še v kitajskih rokah. Umik nasprotnika so Japonci izkoristili za to, da izkrevajo vedno nove čete pri Vusungu.

London, 18. sept. b. Po informacijah angleških listov se potrjujejo vesti, da so Japonci v teku svoje ofenzive na severnem bojišču obkolili tretjino kitajske vojske, in sicer tako strategično in taktično, da nista mogoči niti obramba niti protinapad. Kitajske sile so zajete v klešče ter se skušajo sedaj prebiti v zahodni smeri. Itočasno pa so japonske čete južno od Čačava izvršile napad proti kitajskim postojankam pri Pautingu, Jungčungu in Fungungu.

Tokio, 18. septembra. AA. (Havas.) Po poročilu iz Šangaja je nankinska vlada pozvala svojega poslanika v Tokiu, naj zapusti japonsko prestolico.

Zemljevid k bojem pri Peipingu

100 letnica Mihaela Vošnjaka „očeta slovenskega zadružništva“

V soboto, 18. septembra je minilo 100 let, odkar se je rodil v Šoštanju oče slovenskega zadružništva Mihael Vošnjak kot mlajši brat znamenitega slovenskega politika dr. Josipa Vošnjaka. Starši so se bavili z usnjarijo. V nemškem delu tega rodu je ostala usnjarska obrt še danes, seveda že razvita v močno industrijo Woschnagg Franz i sinovi, d. d., Šoštanj.

Burno leto 1848, leto nacionalnega zanosa, ga je dobilo v Celju kot dijaka, kjer je s slovensko kokardo na čepici »demonstriral« s tovariši po celjskih ulicah. Visoko šolo je študiral v Gradcu in na Dunaju, kjer je leta 1857 dovršil politehniko in se kot inženir posvetil železniški službi. Vendar zaradi bolehnosti ni ostal v tej službi dalj kot do leta 1878, ko je stopil v pokoj in se naselil v Celju. S tem začne njegovo delovanje na gospodarskem polju. Njegova bolehnost, ki je bila vzrok, da je moral zapustiti službo, je na drugi strani pomenila srečo za slovensko gospodarstvo, posebej pa za slovensko zadružništvo, ki je v svoobodnem, narodno prebujenem, realno in gospodarsko mislečem in kljub bolehnosti izredno energičnem Vošnjaku našlo svojega očeta.

Največje njegovo delo na zadružnem polju je ustanavljanje posojilnic po Schulze-Delitzschovem sistemu, ki ga je pa seveda spremenil in preobrazil tako, kakor je pač odgovarjalo slovenskim gospodarskim razmeram v mestih in trgih in pa 1883 l. izvršena organizacija posojilnic v Zvezo slovenskih posojilnic v Celju, ki je bila prva zadružna zveza na Slovenskem in tretja po redu v Avstriji.

Pred celjsko zvezo imamo sicer že nekaj slovenskih zadrug, ki so pa spontano in nesistematično nastajale v raznih krajih. Tako imamo že iz leta 1855 Obrtno pomožno društvo v Ljubljani, ki ga je ustanovil N. Horak; potem sta bili dve močni obmejni posojilnici, in sicer Okrajna posojilnica v Ljutomeru in Posojilnica pri Sv. Jakobu v Rožu, obe že pred uveljavljenjem avstrijskega zakona iz leta 1873.

Po uveljavljenju zadružnega zakona so se ustanovile posojilnice v Mozirju, Šoštanju, Metliki, Ormožu, Celju, Mariboru, Postojni, Vrhniki, Zalcu, Ljubljani. Toda šele z ustanovitvijo Zveze slovenskih posojilnic imamo podano ne le centralno obstoječih posojilnic za denarno sporavnico in vzajemno poslovno pomoč, ampak tudi centralno za zadružno propagando in tehnično-organizatorično delo.

Mihael Vošnjak je imel svojo zadružno šolo in svoj zadružni vzor v zadružno-organizatoričnem in gospodarskem delovanju Čehov. Kakor so Čehi smatrali, da jih edino gospodarska osamosvojitve more rešiti pred nemško politično in gospodarsko premočjo in so zaradi tega na vse kriplje organizirali narodni češki kapital in intenzivno gojili varčnost, tako je tudi Vošnjak postavil kot svoj program, da za slovenski »štajerc« sprva v glav-

nih mestih: Celje, Maribor in Ptuj ustanovi močne narodne denarne zavode in se potem s pomočjo le teh loti ustanavljanja posojilnic po deželi. Ker je posojilnica v Celju, pri kateri je od začetka prav intenzivno sodeloval celo v pisarniškem in knjigovodskem poslu, dobro napredovala, je imel Mihael Vošnjak pri ustanavljanju novih zadrug mnogo lažje delo in so si prav hitro ena za drugo sledile: Posojilnica v Zalcu, Posojilnica v Mariboru, Knetska posojilnica ljubljanske okolice, Posojilnica na Vrhniki, Posojilnica v Sevnici in Notranjska posojilnica v Postojni. Posojilništvo se je torej že prav lepo razvijalo.

Da se pa doseže večji uspeh in delo pospeši, da se zlasti zagotovi vzajemna pomoč med posojilnicami in začne tudi smoteno organizacijsko delo, zato je leta 1883 Vošnjak pristopil k ustanovitvi Zveze slovenskih posojilnic.

6. januarja 1883 je razposlal kot načelnik Posojilnice v Celju vabilo vsem slovenskim posojilnicam na sestanek zveze. Vabilu so se odzvale vse takrat obstoječe posojilnice na Štajerskem, dočim izvenštajerske posojilnice niso poslane zastopnikov. Štajerske posojilnice Maribor, Mozirje, Šoštanj in Celje so v seji 21. jan. 1883 sprejele pravila Zveze slovenskih posojilnic in s tem je bila ustanovljena prva zadružna zveza na Slovenskem. Celje je s tem postalo prvo organizatorično središče za slovensko zadružništvo.

Dva cilja je imel Vošnjak pri svojem zadružnem delu pred očmi: gospodarsko in narodno osamosvojitve našega naroda. Ravno zaradi težkih razmer, ki so tedaj vladale pri nas zaradi nemstva in nemučarstva, je bil narodni moment še močnejši nego gospodarski. Seveda je bilo pa tudi v gospodarstvu delo nujno potrebno, saj je po besedah dr. Prijatelja »nacionalno mizerijo slovenskega naroda v začetku nove ustavne dobe dopolnjevalo še skrajno slabo materialno stanje ljudstva«. Zato je bilo treba narod dvigati gospodarsko in nacionalno, da ne omaga pred dobro organiziranim v kapitalu in izobrazbi močnem nemštvom in nemučarstvom, ki je v svojem stremljenju za pomembnejšim gradilo svoj most do Adrije s svojimi kreditnimi ustanovami in s svojimi nemškimi narodnimi domovi. Tu so velike zasluge Mih. Vošnjaka, ki jih slovenski narod ne bo nikoli pozabil.

Kakor se je Vošnjak gradil na Schulze-Delitzschovem sistemu in imel pred očmi narodno osamosvojitve slovenskega ljudstva ter posojilnice pred vsem ustanavljal v mestih in trgih, tako je potem dr. Krek začel ljudsko zadružništvo po Raiffeisnovem sistemu za socialno pomoč kmetu proti oderuhom na deželi. To sta dva velika moča, ki ju mora slovensko zadružništvo imenovati svoja očeta, svoja pionirja. 8. oktobra se bomo namreč tudi spominjali 20. obletnice smrti dr. Kreka. Zato smo že tu hoteli naznačiti sliko in različno v delovanju obeh zadružnih pionirjev.

„Ogroženo ozemlje“

Priprave Nemcev, da uničijo Koroške Slovence

Na tem mestu je bilo že govora o zaupni okrožnici celovškega Heimabunda; v njej daje centralna koroška raznarodovalna organizacija splošna navodila, po katerih naj se organizira po možnosti čim bolj pompozna proslava obletnice plebiscita. Še bolj zanimiv pa je dodatek k tej okrožnici, ki do potankosti določa spored za slavnostne dni za vso Koroško, posebno pa za mešano ozemlje in nekdanjo glasovalno cono. Zaradi obezbežnosti teh navodil ne bo mogoče dobesedno citirati, zato jih bo mogoče podati samo v izveščku.

Za letošnje proslavo je zamišljena dvodnevna nabiralna akcija na južnem Koroškem. Okrožnica s smernicami za podrobno organizacijo pravi dobesedno:

»Nabiralna akcija se od vsega početka ne sme predstavljati kot navadna društvena zbirka, temveč kot izraz obmejne narodne skupnosti (Ausdruck der grenznationalen Volksgemeinschaft), ki se mora po možnosti brez izjeme pritegniti za ohranitev in v varstvo naše ogrožene južne meje. Donos iz nabiralne akcije se bo uporabljal:

1. za izgraditev Heimabundove organizacije, to se pravi, njenih delovnih celic, ki bodo praktično izvedle duhovno obrambo dežele na južni meji;
2. za gospodarsko pomoč;
3. da se izpopolni zaščita zemlje;
4. da se poveča kulturno delo, ki je zaradi delavnosti nacionalnih Slovencev postalo nujno potrebno.

K temu plemenitemu uvodu se same po sebi ponujajo nekatere pripombe, da bi bila stvar jasna. »Delovne celice« Heimabundove organizacije so tako imenovani »Heimatkreise«, ki so verna kopija slovenskih izobraževalnih društev, samo s to ogromno razliko, da je njihova moralna tendenca silno nizkotna: »Heimatkreise« imajo namreč kot edini cilj raznarodovanje. Vse drugo govorčenje o njihovem poslanstvu je zavestna laž.

Kdo bo deležen gospodarske podpore iz Heimabundovih sredstev, o tem si pač ni treba beliti glave.

Zelo važna pa je tretja točka, namreč da se bodo sredstva porabila »za zaščito zemlje«. To se pravi v nediplomatskem jeziku, da se bodo nabrana sredstva uporabljala tudi zato, da bodo zavednim Slovincem trgalji iz rok njihovo zemljo in jo dajali nemškemu priseljencem. Mnogo najlepših kosov slovenske koroške zemlje je tako že doslej prešlo v nemške roke, toda to jim ni zadosti, hočejo je imeti še več, vso. Taka je pač morala močnejšega.

Kar se pa tiče »kulturnega dela«, je že dovolj poznano, kako te vrste »kultura« v resnici izgleda. Če bi koroški Nemci s kulturo resno mislili, bi morali začeti najprej pri šoli in napraviti še sedanje pomembnejše resnično šolo na dožanih pedagoških načelih. Za moralo koroških raznarodovalcev je zanimivo priznanje, da je »kulturno delo« potrebno zaradi delavnosti nacionalnih Slovencev. Če bi torej koroški Slovenci sami ne bili delavni, bi tudi nemško »kulturno delo« ne bilo več potrebno.

—
Nato omenjena okrožnica daje navodila, kako je treba vzbuditi v najširših slojeh zanimanje za nabiralno akcijo in plebiscitne svečanosti sploh. »Informacijsko službo naj opravlja predvsem obmejno mesečno glasilo »Heimatkreise«, ki lahko sproti obveščila o položaju na obmejnem ozemlju in je za pojasnila še posebej priročno. Istemu cilju služijo tudi pozivi v dnevnem časopisu, poročila in obvestila koroškega Heimabunda, kakor tudi poročila posameznih »obmejnih odborov«. Vsekakor naj prihajajo časopisni vesti tudi iz posameznih manjših krajev, da bi bilo tako celokupno pre-

bivalstvo poučeno o nameravani zbirki za obmejno ozemlje.

V mestih in večjih krajih naj se izvesijo na cestah veliki propagandni napisi: »Zrtev za koroško obmejno ozemlje« (»Opfer für das Kärntner Grenzland«). V manjših krajih naj šolska mladina (!) sama napravi propagandne lepake...

V vseh kinematografih se predvaja propagandni diapozitiv, ki ga oskrbi »koroški Heimabund«. Neumorna mora biti usna propaganda od človeka do človeka.

Sledijo navodila za same nabiralne dneve od 8. do 10. oktobra.

»Izobesijo naj se zastave v deželnih barvah. 9. oktobra zvečer ob 19 naj zagore po višinah kresovi.

Nabiralna akcija dne 8. oktobra ob 12 naj se odpravi z godbo po ulicah ali pa s koncertom na trgu. 8. oktobra ob 17 se zbere vsa mladina na glavnem trgu kraja: šolska mladina (!) in mladinska društva vkorakajo v urejenem sprevodu.

8. oktobra ob 18 priredi vse nemško misleče (!) prebivalstvo v kraju svečane obhode. (Poklonitev padlim junakom, sprevodi narodnih noš, zborna petje po ulicah, koncerti na trgih, sprevodi okinčanih koles in avtomobilov s propagandnimi lepaki; k sodelovanju naj se pritegnejo društva in požarne brambe.)

10. oktobra budnica z godbo, ki jo spremlja skupina narodnih noš. Prirejanje naj se plebiscitni pevski nastopi in druge plebiscitne svečanosti v prid zbirke za obmejno ozemlje.

Ravag (avstrijska radijska družba) bo prenašala »Spominke uro na ljudsko glasovanje«. (Ta oddaja je bila posneta na plošče v St. Jakobu v Rožu ob priliki odkritja spomenika v koroških bojih padlim.)

Sledijo navodila za nabiralece. Kot nabiralec priporoča okrožnica srednješolsko mladino, člane telovadnih, raznih športnih in mladinskih društev, posebno zaželenje pa so matere in gospe, ki se naj prostovoljno javijo »v službo za obmejno ozemlje«. Izda nam se parola: »V nabiralnih dneh ne sme biti nihče brez obmejnega znaka!«

Končno podaja okrožnica podroben načrt za zbiranje prispevkov.

1.) 8. oktobra ob 12 se prične pobiranje po hišah e polami. Darovalci pri tej priložnosti ne prejmejo nobenega znaka.

2.) Pobiranje po cestah se prične 8. oktobra ob 5 popoldne in traja do 10 oktobra popoldne. Pri tem bodo dajali dve vrsti kartonov: za prispevke od 1 do 5 navadne znake na kartonu, za večje prispevke poseben »obmejni znak«, izdelan po načrtu nekega koroškega umetnika. Tri pare v vsakem

Roosevelt o diktaturah in demokracijah

Washington, 18. sept. AA. (Havas.) Predsednik Roosevelt je imel po radiu govor ob priliki proslave 150 letnice ameriške ustave. Ko je najprej razložil nastanek demokracije, je nadaljeval:

V poslednjem času smo večkrat slišali različna mišljenja o demokratski ideji od strani vlad, ki jih predstavlja en sam človek. Lahko se pobija trditve, da bi bila metoda, ki jo sprovajajo take vlade, pa jih imenuje komunistične ali totalitarne, nudila ljudem, ki žive pod njihovimi režimi, nekatere materialne ugodnosti, ki jih demokracija do-

okraju, ki bodo imeli največje uspehe pri nabiranju, bo Heimabund se posebej lepo nagradil.

3.) »Krajevni vodja in obmejni odbor morata poskrbeti, da se nabiralna akcija razvije v mogočno manifestacijo za svobodno in nedeljeno Koroško!«

4.) »Koroški Heimabund bo izposloval dovoljenje, da se izvede nabiralna akcija tudi po vseh šolah, ki bodo imele v tem času pouk. Nabiranje po razredih naj se zaključi 7. oktobra. Najbolj agilni razredi bodo nagradieni.«

Vse to se torej pripravlja na Koroškem za obletnico plebiscita. To je pač neizpodbiten dokaz, kako »iskreno« je na nemški strani stremljenje po »mirnem sožitju« s Slovenci v deželi. Koroški Nemci se očitno z vso vneto pripravljajo, da bi svetu zopet enkrat pokazali svojo »kulturnost«.

Prav posebno pa je treba poudariti tole dejstvo: iz načrta je razvidno, da bo morala pri nabiralni akciji kakor tudi pri raznih svečanostih sodelovati šolska mladina. To se pravi, da bodo slovenski otroci prisiljeni pomagati k uspehu akciji,

ki ima kot končni cilj zabrisati vsako sled slovenstva na Koroškem. Ti slovenski otroci bodo prisiljeni pomagati tistim, ki sramotijo njihovo materino govorico, podpirati delo tistih, ki so pregnali iz koroške šole slovensko besedo in s tem onemogočili, da bi ti otroci duhovno in umsko rasli. Z eno besedo: slovenski otroci bodo prisiljeni pljuvati sami sebi v obraz. To so pač stvari, ki se jih z grozo spominjamo iz turških časov, da bi pa bilo kaj takega mogoče v »kričanskem« in kulturni Avstriji, tega si pač nihče ne bi mogel zamisljati.

So meje v človeškem življenju, preko katerih je težko uti brez kazni. Zdi se, da se na Koroškem dogajajo stvari, ki so te meje že davno prekorčile. Če so si že koroški raznarodovalci nadeli tako svojevrsten življenjski ideal, da načrtno gromadijo krivice in si to štejejo celo v veliko zaslug, mora vendar obstojati še drugačna oblast, ki tako delo registrira. Če pa oblast vse to vendarle dopušča, je mogoče samo en sklep: da so si življenjski ideali raznih krogov na Koroškem hudo podobni, če že ne popolnoma enaki. V tem primeru bo moral naš optimizem dobiti pač nekoliko drugačne oblike.

Domači odmevi

PH dovolila Ljubljani posojilo 40 milijonov din

Belgrad, 18. sept. m. Pošta braničnica je dovolila ljubljanski mestni občini posojilo v znesku 40 milijonov dinarjev za reorganizacijo cestne železnice. To posojilo ne pomeni nobene nove obremenitve občine, temveč pomeni razbremenitev, ker bo občina s tem denarjem pokrila svoje dosedanje obveznosti v zvezi s cestno železnico. Novo posojilo je sklenila pod ugodnejšimi pogoji, kakor se dosedanje obveznosti mestne občine v zvezi s cestno železnico.

Davidovičeve metamorfoze

»Samoupravac hudo napada vodjo srbskih demokratov starega Ljuba Davidoviča zaradi njegovega obnašanja v kampanji opozicije proti sedanjim vladam. Davidovič, ki je pred meseci spreminil program svoje stranke in se izjavil zaradi Hrvatov za federalistično ureditev države, je takoj prekinil svoje zdravljenje v kopališču, čim je izvedel, da JNS in njeni prijatelji organizirajo napad na vlado. In ta svobodoljubni federalist ter nepomirljivi nasprotnik centralistične reakcije je ponudil svojo pomoč jugoslovenskemu nadunitaristu Petru Zivkoviču, Velji Popoviču, Jevtiču in Kojiču, ter seveda tudi svojim prijateljem iz združene belgrajske opozicije, Aci Stanojeviču in zemljoradnikom. Tako so se našli skupaj federalisti (srbski namreč), unitaristi, levčarski zemljoradniki, pa tudi fašisti pod vodstvom Ljotiča, ki mu je vzor narodnosocialistična Germanija, da se pridruži pravoslavnim reakcionarjem v obrambo velesrbstva. Sedaj je g. Ljuba Davidovič uvidel, kako zelo se je zaletel, pa je izdal nov proglas, v katerem pravi, da je tudi on proti vladam Petra Zivkoviča in JNS. Obenem pa zopet napada vlado dr. Stojadinoviča ter trdi o njej stvari, ki jih razširja JNS, dasi bi moral vedeti, da so to grde laži in klevete.

Belgrad, 18. septembra. m. Vodja demokratske stranke Davidovič je imel danes dopoldne v svojem stanovanju sestanek z Jančičem, predsednikom finančnega odbora narodne skupščine in znanim voditeljem političnih demonstracij ob priliki sprejetja konkordata. Videle je, da je zdaj pri Jančiču izgubil konkordat vsako vrednost. Uvidel je, da polom konkordata ne more priti do ministrskega stolčka, zato se je ponudil Davidoviču, da podpira njegov zračni sporazum, za katerega je golovo zopet zahteval ministrski stolček.

Jalovi upi

Sarajevska »Pravda«, ki jo urejuje dr. Behmen, piše: »Razen kričavih letakov, s katerimi opozicija bombardira našo javnost in ki spadajo med sredstva nezakonite borbe, je eden od glavnih njenih argumentov ta, da bo vlada padla, da je že demisionirala in da sta dva ali so trije ministri že podali demisijo. To je vse laž in izmišljeno in niti vlada niti katerikoli izmed njenih ministrov ni podal demisije niti je ne bo. Vlada pade, kadar ne uživa več zaupanja kroge, ali pa, kadar ostane v narodnem zastopstvu v manjšini. Kadar pa vlada uživa zaupanje tako kroge kakor parlamenta, kakor ga uživa vlada dr. Stojadinoviča, sploh ne more pasti. To dobro ve združena opozicija kakor tudi njeni najnovejši zavezniki JNS, ljotičevci in Narodna obrana, toda oni potrebujejo to laž, da držijo skupaj svoje prišaste. JRJ in vlada ostajata bladni in gresta svojo pot, ker pred njima so še mnogi državni problemi, čijih uresničenje ne trpi odlašanja.«

Babilonska zmešnjava

V Sloveniji, tako piše glavno glasilo JRJ, opazimo spor med nekdanjimi tako imenovanimi demokrati. Eni so na strani dr. Kukovca, ki se nagiba k belgrajski združeni opoziciji, drugi pa vlečejo z dr. Lončarjem, čigar simpatije so na strani SD koalicijske. Javno se napadajo v svojih glasilih in drug drugega imenujejo izdajalce. Razen te skupine bivših demokratov imamo dve skupini socialistov, to je tako imenovanih kamorasev, od katerih se večini toži po režimu Petra Zivkoviča, ki je rdeče voditelje v vsemi silami podpiral in jim zagotavljal njihova dobra mesta v delavskih zbornicah, dočim druga zagovarja radikalno marksistično politiko, da ne imenujemo komunistov, ki kamorase bijejo na vsej črti. JNS je razdeljena med kramarjevece in pučjevece, ki se od nekada ne moreta trpeti, ker za dva fuhreja v stranki ni mesta. Pučjeveci sami imajo svoje disidente. Med to pisano opozicijo je tudi nekaj pristašev starih radikalov, pod imenom knetsko-delavskega pokreta pa rastejo razne nasprotujoče

sleji ne dala. Zmanjšala se je sicer brezposelnost, toda to zmanjšanje je samo posledica norega izdelovanja orožja. Pod njihovimi režimi nasilja vlada sicer red, toda na račun svobode in pravic poedinca.

Nato je Roosevelt nastopil v svojem govoru proti trditvam upravljalcev avtoritativnih režimov ki napovedujejo konec demokracije. Najprej se močja, a sedaj tudi že žene odbijajo vlade enega samega človeka. Takšna oblika vladavine lahko resno ogrozi civilizacijo sveta.

Roosevelt je nato prešel na mednarodni položaj in dodal: Nad svetom krozi strah pred napadi, invazijami, revolucijami in smrtjo. Naš narod je trdno odločen, da ne nevarnost, ki postaja od dne do dne večja, odbije od sebe.

Tečaj za naše dopisnike

Tečaja za naše dopisnike, ki bo jutri, dne 20. t. m., naj se udeležijo le tisti, ki so bili prijavljeni in so nato dobili še posebno osebnostno vabila. — Druge bomo se posebej povabili na drugi tečaj. — Brez osebnostnega vabila nima nihče vstopa. — »Propagandni oddelek.«

Osebnosti

Belgrad, 18. septembra. m. Premeščeni so po prošnji sledeči učitelji in učiteljice: Petrič Ida iz Dolge vasi v Dolno Lendavo, Kokalj Janko iz Poljan nad Škofjo Loko v Višnjo goro, prav tako Kokalj Lavrencija, Grom Frančiška iz Križ pri Kranju v Tržič, Stravs Berta iz Dobrne na Vransko, Pukmajster Gabriella iz Blance pri Krškem v St. Jurij ob juž. žel., David Ruža iz Levča pri Konjicah v Trbovlje Vode, Čota Olga iz Trebnja v Trbovlje Vode, Pečenko Danilo iz Stogovcev pri Ljutomeru v Planino pri Logatcu, Prah Roza iz Črne v Muto pri Dravogradu, Voršič Henrika iz Hajdine pri Ptuj v Velenje, Kralj Julijana iz Mute v Liboje pri Celju, Pokoru Daniela iz Olševka pri Kranju v Vodicah, Janežič Franc in Terezija iz Ljubljane na Polico pri Litiji, Prešeren Vida iz Banja Loke pri Kočevju k Sv. Lenartu pri Laskem, Lešnjak Marija iz Kostanjevice v Iško vas, Pavlovec Milan iz Cerkelj pri Kranju na Ig. pri Ljubljani, Pavlovec Ljudmila iz Cerkelj pri Kranju na Ig. pri Ljubljani.

Belgrad, 18. septembra. Z redom Belega orla V. stopnje je bil odlikovan inspektor ministrstva za gozdarstvo in rudnike Jovan Kraljevič, in sicer za zasluge, ki si jih je stekel za razstavo »Naš Isar« na lanskem velesojmu v Ljubljani.

Beograd, 18. septembra. AA. S kraljevim ukazom na predlog ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje sta odlikovana z redom jugoslovanske krone 4. stopnje, dr. Ivan Robida, predstojnik oddelka splošne državne bolnišnice v Ljubljani v pokolu in dr. Ernest Mayer, načelnik kraljevske banske uprave v Ljubljani v pok.

Velik Delbosov govor v Zenevi

Zenova, 18. sept. AA. (Havas.) Francoski zunanji minister Delbos je na današnji seji skupščine Zveze narodov uvodoma izjavil, da je Francija z vso dušo za pakt Zveze narodov. Francija je soglasno mnenja, da je samo v paktu Zveze narodov rešitev sveta in miru. Mednarodno delo vlade, ki jo tu zastopam, je dejal Delbos, se ravna po načelnem nauku Zengve. Nekoč je kazalo, da bo to načelo združilo malone vse civilizirane narode sveta, ki jim je bila glavna želja popolni mir brez vsake omejitve in izjeme. Takrat so narodi pošiljali v Zenevo svoje zastopnike, da bi tamkaj razpravljali o sredstvih do tega cilja. Sedaj so se naše razprave nekoliko premaknile in moramo razpravljati o samem načelu našega dela. Upamo, da bomo tudi to vprašanje zadovoljivo rešili in da bomo mogli pridobiti vse države sveta, ki je sedaj med eboj sprt in ki ga razjeda duh nesloge.

Najvarnejše sredstvo za mir je spoštovanje prevzetih obvez. To ni iznajdba Zveze narodov, marveč osnova naše civilizacije, ki ni z njim izgrajena vsako podlago. Spoštovati podpis ni le vprašanje časti, marveč vprašanje življenja ali smrti za vse narode, ki bi neizbežno zdrveli v pogin, če bi ne mogli živeti drug poleg drugega. Ta prva stopnja naj dovede do mednarodnega sodelovanja.

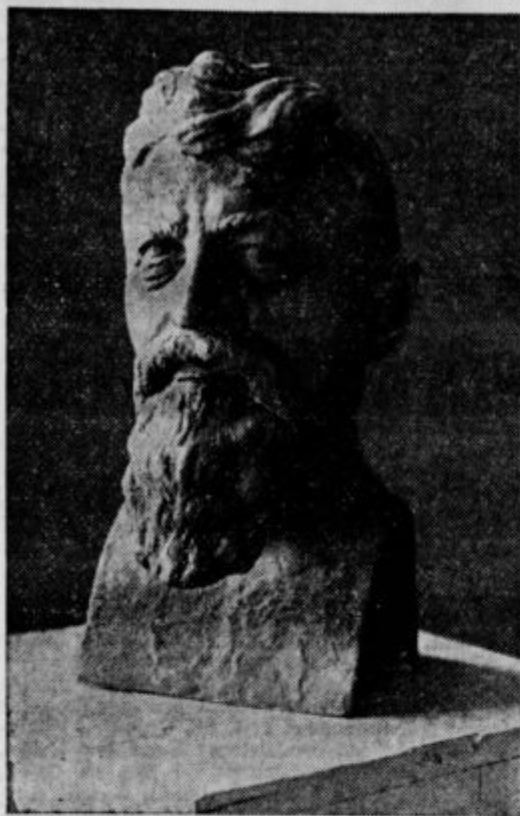
Se en sovjetski krvolok strmoglavljen

Iz Moskve potrjujejo včeraj razširjeno vest, da je bil nepričakovano odstavljen komisar za pravosodje Krylenko in da je bil na njegovo mesto imenovan bivši sovjetski poslanik v Pragi Antonov-Ovsejenko, ki je tudi v rdeči Španiji zadnje mesece igral vodilno vlogo. Istočasno je bil Krylenko tudi izgnan iz osrednjega izvršnega odbora vseruske komunistične stranke, kakor tudi iz vrhovnega izvršnega odbora vseruskih sovjetov.

Krylenko se je prvič pojavil v javnosti l. 1920, ko se je izkazal v bojih proti belim armadam. Iz vojske je takoj skočil na mesto vrhovnega državnega tožilca in je pripravil vse zakone o zaščiti države, ki so bili l. 1928. sprejeti. Z njimi je državni tožilec dobil ogromne pravice ter neomejeno svobodo, da predpiše kazni, kakor se mu zdi prav. Krylenko je nastopil kot tožilec v vseh velikih procesih, ki so odmevali po svetu, dokler ga ni nasledil Višinski in je Krylenko postal komisar za pravosodje. Z njegovim imenom bo za vedno ostala povezana zgodovina najbolj krvavih morij sovjetske Rusije.

Berlin, 18. sept. b. Po vestih iz Moskve sta bila v Roslovu te dni dva procesa, v katerih je bilo sedem oseb obsojenih na smrt, dvajset pa na dolgotrajno ječo. Vsi so bili obtoženi protirevolucionarnega delovanja, ker so uničevali živino z bacili kuge na kolektivnih posestvih.

Ob odkritju Tavčarjevega spomenika v Poljanah

Božidar Pengov: dr. Ivan Tavčar
(a spomenika v Poljanah)

Danes odkriva Poljanska dolina spomenik pred rojstno hišo svojega največjega pisatelja dr. Ivana Tavčarja, ki jo je ovekovečil v svojih spisih kot nihče pred njim in niti za njim. Ni mnogo dolin na Slovenskem, ki bi dale toliko pomembnih in za razvoj slovenske kulture tako plodnih kulturnih delavcev kakor prav Poljanska dolina, ta biser slovenskih predalpskih dolin, ki ga le zaradi slabih prometnih zvez naši ljudje tako malo poznajo. Morda je blagodejno škofješko gospodstvo, razmeroma ugodni gospodarski položaj in tudi mešanje krvi v teh krajih vplivalo na inteligenco kmečkega ljudstva in mu omogočilo šolanje. Posebno slikarstvo ima svoj vzrok v tej dolini, odkoder so naši Subici, bratje in strici in vnuki, pa tudi Azbe, utemeljitelji posebne šole v Monakovem, v kateri ni vzniknila samo slovenska moderna, temveč tudi moderne smeri drugih evropskih narodov. Takoj onstran Blejskega jezika zibelka Groharju in Ziri so dale v sedanjem času Sedeja. Poljančani so tudi raniki Jeran, oba Ušeničnika, pisatelj Pavel Perko, profesor Gregor Krek, in še in še. Toda največji izmed njih v leposlovnosti umetnosti pa je brez dvoma dr. Ivan Tavčar, pisatelj in politik, kateremu je Matica Slovenska, osrednja slovenska kulturna ustanova, posvetila današnji dan.

Marsikaj je stalo med Tavčarjem in našim listom v preteklosti, politična načela so ločila katoliški tabor od njega, voditelja radikalnega pomena za konservativnega liberalnega krila Slovenec. Dolgo časa je bil urednik »Slovenskega naroda«, pozneje pa lastnik in glavni usmerjevalec njegove politike. Politična zgodovina bo ocenjevala njegov politični boj, njegovo delo za deželo kranjsko, zlasti za mesto Ljubljana, katere dolgoletni župan je bil. Pustimo za bodočo sodbo o njegovem paktiranju z nemškimi deželnimi poelanci z namenom, da se obrzdi na vladi liberalna večina, nasproti slovenski večinski opoziciji; prav tako njegovo delo kot člana Narodne vlade, v kateri je vodil prehrano in je odločeval tudi v koroskem vprašanju, za katerega poraz ga marsikdo dolži (Hribar). Ni danes čas, da razpravljamo o Tavčarju politiku, Slovencu, Jugoslovancu in republikancu, o koristnosti ali neumnosti take politike. Ne postavljamo takemu Slovensku Matica ta spomenik, temveč postavljamo ga pisatelju Emilu Leonu, kulturnemu delavcu Ivanu Tavčarju, markantni osebnosti iz naše kulturne zgodovine, enemu od etetrov, na katerem stoji današnja slovenska družba. Tavčar je stopil v zgodovino že pred desetletjem in s tem je marsikaj izravnano med njimi, ki so si stali v življenju v nasprotju. Smrt poravnava vse kar je samo človeškega med ljudmi, uniči pa tudi vse malenkosti, ki so plod dneva, intrig ter egoizma, in pusti potomcem samo tisto veliko duhovno podobo, v kateri je bil človek resnično velik. Tavčar je pustil za seboj podobo velikega človeka, velikega slovenskega kulturnega delavca, iz časa ko se je vsak javni delavec moral sam s svojimi sposobnostmi uveljaviti, ter podobo velikega slovenskega pisatelja, da, pisatelja, ki spada med slovenske klasike, med največje slovenske pripovednike. S tem je postal last celotnega slovenskega naroda brez izjeme, prinesel je svoj veliki obolus k razvoju svojega naroda — zato zasluži ljubezen vsega naroda, spoštovanje, in slavo. Zlasti pa mu mora biti Poljanska dolina iz vsega srca hvaležna ter mu nikdar ne bo povrnila tistega, kar je on storił zanj; zaslužila pa si je slavo s tem, da mu je dala življenje.

Ivan Tavčar je bil velik pisatelj, vsekakor večji kakor politik, eden ki je imel na moderno književnost do Cankarjeve dobe izmed predhodnikov največji vpliv, saj je na primer Ivan Pregelj, sin esodeja Tolmence, zrastel iz njegove romantike in njegovega lokalnega historizma, ki ga je v posebnem vonju in s posebno barvo uvel v naše slovenstvo prav Emil Leon s svojimi klasičnimi novelami in romani iz loškega pogorja. Prav njegova povezanost visoke idealistične strastne romantike in modernjšega mladostnega liberalnega tendenčnega liberalizma dela iz Tavčarja svojevrstnega umetnika. Po svoji tendenčnosti je služil svoji dobi, ki je minila, toda po svoji človeški romantičnosti, po lepi strastnosti, po čudovitosti, za tiste čase svojevrstnem doživljanju verskih problemov (Vita vitae meae), se je približal tako našemu času, da bere njegove protestantske novele z neprimerno večjim užitkom, kakor pa folklorične povesti Jurčiča. Res, da je Tavčar napisal mnogo novelic, ki ne vzdržijo današnje kritike, mnogo sentimentalnosti, fevdalne romantike, tuje našemu duhu, ker vzete iz tujega čtiva, mnogo neurejenih in neskladnih povesti, ker so preveč v hitri kompoziciji le zaradi tendence ali zaradi eladke razgledniške grajske erotične romantike (tudi »Izgrubljenega Boga« mu več ne zamerimo, kajti tudi po naših pojmih tak dogodek za-

služi javne obsodbe); prav tako pa je tudi resnica, da je prav Tavčar, ta kmet graščak, ponosni poljanski imenitnik, v svojih loških novelah spletel slovenski književnosti venec najlepših domačinskih umetnin, pokazal kot samo še Kerenik v tistem času pravo podobo kmečkega človeka, da z njimi — ki bi pri drugih narodih že zdavnaj morali iziti v posebni bibliofiliški izdaji z ilustracijami — postal klasik slovenske vaše povesti, slovenskega pokrajinskega duha. Prav tako je s svojo lovsko zgodovinsko zgodbo »V Zali«, ali kabinetnim kosom »Grajki pisar«, reformacijsko novelico »Vita vitae meae« ustvaril najlepše pripovedne umetnine, ki jih imamo iz prejšnjega stoletja. Tudi roman »Izza kongresa«, ki ga je pisal med razpravami v deželnem zboru, ni tako slab, kot so svoj čas mislili, dasi ni to, kar bi utegnilo z globljošim pojmovanjem sodobne zgodovine biti. Toda razgibanost dogodkov v kongresni Ljubljani, lahkost anekdot in zanimivo zgodovino, rekonstrukcija delajo iz romana zanimiv mozaik, eno prvih naših impresionističnih romanov ter je še posebej Tavčarjev spomenik svoji Ljubljani. Toda žig pravega mojstrstva pa bosta še vedno ohranili njegovi ustvaritvi iz starejše dobe, njegova podblegoška idila »Cvetje v jeseni«, ki mi jo je pred meseci zelo hvalil češki pisatelj Jaroslav Durych, ter zlasti eden najobjektivnejših naših zgodovinskih romanov, v slogu in pripovedovanju prava izjema v našem pripovedništvu, prvi del Visoke kronike, največje in najljubše delo velikega genija. V vseh teh delih je Tavčarjeva neizčrpna domišljija ustvarila »za večnost zabite postavbe«, kakor bi rekel Zupančič, ter postavil za vek najlepši spomenik sebi in svoji, tako ljubljani Poljanski dolini, ki jo

je smatral za najlepšo na svetu. Ona pa njega za svojega največjega sina.

Spomnili se bomo tudi Tavčarja kot izredno plemenitega človeka, ki je ohranil kljub političnemu »protiklerikalnemu« boju vedno v svojem najtišjem dnu izredno religioznost, ki se je kazala tudi v njegovih povestih iz veroko najbolj razgibanih časov. Saj je znano, da je pisal v mladosti z župnikom Zgurjem celo »Smarnice« ter da je vse življenje ohranil spoštovanje do vere. Saj vsak obiskovalec lepega Visokega lahko vidi poslednje njegovo branje pred smrtjo, ki je bil Bourgetov roman »Zmisel smrti«, Poulinova »Na poti v večnost« ter Mahničeva številka »Casa«. Tavčarjev idejni nasprotnik pa vendarle intimni prijatelj prelatal Kalan mu je napisal ob smrti prisrčen nekrolog, kjer pravi: »Njegova v dnu religiozna in visoko etična duša se je izpela v zadnjih in najlepših proizvodih 72-letnega duha. Tudi zadnja leta njegovega življenja so prišla do preobrata, ki ni bil preobrat, ampak vrnitev k resničnemu jedru njegove narave. Tu se v vsem sijaju zrcali njegova ljubezen do slovenske domačije, do njenih gričev, z belimi cerkvami na njih, do deviške sramežljivosti slovenske deklice in korenite poštenosti slovenskih mož, do nabožno trepeče in možko se boreče slovenske duše. Tu je resnični Tavčar, najmekkejša otroško nežna duša, pod trdo, svoje mehko se sramujoče, kožo! In politik izgine v tem svitu kakor večerne meglene pare pred svetlo luno.«

In temu velikemu pisatelju in plemenitemu človeku ter temperamentnemu oblikovalcu življenja bodi posvečen današnji dan z obiskom njegove domačije.

Ljubljanski pešpolk je odšel na manevre

Ljubljana, 18. septembra.

Zuborenje, šum, nemir, kot v panju pred mladim rojem. Tekanje in nemir, vse do poslednjega trenutka. Vse je že v vrstah, vse pod čeladami z rdečimi trakovi — to bo rdeča armada. Konji od vseh vetrov prignani rezgajo, nova znanstva med ljudmi in konji. Ob lojtrskem vozu združuje marnica, stara, veta, kmečka, nekje iz lepe Dolenjake. — »Čemu jočete, saj bo sin kmalu spet doma!«

»Kaj sin, ampak konji! Kaj če se bodo prehladili, če mi jih bodo zamenjali!« Brez pristavka. Sobota, jutro. Sredi prostornega dvorišča se kade poljske kuhinje, kosilo kuhajo. Od desetih so zakurili že za večerjo. Opoldne so bili že vsi zbrani, strumno, lepo urejeno. V zraku je nekaj trepetalo, vseh se je lotevala čudna mrzlica.

— Mirni! Znak s trombo, pregled čet. Od pol eni pa je zaigrala godba pozdrav polkovni zastavi, potem pa — koračnico.

Mars, mars! Veličastno je prijezdil polkovnik g. Mašič, komandant 40. polka z adjutantom, nato komandant prvega bataljona major g. Kovarčević, za njim čete, točno v redu za njo drugi bataljon s komandantom g. kap. Klepičem. Prava revija čet, lepo urejeno. Za strojnimi so šli kot poslednji — grobarji, naši bolničarji, polkovni zdravnik kap. dr. Brezigar, pa je za manever postal komandir bolničarskega oddelka. Potem za njimi za hipce miru in vozna kolona, naš ljubti tren. To je bila slika! Naši kranjski fantje rezervisti z ljubimi domačimi konjički! Polno znanih obrazov, ta vesel, oni skrbni, tretji ponosni, četrti limonasto kisli, vsi pa fantje, vsi soldatje...

Teden misijonske razstave

„Indija“ na ljubljanskem velesejmu

Odkar smo dobili Jugoslovanci in Slovenci svoje prvo lastno misijonsko področje, so naši misijonarji D. J. letos prvič nastopili s tako veliko in pregledno razstavo kot je bila indijska razstava na velesejmu. Splošna sodba je bila, da je razstava res strokovnjsko urejena in zaslužila z misijonskega, etnografskega, pedagoškega, kulturnega in patriotskega vidika polno upoštevanje in priznanje.

Lepo označuje to razstavo list »Nova zapoved« v št. 9, str. 71: »Na to razstavo sije sonce svete karitas... Kos Bengalije je na tej razstavi postavljen v Slovenijo, Bengalije, prelepega oddela velike Indije z njeno stoletno, čudovito razvito kulturo. In v to kulturno deželo — kako lepe so tamošnje slike, kako umetniški so kovinski in

drugi izdelki — prinašajo božjo misel... tudi slovenski misijonarji. Mala Slovenija pomaga odprati vrata veri v veliki Indiji. To je pač dokaz, da pri nas še ni ugasnila karitas in da spet žari kot ob času Friderika Barage in dr. Ignacija Knobleharja.«

Škoda bi bila, da bi se tako lepa in dragocena razstava končala s kratkimi dnevi velesejma in se ne bi dala priložnost, ogledati si jo tudi tistim, ki je niso mogli videti doslej, zlasti mladini, ki še ni povsod takrat pričela s poukom, in onim, ki bi si jo radi v miru natančneje in podrobneje ogledali. Upoštevaloj mnogotere prošnje je ravnanje misijonske razstave s veliko uvidenostjo dovolilo

podaljšanje misijonske razstave od nedelje, 19. sept. do vključno nedelje 26. septembra.

Na tej razstavi je zbrano toliko raznovrstnega gradiva, da pride lahko vsakdo na svoj račun. Zanima nas daljna, neznana dežela, kjer delujejo sinovi našega naroda. Tu vidimo dragocene, plastične zemljevide, ki nam do podrobnosti prikažejo lego, topografijo in hidrografijo Indije in Bengalije. Poleg njih dobimo zanimive grafike o verstvih, poklicih in drugih podatkih indijskega cesarstva. Zelo poučni so statistični podatki o lepih uspehih naših misijonarjev, ki so v nekaj letih spremenili lice marsikateri postojanki. S kulturnim stanjem in socialnimi razmerami nas seznanjajo mnogi, zelo precizno in umetniško izdelani modeli bengalske vasi, trga, naselja, ki kar živijo pred nami. Zastopana je indijska arhitektura in umetnost po lepih slikah in lesorezih. Če želimo spoznati naše pionirje, se nam odkrije v posebnem kotu cela galerija naših misijonarjev-prvoapostolov, katerim se bodo v kratkem pridružile nove moči. Če te zanima indijska mitologija, dobiš na razstavi mnogo izvrčnih slik iz pravljice, bajk in narodnih epov »Ramajane« in »Mahabharata«. Indijski junaki, pesniki in voditelji te pozdravljajo s tem. Pred teboj se razvija pestro življenje ob indijskem pristanišču s kočami in prodajalnami domačinov ter razkošno palačo zemindarja — veleposestnika. Če pa hočeš prodreti v skrivnosti indijskega pragozda (džungle), spoznaš tu glavne zastopnike indijske faune in flore v krasnih, naravnih bioloških skupinah, da se ti zdi, kakor bi vsa džungla živela, dihala in se gibala. Med eksotičnimi redkostmi naj omenimo le veličana bengalskega tigra (3,20 m), velikega udava (pitona), leteče vervece, cela vrsta

Taki so moški

kač, mungo itd. Če pa želiš tudi sam sodelovati pri velikem delu misijonarjev, imaš tu priložnost, da gradiš misijonsko kapelico, ki je sestavljena iz malih mozaičnih delov, udeležuješ se lahko pri naših domačih zvonovih, ki bodo šli takoj po zaključku razstave oznanjat slovensko darežljivost, požrtvovalnost in bratsko ljubezen v Ragapur, našo misijonsko postajo, ki jo vodi naš misijonar Ljubljancin o. Stanko Poderžaj D. J. Tudi na misijonskem bazarju bo ostalo še kaj zate, da si ohraniš kot trajni spominček na razstavo. In če bi rad poznal oni skrivnostni vir, ki žene naše misijonarje z neustavljivo silo v tako težke razmere, v žrtve brez časnega dobička in plačila, te bo poučila velika plastična skupina umirajočega in blagoslovilajočega sv. Frančiška Ksaverskega, največjega apostola Indije, ki v vzvišeni simboliki odraža ljubezen do križa nasproti sijajnemu bleisku poganskih templjev. Skratka: razstava zapusti v vsakem nepozaben vtis in obiskovalec jo zapusti z občutjem, da se mu je odkrila nova slika o tuji, a nam tako dragi deželi in o požrtvovalnem velikem delu naših misijonarjev.

Vse to si more ogledati še vsakdo, ki v tednu od 19. do 26. septembra obišče podaljšano indijsko misijonsko razstavo na prostoru ljubljanskega velesejma. Dohod je odslej iz Latermanovega drevoreda v paviljonu »G«. Razstava ostane odprta vsak dan dopoldne od 9—12 in popoldne od 3—6. Velesejska vstopnina odpade, pobira se le misijonski prispevek za stroške razstave (za odrasle 2 din, za otroke in skupine po 1 din). Priporočljiv je obisk v večjih skupinah, ki dobe lahko posebne predavatelje in vodnike po razstavi. Za vsa pojasnila se je obrniti na: Bengalski misijon D. J., Ljubljana, Zrinjskega 9 (telefon 31-00).

Jubileji naših naročnikov

Srebrno poroko obhajata danes v krogu svoje številne družine g. Stefan Slakoper, vlakovodja državne železnice, in njegova življenjska družica gospa Marija. V zorni krščanski družini, kamor zahaja »Slovenec« že skoraj 25 let, izrekamo v imenu vse »Slovenčev« družine najiskrenejša vosečila še znanprej z željo, da bi tako v zdravju in zadovoljnosti poteklo še nadaljnjih 25 let skupnega zakonskega življenja v zeleni jami in je že marsikaj dobrega storil v korist snujoče se župnije sv. Družine v Mostah. Naj zato farna patrona sv. Družina še posebej varuje družino današnjih jubilarcev! Bog živi!

Misijonska razstava INDIJA

na velesejmu v paviljonu „G“
se na splošno željo podaljša
še en teden

od nedelje 19. do nedelje 26. sept.

Odprta vsak dan

dopoldne od 9. do 12. ure
in popoldne od 3. do 6. ure

Dohod iz Latermanovega drevoreda

Vstopnina: za odrasle 2 din, za otroke in skupine po 1 din

K obilnemu obisku vabi

Pripravilni odbor

Drobne novice

Koledar

Nedelja, 19. septembra: (18. pobinkoština nečelja.) Januarj, škof in tovariši, mučenci.
Ponedeljek, 20. septembra: Evstahij in tovariši, mučenci. — Ščip ob 12.32. — Herschel napoveduje veliko dežja.

Novi grobovi

† Ivan Indof. Včeraj ob pol 1. je umrl v 80. letu starosti v Ljubljani, Bohoričeva ulica 25, gospod Ivan Indof, upokojeni drž. železničar. Bil je veren katoliški mož. Zapušča žalujočo soprogo, dva sinova in hčerko ter drugo sorodstvo. Pogreb bo v ponedeljek ob 3. popoldne iz hiše žalošč. Zaludim naše iskreno sožalje! Pokojniku naj sveti večna luč!

Osebnosti

— Poroka. V ponedeljek, dne 20. t. m., se poročita v Škocijani na Koroškem g. dr. Emil Ceferin iz Ljubljane, lankoletni študent Turnerjeve ustanove, in gd. Anica Kačnik iz odlične narodno zavedne koroške družine Mihe Kačnika iz Škocijana v Podjuni na Koroškem. — Priči bosta g. dr. Jože Picej, zobozdravnik in župan mesta Slovenjgradec, nevestin stric, in g. Ivan Vrankar, upravitelj graščine Hmeljnik pri Novem mestu. — Iskreno čestitamo!

Dr. Janko Kalán

specialist za ustne in zobne bolezni, v Kranju, zopet redno ordinira

— Sole na dan pogreba T. G. Masaryka. Kr. banska uprava — prosvetni oddelček, objavlja, da se naj na dan pogreba bivšega predsednika češkoslovske republike, T. G. Masaryka, v torek, dne 21. septembra opravijo na vseh šolah za učence predavanja o velikem pokojniku. Ta dan ni pouka. — Gledališče predstave se ta dan ne smejo prirediti.

Danes meni,

Lutz peči, Ljubljana-Šiška, telefon 32-52

— Generalna mati šolski sester, Hanželič iz Maribora, ki je nekaj obolela po svojem prihodu v Buenos Aires, je sedaj apert sposobna za nadaljevanje svoje poti v Bolivijo in je že odšla dalje. — Slomškova družba priredi 27. t. m. tovariški izlet in romanje na Slomškovo grob. Iz Ljubljane odhajamo s jutranjim vlakom ob pol 6. V Mariboru imamo na Slomškovem grobu ev. mašo. Vračamo se po dogovoru s prvim ali drugim popoldanskim vlakom. Odbor vabi članstvo Slomškove družbe, da se romarskega izleta v kolikor mogoče velikemu številu udeležijo. Izlet bo v vsakem vremenu. Sestanemo se na kolodvoru pred odhodom vlaka. Na evidenca! — Odbor.

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stoli, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Reg. po mlin. soc. pol. in nar. zdr. 5-br 15483, 20. V. 30.

— Zveza fantovskih odsekov v Ljubljani nam sporoča, da so okolišni občni zbori fantovskih odsekov, zaradi odstopa številnih članov na orožne vaje, preloženi na nedeljo, dne 3. oktobra t. l. — Bog živi!

— Vremenska napoved: Evropa: Depresija nad severnim morjem ima za posledico oblačno in deževno vreme. Razvedrilo se je v Nemčiji, Franciji in na jugovzhodni Evropi. Na jugu je vedro in mirno vreme. Jugoslavija: Zaoblato se je na zapadu, kjer je dež. Vedro in mirno vreme v ostalih pokrajinah. Temperatura se je nekoliko spremenila. Najvišja Plevlje 6, najvišja v Mostarju 32. Napoved za danes: Na zapadu nova pooblačitev z dežjem, temperatura neizpremenjena.

Jutri Tebi

Lutz peči, Ljubljana VII, telefon 32-52

— Sejna v Črnomlju ne bo. Razglasa občine Črnomelj mesto razglasa, da rednega letnega sejma, ki bi se imel vršiti v torek, dne 21. t. m., v Črnomlju, zaradi velikih vojaških manevrov ne bo. — Vse tovariše dijak in neborce iz leta 1927 vabim na sestanek, ki naj bi bil dne 2. X. 1937 (zvečer) v St. Vidu nad Ljubljano. Prosim za obvezne prijave. — Rode Ciril, Ljubljana, mestno računovodstvo (Kresija).

Ako hočete prati

z dobrim milom, potem uporabljajte vedno

HUBERTUS

domače, slovensko milo. — Boljšega za Vaše pe rilo ne boste našli!

— Premovanje konj podružnice konjarskega društva v St. Jerneju. Dne 16. septembra je bilo prigranah na premovanje: 1. skupina — kobile z žrebtmi 17, premije je dobilo 16; 2. skupina 3-4 letne žrebce 14, premije je dobilo 13; 3. skupina 2 letne žrebce 8, premije je dobilo 7; 4. skupina 1 letne žrebce 8, premije je dobilo 7; 5. mladi žrebički 6, premije je dobilo 3; skupaj 53, premovanih 46. Dobil je bilo razdeljenih 6.020 din in sicer v 1. skupini 2.290 din; v 2. skupini 1.580 din; v 3. skupini 750 din; v 4. skupini 700 din; v 5. skupini 600 din. Prvovrstnega 2 letnega žrebca ima Pirnar Franc iz Ostroga. Tekom enega meseca ga bo žrebčarna odkupila. Ob sklepu premovanja je povdaril zastopnik kralj. banske uprave inž. Oblak, da častita konjarcem na lepem napredku, od lanskega premovanja. Razdeljene nagrade naj bodo pobuda k večjemu napredku konjarcije. Leti dan je bilo tudi premovanje goveje živine. Prigranah je bilo 63 glav in sicer 47 krav, 3 telice, 11 glav mlade živine in 2 rodovniška bika. Prvo oceno sta dobila 2 bika in 2 telci, drugo oceno 18 krav, 2 telci in 4 glave mlade živine, ostalo tretjo oceno. Zeleti je, da bi živinorejci posvečali več pažnje vzreji dobre mlade živine. Velika škoda je, da se odda veliko telet mesarju. — Prekrasen izlet v München ob priliki slovitiga »Oktoberfeste« prireja »PUTNIKA«, Maribor z luksuznim avtomobilom od 1. do 5. oktobra. Vožnja preko dnevih pokrajin: Salzburg, München, Kufstein, Zell am See, Vrbsko jezero itd. Popolen aranžman je 1100 din Kolektivni počni list. Prospekti, informacije in prijave: »PUTNIKA«, Maribor-Celje-Ptuj.

— V Gorico in Trst ob svetogorskem romanju za god rožnicenske M. B. 6. do 9. okt., istočasno bo tudi romanje na grob sv. Antona v Padovo in izlet v Benetke za one, ki bi se želeli pridružiti. Priglasite se za brezplačno navodila na naslov: »Družina božjega svetca, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17.

— V trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15, sprejmemo še nekaj dijakov(inj), ker je letos odprta še ena nova učilnica. Naknaden vpis je dovoljen do 22. t. m.

— Predosleje. V nedeljo, dne 19. sept. gostuje Rokodelski oder iz Ljubljane in priredi veseligo s petjem »Konec stanovanjske krize«. Igra bo v predškoli dvoranah ob pol 4 popoldne. Režira J. Novak. Prijatelji smeja in dobre volje, pridite! V igri je mnogo zdravih dvotipov in kupletov šaljive vsebine. Gorenjci vladno vabljeni!

Moderne obratne lokale

z vsemi higienskimi, tehničnimi in hladilnimi napravami te stroke

otvarjam v Novem mestu

Vedno sveže meso. Najfinejši suhomesni izdelki. Klobase, salame, gnat. Dnevno sveže izdelani narezki. Dostava na dom po lastnih raznašalcih. Solidna postrežba. Zmerne cene. — Priporoča se

Windischer Josip,

mesar in prekajevalec, Novo mesto

— Turistovski dom na Plešivcu (Uršlj gori) se zapre v nedeljo dne 26. sept. 1937. Na dan sv. Uršule (21. X. t. l.) tudi ne bo odprt. — Odbor Misl. podr. SPD.

— Tvrdka J. Maček, prodajalna izgotovljenih oblačil za moške in deca na Aleksandrovi cesti v Ljubljani, je otvorila razprodajo svoje zaloge zaradi opustitve trgovine. Vsakomur se nudi s tem izredna prilika za nabavo razne obleke, jesenske in zimske, v najboljši kakovosti pri najnižjih cenah. Sloves, ki ga uživa Tvrdka J. Maček od svoje ustanovitve pred skoraj 30 leti, je porok za to, da bo vsak kupec tudi pri razprodaji kar najbolje postrežen in zadovoljen s kupljenim blagom, kakor so bili doslej zadovoljni vsi njeni odjemalci, med katere šteje tudi visoke in najvišje osebnosti. Tvrdka J. Maček, ki je znana po vsej Sloveniji in tudi preko njenih mej, je tudi vedno rada podpirala dobrodušno, kulturno in narodna društva, zato je tudi s tega pogleda vredna priporočila ob razprodaji svoje zaloge. Kdor hoče poceni do trpežnega oblačila, naj pohiti, dokler je izbira še velika in more še vesek izbrati po svoji meri in okusu.

Originale pariških modelov

ima

salon MIMI SARK

Ljubljana

Kreditna banka IV. nadstr., dvigalo

— Gdč. Lenka Sarkova v Parizu. Pred kratkim se je vrnila z Dunaja, kjer je prakticirala v svoji stroki, hčerka lastnice odličnega salona za klobuke v Ljubljani, ge. Mimi Sarkove. Na Dunaju se je gospodična kaj kmalu uveljavila s svojim izrednim talentom in okusom. Kakor smo že svoječasno poročali, je na sloviem derbyju 1937 v družbi najodličnejšega modnega sveta vzbujala pozornost. Prakticirala je od februarja meseca v največjem dunajskem salonu za klobuke »Susanec«. Zdaj pa nadaljuje že od srede avgusta meseca svojo prakso v enem izmed najbolj priznanih in prvih salonov v Parizu, kamor se ji je posrečilo s težavo priti, saj je znano, da se more danes v Parizu uveljaviti le tujec, ki ima izredne sposobnosti. Salon gospe Mimi Sarkove je na ta način še bolj osvežil svoje zveze s svetovnim modnim centrom. Gdč. Lenka obvešča salon sproti o najnovejših modnih kreacijah in pošilja v Ljubljano najnovejše modele.

— Ako hočete podpisati slike od boksača Carnera, igralcev Cableja, Hansa Albersa, Roberta Taylora, Lilian Harwei, pišite v mednarodnem jeziku esperanto. Jezika se naučite z lahko z novo učno knjigo, ki jo je izdal Klub esperantistov v Ljubljani, Cankarjevo nabrežje 7-I. Cena 16 din.

— »Putnik« priredi sledeče izlete z vlakom: Od 25. do 26. septembra v Trst za ceno 116 din; od 9. do 14. oktobra v Rim za ceno 950 din; v Napoli za ceno 1000 din; od 14. do 18. oktobra na razstavo v Milano za ceno 850 din. — V ceni pri izletih v Rim, Napoli in Milano je vključeno prenočišče, prehrana, vožnja, potni list in prevoz v hotele. Vse ostale informacije v biletarnicah Putnika in v izletni pisarni Okorn v hotelu »Slone«.

POZOR!

Partija prvovrstnih koles in šivalnih strojev poceni naprodaj pri

PROMET (nasproti Križanske cerkve)

— Nasemu dijakstvu obojega spola najprimernejše darilo je nedvomno knjiga »Luč z gor« iz življenja mladega fanta. Po Fr. Weiserju poslovenil Joža Jagodič. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1932. Str. 131. Cena broširani knjigi je 15 din, vez. v celo platno 22 din. Zlata knjiga, ki bi morala priti v roke res prav lehernemu mlademu fantu, pa najsi bo še gimnazijec ali akademik. Samo kdor je sam preživel dijaška leta, bo vedel, koliko nevarnost in pastem so izpostavljena mlada neizkušena in nepokvarjena srca, in kako ravno v teh letih potrebujejo poštenega prijatelja in trdne opore. In prav takale knjiga je dozorjavajočemu dijaku najboljši prijatelj in najtrdnjša opora. Preprosta in prepričevalna je ta zgodba: Hinka, ki je doslej študiral v Inomestu, so poslali starši v čisto žolo

Nove srečke dospele!

Beziakove srečke drž. razredne loterije pomenijo srečo, zato hitite v hišo sreče in glavno kolekturo

Beziak, Maribor, Gosposka 25

na Dunaj, kjer je stanoval pri svojem, versko brezbriznem stricu, skupaj z bratrancem Mirkom. Ta je že zašel med slabo tovarišijo, ki je skušala za vsako ceno pridobiti zase tudi zdravega, vedrega, nadarjenega in poštenega Tirolca in se je posluževala v to svrhu vseh sredstev, ki pa so ostala spričo odličnega nastopa našega Hinka brez uspeha. Ugled, katerega si je pridobil med

svojimi tovariši, mu je omogočil, da je ustanovil na gimnaziji Marijino kongregacijo in pritegnil s svojim zgledom tudi svojega bratrancu Mirku. Vsa zgodba se razvija naravno, brez dolgovernih moraliziranj in vsiljivega pobožništva — zato bo mladina knjigo prebrala v dušku in z največjim zanimanjem. Naj bi ne bilo očeta ali matere, ki ima sina ali hčerko v šolah, da bi mu ne dala v roke te zlate knjige.

— Profesor Karel d'Estes, ravnatelj časnikarskega instituta na vseučilišču v Monakovem, je danes obiskal uredništvo »Slovenec« in si natančno ogledal vse oddelke uredništva in tiskarne. Izrazil je svoje priznanje smotreni organizaciji tiska in ni prikrival svojega začudenja, da je v Ljubljani našel v tehničnem pogledu tako dovršeno tiskarsko podjetje, ki se lahko meri z znanimi podjetji po velikih evropskih prestolnicah. Tudi organizacija tiska in njegove propagande je žela njegovo pohvalo.

— Po 300 din plačamo 1 kg prvovrstne angorske volne. Rabimo nujno 200 kg volne, kupimo jo vsako količino. Pošljite vzorce z navedbo količine na naslov: Zveza, Ljubljana, Karunova ul. 10. Vsa podrobna navodila so v knjižici: Angorski kumec, cena din 10.

— Nov stalen vir dohodkov. Nov stalen vir dohodkov nudi malemu človeku reja ang. kunccev. Kdor ima količnik prostora na razpolago in še poleg malo vrta, naj si nabavi te lepe bele kunce z fino dolgo dlako, ki jo imenujemo kratkotalo — angorsko volno. 3 odrasli kuncji dajo letno 1 kg te volne v vrednosti 250 din. Njih prehrana je kaj enostavna: zelenje, mrvca, oves, korenje itd. ter vedno dovolj vode. Kletke morajo biti vedno snažne. Glavno opravilo pri teh kuncjih pa je česanje dlake, kar opravljamo najmanj 2 krat na teden. Načesano volno očiščeno vseh smeti spravljamo v škatle iz lepenske in jo shranimo v suhih prostorih. Ko imamo pol kg volne, jo lahko takoj prodamo (Zveza). Ustanovila se je prva domača predilnica za predenje te vrste volne in plačuje prvovrstno volno po din 300 kg. Za popoln obrat te predilnice je potrebno letno najmanj 3000 kg angorske volne, medtem, ko dosežemo danes komaj 150 kg letno. Rejo angorskih kunccev moramo zvišati 20 kratno, vendar pri vsem tem še ne bomo zadostili potrebam trga, ki uvaža stalno tako volno iz inozemstva. Z ustanovitvijo domače predilnice se je odprl našim domačim rejcem angorskih kunccev nov vir stalnih dohodkov in ublažitev socialnih razmer v naših slovenskih družinah. Vsa navodila o reji angorskih kunccev in pridobivanju te volne so v knjižici: Angorski kumec, cena din 10 in se dobi pri Zvezi, Ljubljana, Karunova ul. 10, kjer dobite tudi vsa pojasnila glede nabave živali itd.

Krona vsakega kosila

je kozarec Rogaške slatine.

Rogaška Slatina

— Vigred ženski list. Septembrska številka nadaljuje življenjske matere velikega pokojnika dr. A. B. Jegliča. Na posebni prilogi prinaša nadvse zanimiv rodovnik. — Vigred se naroča v upravi Vigredi, Ljubljana, Masarykova c. 12. Dobe se še vse letošnje številke. Celoletna naročnina din 25. — Kuhaj varčno in dobro. Zbirko nad 90 preizkušenih navodil in receptov za kuhinjo, vključeno in sušenje sadja, pripravljane sadnih sokov itd. dobite za 3 din. Plačljivo tudi v pisarniških znamkah. Naroča se pri upravi Vigredi, Ljubljana, Masarykova cesta 12.

— Novi zvezek »Ljudskega odrca« se je zakasnil za tri dni, ker je obseg narasel na 48 strani. Danes ga že imamo v rokah vsi lanki naročniki. Kdor zvezka pomotoma ni prejel, naj ga takoj reklamira pri Založbi ljudskih iger, Ljubljana, Zarnikova 16.

— »Ljudski oder« je izšel in prinaša na 48 straneh poleg druge bogate vsebine gradivo k proslavam: Krekove 20 letnice smrti, bratov onkraj mej, misijonske nedelje, Kristusa Kralja, izseljenke nedelje. Uredništvo se je potrudilo za na moč pestro in praktično vsebino. V knjigarnah velja zvezek 15 dinarjev. Šest zvezkov letno (s skupno nad 240 stranmi drobnega tiska) pa dobe naročniki za 80 dinarjev. Naročila nastavljajte Založbi ljudskih iger, Ljubljana.

Spomenike, grobnice, kapela, cerkvena dela, obloge v marmornih izberah po nizki ceni pri kamnoseško kiparskem podjetju

Franjo Kunovar
pokopališče Sv. Križ - LJUBLJANA

I Trgovina krzna Srečko Lapalme je preselila svoje poslovne prostore na Aleksandrovo c. št. 4, drugo nadstropje. Telefon 37-37. Dvigalo na razpolago. Vhod iz pasaze.

— Pojasnilo. Jugoslovanska ženaka zveza nam k poročilu »Slovenec« o njenem javnem zborovanju dne 17. t. m. pošilja pojasnilo, »da je dravski sekcijski JZZ in vsem sodelujočim organizacijam, ustanovam in društvom bilo že nekaj časa dobro znano, da namerava vlada državnim nameščencem in njih družinam popraviti leta 1934 uvedene težke redukcije prejemkov«. Zborovanje je sklicala samo zato, »da se javno utemelji in ponovno podčrta potreba ter se obenem stavi predlogi, kako in v kakšnem obsegu se naj to izboljšanje izvede, da ne bo treba zopet popravljati ministrske odredbe«. — JZZ tudi pojasnjuje, da je že dne 11. marca 1934 v dvorani Kazine priredila javno zborovanje proti redukcijam poročenih žen v državni službi in da je na vsakem letnem obdobjem zboru dosledno zahtevala, naj vlada prekliče uredbo o ukinitvi draginjskih doklad. Od leta 1934 dalje je imela vsega šest javnih zborovanj o perečih dnevnih vprašanjih. JZZ izjavlja končno, da je nepolitična in neustrankarska organizacija.

Nemški avtomobilisti pridejo v Slovenijo

Ljubljana, 18. septembra.

V nedeljo popoldne dospe v Slovenijo skupina 25 nemških avtomobilov s skupno 83 osebami, ki jih vodi vrhovni vodja nemškega motoriziranega oddelka g. Hühnlein. Skupino sestavljajo sami vodje nemškega motorizacijskega gibanja s svojimi družinskimi člani. Podkorensko sedlo prevozijo v nedeljo popoldne, kjer jih bodo pozdravili zastopniki ljubljanskega avtomobilskega kluba. Takoj nato se odpeljejo na Bled, kjer jih bo pogostil ljubljanski avtoklub. V ponedeljek se odpeljejo z Bleda v Zagreb. V Ljubljano pridejo okoli 11. kjer se bodo ustavili pri Mikliču. Nato potujejo čez Dolenjsko, t. j. čez Trebnje, Mokronog, Sevnico, po desni strani Save čez Krško, Brežice in Dobovo v Zagreb, od tam na Osijek, Belgrad, Niš, Piro, Sofijo, Custendil, Skopje, Prižren, Peč, Cetinje, Dubrovnik, Split in od tam na Plitvice. Dne 4. oktobra vozijo skozi Karlovec, od tam na Metliko, kjer bodo kosili, nakar se odpeljejo proti Ljubljani, kjer bodo imeli poslovilni večer. 5. oktobra se vrnejo čez Podkoren in skozi Avstrijo v Nemčijo. Kaže, da bo imel ta obisk velik propagandni pomen med nemškimi turisti za Jugoslavijo.

Slike iz življenja dolenjskih sirot

Novo mesto.

V zavodu je utihnil vesel življav mladih dečliških grl. Visoko gori v nadstropju se prižigajo lučke, ki pa po dobrem četrtturnem svitu zopet zamrejo. Ura počitka je tu.

Doli na porti je boječ zajecel zvonec. Vrata se odpro. V kotu na kameniti stopnici se stiskata dve majhni postavici. Pri motnem svitu ni mogoče videti obrazov.

»Kdo sta? Kaj hočeta tako pozno na večer? Odkod sta? Kam gresta?« vprašanja, kakor jih narekuje začudenje in strah obeh.

Gmoli se zganeta in začeta odmotavati druga od druge. Vratarica uzre pred seboj dva otroka: deček, star kakih 12 let drži za roko deklico pri osmih letih. Deček zajecel: »Lačna sva!« »Čigava sta?« Od soštanja sva prišla. Starši so umrli. Pri stricu sva, pa so rekli, naj greva en teden okrog, da bova kaj nabrala! Prišla sva čez Trebelno. Mirno peč v Novo mesto, drugih vasi ne poznavamo! — »Kaj so vama dali ljudje?« »Jesti in češpolj pa tale denar.« Deček kaže nekaj drobiža. »Kako da sta šla, ali ne hodita v šolo?« »En teden so nas poslali, da bova nabrala za zimsko obleko in čevlje!«

Prijatelji sirot, tako si morajo ubogi otroci brez očeta in matere čisto z beračenjem služiti vsakdanji kruh, obutev in obleko. Pomagajte nam, ki vas prosimo za prispevke za dom dolenjskih sirot.

Kdor žita te vrstice:

Odprti srca, odprti roke,
sirotam Dolenjske olajšaj gorje.

Dva nevarna vlomilca pod ključem

Iz Mirenske doline, 17. sept.

Po znanih dogodkih na Mirni, o katerih je »Slovenec« že v sredo na kratko poročal, je Mirenska dolina zopet za eno senzacijo bogatejša. Znana, po vsej Sloveniji znana vlomilca Vinko Gačnik in Ferdo Mole iz Vrha, ki sta bila po večletnem zaporu šele pred nekaj meseci izpuščena na svobodo, sta bila te dni ponovno prijeti in aretirana. Na vesti imata zopet več vlomov, ki sta jih po svojem povratku iz zaporov izvršila po raznih krajih Dolenjske. Tako sta dne 11. julija vlomila v gostilno Prijatelja v Trzinu in mu odnesla za 3491 din špecerije. Dne 11. sept. pa sta vlomila v gostilno Zupančič v Radečah, kjer sta odnesla za 3000 din namiznega pribora. Dne 17. avgusta sta svojo srečo poskusila pri trgovki Ant. Koe v St. Janžu, kateri sta odnesla za 12.696 din raznega manufakturnega blaga in usnja, katerega sta potem prodala po nizki ceni naprej raznim odjemalcem, ki so ga še za nižjo ceno vnovčili svojim prijateljem in znancem, katerim so pa orožniki prišli na sled in jim blago zaplenili, kupce pa popislali.

F. Moleta sta prišla in aretirala orožniška kaplarja na Mirni Franc Poženel in Jožef Gioneti v sredo zvečer ob 11 na cesti Mirna—Sv. Helena. Pri njem sta našla tudi 8 vetribov različnih velikosti. Gačnika so prišli in aretirali orožniki v St. Rupertu.

Ljudstvo se je zopet enkrat oddahnilo in je veselo, da so vlomilci prišli v roke pravici. Je pa med nami še več takih tipov, ki s svojim delovanjem in rovarjenjem zaslužijo, da se tudi njim posveti večja pozornost in jim da zasluženo plačilo.

Jesenice

Senzacija za Jesenice bo
1. oktobra
nova manufakturna trgovina
pri »Jerneju«
Gospodarska cesta 12

Kino Krekov dom predvaja v nedeljo ob 3 popoldne in ob 8 zvečer (ne pol 9) dvojni program, in sicer: Po Loharjevih motivih sestavljena opereta »Vdova iz Marsovia«. V naslovni vlogi pevka Jeanetta Mac Donald in Maurice Chevalier. — Drugi film »Senca sumnje« z odličnim igralcem Ricardom Cortez. Dodatek Foxov tednik. — Zdravnik dr. Stiepan Ivčič ne ordinira do 1. oktobra.

Izid našega nagradnega tekmovanja

Za obiskovalce našega paviljona na razstavi slovenskega časopisa na ljubljanskem velesejmu je uprava naših listov razpisala 460 nagrad. Zrebanja se je udeležilo 4.504 obiskovalci. Izmed teh je žreb odločil nagrade sledečim številkam:

»SLOVENECS«				
ENO LETO BREZPLAČNO				
97	409	986	1282	1900
2509	2916	3394	3827	4366

»SLOVENSKI DOM«				
ENO LETO BREZPLAČNO				
301	699	1112	1593	2308
2609	3208	3529	4180	4455

»SLOVENECS«				
POL LETA BREZPLAČNO				
173	433	559	770	1038
1390	1631	1788	2058	2267
2705	2852	3043	3309	3606
4316	4417			3927

»SLOVENSKI DOM«				
POL LETA BREZPLAČNO				
249	487	733	871	1086
1471	1673	1966	2160	2389
2752	3000	3148	3353	3653
4328	4502			3971

»DOMOLJUB«				
ENO LETO BREZPLAČNO				
6	39	80	122	169
240	298	312	378	412
497	529	579	603	649
730	764	807	857	891
953	1001	1042	1095	1131
1205	1245	1281	1337	1377
1452	1480	1503	1552	1594
1702	1795	1806	1812	1844
1918	1950	1998	2031	2081
2163	2203	2253	2306	2351
2406	2437	2481	2523	2566
2661	2693	2749	2794	2848
2963	3003	3063	3117	3172
3257	3290	3346	3415	3492
3599	3694	3705	3767	3826
3901	3965	4054	4138	4208
4356	4393	4451	4500	

»BOGOLJUB«				
ENO LETO BREZPLAČNO				
24	54	105	134	186
243	328	381	429	462
546	590	618	657	705
779	823	860	897	916
1020	1051	1107	1150	1180
1256	1307	1355	1395	1419
1488	1508	1559	1612	1660
1796	1824	1866	1911	1924
2003	2044	2094	2117	2177
2275	2319	2357	2422	2457
2581	2625	2675	2712	2768
2865	2925	2979	3016	3069
3129	3181	3221	3267	3316
3368	3422	3473	3496	3540
3666	3712	3775	3836	3892
3988	4068	4152	4222	4289
4358	4398	4475	4492	

Msgr. Mihael Arko 80 letnik

80 letnica velikega slovenskega duhovnika

Izdaja danes praznuje slovesen god. Msgr. Mihael Arko, mestni župnik in dekan, ki že štiri deset let pastiruje v tem starem rudarskem mestu, obhaja osemdesetletnico svojega življenja. Lepo število let je to in vsakdo je lahko ponosen, če jih doživi. Nepopisno čustvo pa mora navdajati duhovnik, ki je velik del dolgega življenja porabil v plodovitem delu za svojo župnijo in za ves narod.

Mihael Arko se je rodil 19. sept. 1857 v vasi Zapotok, ki spada v župnijo Sodražica na Dolenjskem. V ljudski šoli je pokazal veliko nadarjenost in zato se ga dali v ljubljansko gimnazijo, iz katere je potem stopil v bogoslovje. Novo mao je pel kot tretjeletnik 19. sept. 1880. Čez eno leto pa je šel v dušno pastirstvo. Služboval je v škofiji Liki, v Hrenovcih in v Sturiji na Vipavskem. Leta 1896 je v Idriji umrl takratni dekan Kogej. Ko je slo za to, kdo naj gre na to važno dušno-pastirsko mesto, so vprašali za svet tudi dr. Kreka. Ta je imenoval Arka, češ da je izobražen, delaven, odločen in da pozna delavstvo. Knezoškof Misia je to misel odobril in namignil Arku, naj prosi za Idrijo, kar je ta tudi storil. 7. julija 1897 je prispel v Idrijo, kjer so ga zelo slovesno sprejeli. Med rudarji je prebil torej polovico svojega življenja. Idrija mu je postala nov dom in tudi sam se je globoko zakoreninil v ta lepi kot slovenske zemlje.

Delo novega g. dekana je bilo zelo mnogostransko. O vestnosti v službi sploh ne gre govoriti, kajti razljal bi ga, kdor bi ga hvalil za

»SLOVENECS«

1 MESECS BREZPLAČNO				
11	56	118	155	222
349	382	431	489	527
640	678	756	831	888
971	1023	1092	1156	1228
1325	1400	1436	1522	1547
1645	1694	1744	1805	1829
1929	1983	2029	2130	2190
2279	2326	2338	2371	2469
2586	2649	2679	2726	2773
2831	2881	2944	2982	2990
3075	3098	3143	3183	3237
3288	3332	3380	3409	3440
3501	3549	3566	3581	3588
3673	3684	3726	3741	3765
3845	3866	3945	3947	4018
4094	4165	4237	4264	4331
4406	4460	4488	4498	4382

»SLOVENSKI DOM«

1 MESECS BREZPLAČNO				
32	77	141	190	236
371	396	483	529	553
661	719	792	845	925
1056	1129	1191	1231	1279
1430	1499	1536	1566	1624
1726	1749	1827	1892	1915
2016	2073	2145	2198	2240
2335	2364	2413	2488	2544
2676	2690	2731	2787	2829
2937	2958	2988	3027	3048
3133	3166	3199	3245	3275
3404	3436	3456	3486	3515
3577	3583	3640	3665	3682
3735	3755	3782	3809	3856
3938	4002	4026	4082	4106
4195	4251	4278	4362	4422
4472	4483	4486	4503	4437

Vsi tekmovalci, ki imate na svojih ilustriranih perspektivah poleg žiga naše uprave katero gori navedenih števk, pošljite svoj prospekt takoj na naslov: *»Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«*. Ne pozabite na prospekt razločno napisati naslov, na katerega želite izrebrani list prejemanj! Tisti, ki ste že naši naročniki, to obenem z naslovom napišite, da Vam bomo tisto vsoto vključili v dobro. Nagrad v gotovini ne izplačujemo!

UPRAVA »SLOVENCAS«
»Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«

Spomenik kralja Aleksandru

Nov velik trg s kraljevim spomenikom v Ljubljani

Ljubljana, 18. septembra. Kakšni dve in pol leti je že minilo, odkar ni bilo slišati glasov o spomeniku kralju Aleksandru Zedniteljju. Vedeli smo sicer, da se je odboru, ki ga vodi senator g. Ivan Hribar, posrečilo zbrati kar lepa denarna sredstva, čeprav še vedno nezadostna in da bo spomenik plastičen, to se pravi,

stvar, ki se po njegovem mnenju razume sama po sebi. Omenimo to, kar je delal iz lastne volje in po notranjem nagnjenju. Preuredil in poživljal je cerkveno glasbo. V Idriji so od nekdanj radi peli. Dekan Arko je bil za glasbo vedno navdušen, saj je že v gimnaziji in v bogoslovni vodil petje. Med rudarji je organiziral in vodil cerkveni pevski zbor, ki je z dolgoletnim vztrajnim trudom spravil na zelo visoko umetniško stopnjo. Uspehi so se pokazali zlasti, kadar je s svojim zborom nastopil ob romanji v Rimu (l. 1900, 1913). Zelo lepi so bili tudi vsakoletni celiljanski koncerti. — Mnogo dela in skrbi je dekan Arko vtaknil v prenavljanje in popraviljanje idrijskih cerkv. — Zlasti je po vsejšem vse krščanske organizacije od cerkvenih bratovščin do prosvetnih in gospodarskih društev in Vincencijeve družbe. Večino idrijskih krščanskih organizacij je msgr. Arko leta in leta vodil in pri vsaki se je poznala krepka roka živahnega in iniciativnega moža, polnega lepih misli.

Msgr. Arko pa se nikoli ni zapiral v ozki krog svoje župnije ali dekanije. Mirno lahko trdimo, da je marsikaj bistveno posegel v mogočno katoliško gibanje predvojne dobe. Njegovo ime se je zaradi njegove skromnosti redko imenovalo. Dejstvo pa je, da je odločilno vplival pri reorganizaciji »Slovenca« proti koncu 80-ih let in da je vanj takrat in pozneje mnogo pisal. Ko se je po l. kat. shodu na Kerkovo pobudo zbrala družba dopisnikov ligašev, je bil med najdelavnejšimi ligasi M. Arko. Pisal je sploh vedno v politične, prosvetne in etanovske liste. Še po vojni je rad prijel za pero in pomagal goriškim listom s svojimi lepimi doneski.

Zelo ga je zanimala zgodovina. Izbral je ves večstoletni rudniški arhiv in vse razpoložljive vire ter sestavil obširno knjigo »Zgodovina Idrije« (Gorica, 1931, str. 264), ki so jo ob njegovi zlati maši izdali hvaležni župljani. Kdor pregleda to knjigo, vidi, koliko časa in pridnosti je pisatelja stala. Zasluga je tem večja, ker je rešil marsikaj, česar danes ni več, kajti arhivi so se baje v zadnjih desetletjih močno izpraznili.

Kadar je bilo treba, je msgr. Arko tudi aktivno posegel v politiko. Tako je leta 1901 kandidiral v kranjski deželni zbor in je bil tudi izvoljen. Tam je kot tih delavec nosil precejšen del odgovornosti za vodstvo javnih zadev. Tudi v stranki sami je s svojim prirojenim taktom marsikaj izravnal kako nasprotje ali pa je s tehtno besedo, izgovorjeno o praviem času in na praviem mestu pravilno umeril tok dogodkov.

Msgr. Arka je poleg istih idej vezalo tudi iskreno prijateljstvo z največjimi političnimi voditelji Slovencev predvojne časa. Večinoma so že odšli v večnost po zasluženem plačilu. Msgr. Mihael Arko pa lahko še danes vedro gleda na lepe dneve, ki so bili. Bog naj ga ohrani še dolgo!

Prva zapoved za lepo kožo

ELIDA mila

ELIDA BELI
ŠPANSKI BEZEG
omamljivega vonja
snežnobele barve

Ob 75 letnici Slomškove smrti:

Slomšek duhovni utemeljitelj slovenske kulture

»Hvaliti svoje rajne dobrotnike, povzdigovati njihova lepa dela in znamenite zasluge nam je ravno toliko dolžnost kakor posnemati njihove zgleds. Kdor ne časti svojih slavnih prednikov, ne zasluži biti njihov naslednik. Hvalimo torej, dragi prijatelji, sloveče, rodoljube naše, ponavljaje njih spomin!«

Leta 1800 ostane v naši kulturni zgodovini važno predvsem zato, ker nam je dalo dva velika slovenskega duha: pesnika Franceta Prešerna in narodnega vzgojitelja škola Antona Martina Slomška, katerih zibel so rojenice bogato obdarile in vsakemu odločile za nas in našo kulturo prevažno poslanstvo. Prvi se je iztrgal čarobni Gorenjski in njeni »okolici rajac in se — od nje in poetove ljubezni vžgan — pognal s svojimi pesnimi na vrh Parnasa ter tako dvignil našo besedo kot izraz globine svoje trpeče pesniške duše do takratne svetovne umetniške višine. Njegov drug Slomšek pa se je izvil »iz bokov« živahnih štajerskih gričev in spoznal svojo veliko prosvetiteljsko področje med preprostim ljudstvom vse od bregov Save pa preko Pohorja do Gospe Svete v Korotanu. Dušni pastir in prvi Slomškov učitelj Prašnikar je spoznal v malem Antonu izrednega učenca, ki mora naprej v šole, ker mu je

še veliko namenjeno; prav nič ni pomišljal in mu celo obljubil pomoč, mati pa je rada ubogala njegov nasvet. Tako je prišel Slomšek v celjsko šolo, kjer se je ob pobudi učitelja Zupantiča kmalu odlikoval. Pod vodstvom tega drugega svojega učitelja mu je zrastle ljubezen do lepe materine besede, ki ni ugasnila nikoli, ampak gorela v njem s toplim plamenom, da je vžgala lepo vrsto naših poznejših kulturnih delavcev, ki jih je Slomšek zbiral in obujal, in ogreval še danes nas vse, ki stopamo stoletje za njim na branik narodove kulture. Ko mu je medtem umrla njegova mati, se je duhovno oko preizkušene in dozorelega gimnazijca Antona zazrlo v nebo, ki edino more dati zadoščenja človeškemu trpljenju v »upu sreče onstran groba« ter viliti dovolj optimizma za težko življenjsko borbo in službo Bogu. Spoznal je vso vrednost duhovniškega stanu za kulturno delo med narodom in si ga brez velikega obotavljanja izbral v zavesti svojega poslanstva. Že v celjski bogoslovni se je dvignil in pričel s poukom slovensčine. Ni bil suhoparen učitelj, temveč je znal z ljubeznijo do jezika na mah osvojiti duše mladih bogoslovcev, ki jih je navduševal in vabil za vse, kar je lepo in narodu koristno. Ti mladi duhovniki, ki so obdovovali in vzljubili Slomška kot svojega učitelja in duhovnega voditelja, so se potem razšli med naše ljudstvo, da so po njegovih navodilih širili med njim narodno duhovno prosveto. Slomšek je s to tedaj prepotrebno narodno vzgojo in šolo na celovški bogoslovni nadaljeval še potem, ko je odšel v Vuzenico za župnika in ko je kmalu prevzel posle šolskega nadzornika kot kanonik v St. Andražu in končno še na svojem škofijskem sedežu, ko si je z največjo vestnostjo prizadeval, da si vzgoji dobrih, narodno zavednih ter za narodovo prosveto in šolstvo vnetih duhovnikov. Znano in zgodovinsko ugotovljeno je, da je bil zaradi tega tudi že tožen od nemškutarjev in v preiskavi ter se je moral zaradi tega zagovarjati pred oblastjo. A Slomšek je delal vse to iz globokega notranjega prepričanja in je znal vse svoje narodno duhovno delo tudi zelo spretno utemeljevati, naglašajoč, da je izobrazba v materinem jeziku nujno potrebna vsakemu izobražencu, tembolj pa še duhovniku, ki deluje med slovenskim ljudstvom. Zato je nemoteno neumorno bodril, poučeval, pisal skrbno knjige in berila in postal celo ministrski svetovalec v šolskih zadevah. Zlasti je pospeševal nedeljske šole med ljudstvom, ker je v njih spoznal časovno najprimernejše sredstvo za izobrazbo naroda. V ta namen je napisal tudi svoje veledelo »Blaze in Nežica v nedeljski šoli« (l. 1842) kot posebno metodiko, ki hrani svoj dragoceno zgodovinsko pedagoško vrednost še za današnji čas zaradi svoje originalnosti in zdrave pedagoške vsebine in ki je v našem slovstvu hkrati prva knjiga, ki je vzbudila pozornost tudi v inozemstvu (pri Cehih in Rusih!).

Slomškova osebnost je znala reagirati tudi na časovne pojave in potrebe v narodu in če se inamo samo tej njegovi široki in dalekovidni naravi zahvaliti za tisto njegovo zgodovinsko in narodno za nas velepomembno kretnjo predstavivše škofjskega sedeža iz St. Andraža v Maribor, katere vrednost šele danes vprav spoznamo. Kljub težki borbi z nemštvom in nemškimi šovinisti, ki so ga skušali ovirati pri njegovem narodnem delu, je ostal Slomšek neomajen in pogumen, ne oziraje se na levo in desno. Zavedal se je, da služi sreči svojega naroda, ki je bil kakor brez pravega voditelja izročen svoji usodi. Zato je na ves glas povdarjal narodno in krščansko smer ter si prizadeval, da naše ljudstvo dvigne, izobrazi in vzgoji za veliki čas kulturno svobodnega življenja. Predvsem odlikuje našega Slomška vedno vseskozi blagi svetniški duh njegovega značaja, zasidranega globoko v krščanskih krepostih. Poglejmo in preberimo katerokoli napisanih njegovih del od živahne ponarodele pesnice, pridige, napisane v prozi, ki se kar sama od sebe preliva v rimo, povsod najdemo polno svežine in solnčne jasnosti, zdravega optimističnega pogleda na svet in življenje. Vse to nam je tako blizu in tako domače, da nehoti vpliva na nas in nas prevzame.

Z omenjeno metodiko za nedeljske šole in s svojim praktičnim spodbujajočim delom kot šolnik in vzgojitelj je Slomšek poskrbel za osnovno izobrazbo našega ljudstva, ki je takrat zaostajala zaradi mehanične in tuje nemške šole, z »Družbo sv. Mohorja« in njeno knjižno organizacijo pa je dal našemu narodu dobro čtivo, tako, da se danes lahko po svoji izobraženosti ponasamo celo pred večjimi narodi, ki so imeli srečnejšo zgodovino. Ljudstvo, ki mu je govoril »kakor bi rožice sadilo«, se je z veseljem oprijelo spisov svojega ljubljanskega škola Slomška in jih čitalo ter se tako učilo.

Slomškovo narodno naročilo pa ni morda že izbrano z njegovimi lepimi, za nas še danes v enaki meri veljavnimi navodili, ampak je zaseženo v neminljivem svetu njegovega duha, ki je duh našega naroda. Pronikniti moramo v tega živega duha, ki veže iz njegovih duhovnih popotnic, drobtin in nasvetov nam, njegovim potomcem, pa najsi tam, kjer govori o šoli in njenem razmerju do doma, države in Cerkve, ali pa o vrednotah našega maternega jezika, naše pesmi, naših lepih običajev in naše poštene pravice. Le če se bomo zaglabili v vsega duha njegovega dela od njegovih početnih nauk po vse do njegove oporoke, bomo mogli prestopiti njegov čas in najti v njegovi duši še pot do potrebnih razrešitev in izhodov iz današnjega časa in iz okoliš, ki obdaja naš rod. Onemu, ki dojahe duha tega našega velikana, duhovnega utemeljitelja naše kulture, bo lahko razbrati pot tudi v bodočnost našega naroda in njegove kulture iz katerekoli časovne točke. Slomšek nam je in ostane vodnik, kašnoot, poslan našemu narodu od Boga.

Ljubljanske vesti

Someščani

Umrl je prvi predsednik bratske češkoslovaške republike, dr. Tomaž G. Masaryk, ki ima tudi za naše narodno osvobodjenje neveljive zasluge. Njegov pogreb bo v torek, dne 21. t. m., v Pragi.

Vabim someščane, da na ta dan izobesijo raz svojih hiš žalne zastave.

Predsednik mestne občine:
dr. J. Adlešič.

Naznanilo.

Vljudo sporočam, da sem preselil sprejemalnice kemične čistilnice, pralnice in svetlokalnice

Šimenc

iz Knafljeve ulice 2 na Tyrševo cesto pri Šestici.

1 Ljubljanski župan dr. Adlešič je odpotoval v Prago. Včeraj zjutraj sta odpotovala v Prago ljubljanski mestni župan dr. Adlešič in član občinskega sveta prof. Silvo Kranjc, ki se bosta kot zastopnika mestne občine Ljubljanske, ljubljanskega občinskega sveta in vsega ljubljanskega prebivalstva udeležila pogreba za pokojnim češkoslovaškim predsednikom Masarykom. Položila bosta na grob tudi venec v mestnih barvah.

1 Fantovski krožek na Kodeljevem sporoča svojim članom in stariščinam, da bo v ponedeljek, 20. septembra ob 20 redni letni občni zbor v prostorih Fantovskega krožka v Salezijanskem mladinskem domu na Kodeljevem.

1 Društvo slovenskih likovnih umetnikov vabi svoje člane na izredni občni zbor, ki bo v soboto 2. oktobra ob pol 18 v restavraciji Slamič (Gospodarska cesta) v Ljubljani. Dnevni red: 1. poročilo predsedniškega namestnika, 2. tajnikovo poročilo, 3. blagajnikovo poročilo, 4. nadomestna volitev predsednika in enega odbornika, 5. sprejema pravil, 6. prireditev kongresa likovnih umetnikov kraljevine Jugoslavije v Ljubljani, 7. skajnost.

1 Katoliško prosvetno društvo na Gradu, je imelo dne 13. septembra ob 20 zvečer svoj redni občni zbor. Navzoča sta bila tudi zastopnika prosvetnega okrožja. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Oman Ciril, tajnik Forstnarič Josip, blagajnik Hvale Malas, odborniki Hočev Alojz in Jerom Jože, za revizorja Pirnat Franc, razsodišče Forstnarič Stefan, Lindič Marija. Po izčrpnem govoru profesorja Berganta je predsednik ob 21.15 zaključil zborovanje z željo za boljši napredek društva v prihodnjem letu.

1 Frančiškanska prosveta v Ljubljani bo v torek, 21. t. m. ob 20 zvečer v novi frančiškanski dvorani otvorila svojo sezijo 1937-38 s topopisnim skioptičnim predavanjem g. dr. p. Romana Tomina o njegovih vtihih pota Krakov—Censtohovo—Budapest. Krasne nove slike. Glasba. Rezervirajte si pravčasno vstopnice v prodajni pisarni »Pax et bonum« (Frančiškanska pasaja) za sedeže po 3 din (člani z legitimacijami po 2), stojšča po 2 din (člani in dijaki z legitimacijami po 1 din). — Odbor ima v svojem obsežnem programu za novo sezijo prvovrstna predavanja in prireditve, novo ustanovljena dramska družina pa bo vpriporila na našem odru okoli 10, pod strokovnim vodstvom naših ljubiteljskih iger. — Vljudo vas vabimo, da posetite vsak tork na naše prosvetne večere, ki so se lanskoletnim posetnikom zelo priljubili. Užitek je poslušati v naši lepi gledališki dvorani naše prosvetne večere.

Dr. Igor Tavčar

specialist za notranje bolezni
ne ordinira od 15. do 30. septembra 1937.

1 Služkinje! Dne 26. t. m. ob 6. sv. maši v stolnici, kakor običajno vsako zadnjo nedeljo v mesecu. Popoldne je izlet na Rožnik. Ob 4. bo govor (g. prof. Košir), po govoru bodo pete litanije in blagoslov z Najsvetjšim. Potem bo zborovanje v verandi gostilne Obesnel. Obenem obveščamo vse služkinje, da se pričnejo s 1. oktobrom večerni poučni tečaji: kuharski, šiviljski in nemški. Reflektantije naj se zgledajo v pisarni »Poselske zveze«, Miklošičeva c. št. 22-I, desno, v Delavski zbornici. — Pevski zbor sluškinj! Pevske vaje se bodo pričele 22. t. m. Prosimo, da se udeležijo vse dosedanje pevke in tudi nove so prav lekre vabljene. — »Poselska zveza.«

1 Tudi kolesarji imajo prav! Prejeli smo: V »Slovenec« z dne 16. t. m. smo brali, da so nereda na Dunajski cesti vedno krivi kolesarji. Jaz mislim, da bi vsi kolesarji z veseljem pozdravili policijski red, ako bi bil. — Od Ljubljane proti Ježici je namreč levi hodnik namenjen samo za pešce, desni pa za pešce in kolesarje. Več kot tri četrtine pešcev pa uporablja hodnik, ki je namenjen tudi za kolesarje, medtem ko ostaja hodnik za pešce skoraj popolnoma prazen. Jasno je, da kak fantalin izrablja priliko in jo ubere s kolesom po praznem hodniku, ker marsikateri tudi ne ve, da je tam zanj prepovedano. Saj ni nikjer nobenega napisu kakršnen je svojčasno bil. Zato naj bodo vsi kolesarji, ki so prešli naprej: Prepovedano za kolesarje; Pešci naj se pa držijo svojega hodnika, ako ne, pa kazni, za vse!

1 Tečaj za pravilno izgovarjavo slovenskega književnega jezika se začne jutri, v ponedeljek, dne 20. t. m., v Hubadovi pevski dvorani. Vse prijavljene gojence prosimo, da pridejo ob tem času v Hubadovo dvorano in se zgledajo pri predavatelju g. rež. Debevcu. Do takrat se sprejemajo tudi novi reflektanti. Glavni namen prvega sestanka je določiti skupine in urnik ter obrazložiti namen in pomen novega tečaja Glasbene Matice. Tečaj ima pouk vsak teden enkrat 2 uri skupno, ukovina znaša 40 din mesečno.

1 V otroški vrtec Glasbene Matice ljubljanske se vpisujejo gojenci te dni ter začne glasbeni vrtec z rednim poukom dne 1. oktobra. Prijave sprejema ravnateljstvo šole Glasbene Matice.

1 Krasen prapor razstavljen. Prihodno nedeljo bo na Igu blagoslovitev prapora tamkajšnjega Prosvetnega društva. Prapor je sedaj razstavljen v izložbi Jugoslovanske knjigarne ter vzbuja pozornost in občudovanje vseh mimo idočih. Prapor ima uvezenega orla, nad katerim se bleste trije križci, pod njim pa črki alfa in omega. Na praporu je napis »K solnce, k svetlobi«. Načrt za ta prapor je napravil Vlado Gajšek, vezlo so ga ženske sestre, kovinska dela pa je napravila trdnja brata Zmuc. Izanski prosveti čestitamo k tako lepemu praporu!

1 Kanal na Borštnikovem trgu. Na Borštnikovem trgu kopljejo sedaj velik kanal za odvajanje fekalij. Igriška ulica je za vozni promet od Gregorčičeve do Rimske ceste zaprta.

1 Dolenjski tramvaj zopet popravljeno. Z dolenjskim tramvajem je res križ. Nepristano ga popravljajo in krpaajo, toda vedno je pri njem nekaj narobe. Krivi sta temu Karlovska in Dolenjska cesta, za kateri se sedaj natančno ne vemo, ali sta državni ali mestni. Pravno sta državni, toda država ju odriva mestni občini, ki ju pa tudi ne more prevzeti kar tako meni nič, tebi nič. Država namreč že računa z novo cesto na Sušak in se zato za Dolenjsko in Karlovske ceste ne briga mnogo. Zato pa sta tudi tako slabo oskrbovani, da se zdi skoraj čudež, kadar pride cestar tja, da malo postrga največje blato. Tramvajske tračnice so nepristano omajane in prav ta teden so morali delavci zopet popraviti večji del proge od znane »vodne kasarne« pa skoraj do dolenjskega mosta.

1 Nova založba v Ljubljani (Kongresni trg 19) vam nudi v svoji trgovini s pisarniškim potrebščinami, v svoji knjigarni in posebnem oddelku za galanterijo vse, kar potrebujete za pisarno, šolo in družino. Velika izbira tehničnega in risarskega orodja, naličnih peres in spominskih predmetov za vsako priliko.

1 Mesto venca na grob g. Hubadove je darovala g. Marjeta Vilfan 100 din Stolni Vincencijevi konferenci.

1 Mesto venca na grob g. Hubadove je darovala g. Neža Vilfan, Črnuče, 100 din stolni Vincencijevi konferenci.

1 Jutri ima kongregacija gospodov seniorjev pri frančiškanih redni sestanek. Voditelj.

1 Kino Kodeljevo. Danes ob 5. in 8. in jutri ob 8. dva sporeda: Dekle iz Schwarzwalda (Hans Soehner) po operi Avgusta Neidharta, in »Pot v erečo«.

Dobra domača hrana za vsakogar v »Menzi«

Kolodvorska ulica 8

1 VECERNI TRGOVSKI TEČAJ bo odprl tudi letos na trgovskem učilišču »Christoffova učna zgradba, Domobranska cesta 15. Namenjen je vsem onim, ki žele izpopolniti svoje znanje in se izobraziti za pisarniško službo. Po zadnjem odloku ministrstva trgovine in industrije je večerni tečaj na tem zavodu potrjen od imenovanega ministrstva s pravico izdajanja odobrenih izpiseval. Poučevali bodo vse važne strokovne predmete po novem učnem načrtu ter posebni predmet »pisarniška dela«. — Vršili se bodo tudi posebni stenografski in strojepisni, jezikovni in drugi tečaji. — Informacije daje ravnateljstvo zavoda vsak dan dopoldne in popoldne in tudi zvečer od 8 ure v pisarni na Domobranski cesti 15. Na željo pošlje tudi pismena obvestila. Šolnina zelo zmerna. Prospekti brezplačno na razpolago.

1 Trdnja R. Warbneke, tovarna klavirjev — Ljubljana, Miklošičeva cesta 4 — vljudo sporoča, da ima telefonsko št. 35-59.

1 Nočno službo imajo lekarne: V nedeljo mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gospodarska cesta 4, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31. — V ponedeljek: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič.

Gledališče

Opera. Začetek ob 20. Nedelja, 19. septembra: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol. — Ponedeljek, 20. septembra: Umetniški večer diseuse g. Dele Lipinske. Izven. Cene od 40 din navzdol.

Fram

Smrtna kosa. Nad mesec dni že ni bilo v naši fari nobenega pogreba. Prošlo sredo pa so zvonovi kar trem faranom hkrati prizvajali poslednji pozdrav. Pokopali smo 80-letnega starčka Jožeta Volnuta, ki je bil nad 30 let grobar. Pokopal je nad 1000 faranov, sedaj pa se je tudi nad njim zgrnila črna zemlja. Naj v miru počiva. Letega dne smo pokopali komaj 4 mesece starega otroka iz Koprivnika in 23-letnega Jerneja Vodučka iz Planice, ki je zaradi epileptičnega napada utonil v razmeroma plitvi jami napolnjeni z deževnico.

Lakota preti letošnjo zimo našim občanom. Poletne poljske prideleke je popolnoma uničila toča, zaradi neprestanega deževja bo zgnil še krompir. Mnogo gospodarjev nima niti semenskega žita za setev ozimne. Z izvajanjem javnih del, zlasti nadaljevanje gradnje že pričete ceste Fram—Koprivnik—Planica, bi se omogočilo skromen zaslužek vsaj najpotrebnejšim in jih rešilo lakote.

Mariborske vesti

m Lanskim gledališkim abonentom je gledališka uprava podaljšala rok za prijave za njihove dosedanje sedeže do srede, dne 22. t. m. zvečer. Od tega roka naprej bo blagajna oddajala brez-pogojno novim reflektantom vsa mesta.

VSE ZA SOLO V CIRILOVI!

m Zalna seja mariborskega občinskega sveta. Mestni župan dr. Juvan je sklical sejo občinskega sveta mariborskega za torek, dne 21. t. m., ob 18. Na seji se bo izvršila komemoracija za pokojnim osvoboditeljem in voditeljem bratskega češkoslovaškega naroda T. Masarykom.

Dame! Moderni plašči, elegantne obleke, izdelovalnica TRGOVSKI DOM, MARIBOR

m Vaje Maribora. V torek za ženski zbor, v sredo za moški zbor ob 8 zvečer v pevski sobi Maribora, Slomškov trg 20. Novi člani se še sprejemajo.

m Zalna svečanost za blagopokojnim češkoslovaškim prezidentom osvoboditeljem T. G. Masarykom bo danes dopoldne ob pol 11 v veliki dvorani Narodnega doma. Zalno sejo priredita JC liga in češki klub.

»OBNOVA« — F. NOVAK

dobavila kompletne stanovanjske opreme v zajednični izdelavi, ter ves tapetniški pribor solidno, hitro in najceneje. Maribor, Jurčičeva 6, Telef. 2965

m Pritožba na državni svet. Svoječasno smo se večkrat bavili z zanimivo afero glede utaje davkov pri tekstilnem podjetju Schonsky v Ma-

Dom dijakinij zopet odprl

Težke življenjske razmere so prisilile mnoge starše, da ne morejo preskrbeti svojim sinovom in hčeram stanovanja v mestu, kjer posejajo srednje šole. Zato se morajo mnogi naši dijaki in dijakinje iz bolj ali manj oddaljenih krajev voziti z vlakom k vsakodnevni pouku. Tako se v prostem času po končanem pouku odhoda vlaka potikajo po ulicah in so mnogokrat v nepoto sebi in drugim. Dokler je vreme lepo, že se gre. Ko pa se začne dnevi, polni mokrote in mraza, se dijaki in dijakinje nimajo zatoči drugam, kakor v kolodvorske čakalnice, ki so čisto prenapolnjene. Zato je preskrbel Dekliški odbor KA lani dijakinjam lepo opremljene prostore s stalnim nadzorstvom in, če je potrebno, pomočjo pri učenju, da jih obvaruje slabih posledic, ki bi utegnile nastati radi neprijetnih prilik. Ti prostori se nahajajo prav blizu kolodvora, na Masarykovi cesti, št. 12 v palači Vzemne zavovalnice.

S pričetkom pouka na srednjih šolah se je

odprl tudi ta dom dijakinij, ki se vozijo. Prijazni prostori, ki nudijo toploto in zaščito, vabijo. Lokal je odprt od 15. t. m. dalje vsak delavnik od pol 12 do 3 popoldne.

Bojni pohod JNSarske „omladine“ iz Laškega v Ljubljano

Laško, 17. sept. Stari in onemogli laški JNSarski voditelji, katerih edini up je v njih vode zašla zapeljana mladina, so s poslednjimi močmi zbornali skupaj nekaj sbranih mladenčev ter jih kot primerno zastopstvo JNS poslali v Ljubljano, da tam skupno s tovariši drugih slovenskih okrajev še enkrat prestejejo svoje maloštevilne, zdecimirane vrste.

Ze teden prej se je par plačanih agitatorjev skrivnostno snukalo po Laškem in posrečilo se jim je omrežiti nekaj nezavednih delavcev, malo skupinico delomrznežev ter par znanih razgrajčev, kateri so bili takoj pripravljeni iti v Ljubljano proti primerni dnevnici, prosti vožnji, hrani in pijači.

Eden glavnih agitatorjev je pripovedoval na »Borzi dela«, tako imenujejo v Laškem del parka od mosta do Sok. doma, da je okrajno načelstvo (menda je tu mislil okrajno organizacijo JNS) dalo na razpolago 5000 dinarjev in da za ta denar se nekaj ljudi lahko prav imenitno zabava.

Res se je v nedeljo zbralo par brezposelnih mladenčev in nekaj socialističnih pripadnikov, ki so hoteli izrabiti ugodno priliko. Njim se je pridružilo še par oseb, ki so za denar vedno vsakemu na razpolago in ta dična od vseh vetrov skupaj zmešana četica je izvedla bojni pohod na slovensko metropolo.

Vodja skupine je baje kupil za 400 din voznih listkov, ne vemo pa, ali so JNSarski »kanoni« res tako težki, da se zahteva po 3 vozne listke za osebo. Morda pa so hoteli sami sebe prepričati, da jih je res toliko. Dejstvo je, da za to število voznih listkov ni bilo dovolj potnikov.

Da bi pri eventualnem trčenju z nevidnim sovražnikom ne izgubili korajže in da bi ohranili drznost in bojno razpoloženje, so naprosili brezposelnega Goljata iz Sv. Krištofa za sodelovanje. Ker pa omenjeni Goljat nima primerne obleke za take pohode, in da bi vodstvo laske OJNS ne trpelo na ugledu, so ga oblekli od nog do glave in tako je novopečeni omladinec odšel v Ljubljano, da izprica svojo zvestobo do vrhovnih poveljnikov JNSarske vojske.

Bojevitim in junaškim omladincem je pripravila levičarska omladina v Ljubljani zelo slovesen sprejem in ljubljanska mestna policija jim je komaj dokazala, da so vroči objemi na ulicah proti čestnim policijskim predpisom. Laški levičarji videč svoje brate so takoj prešli v rdeči tabor in za telesno stražo določeni Goljat jo je odkuril na ve-

Celje

e Izobesite zastave! Prebivalstvo mesta Celja vabim, da razobesi na svojih poslopih v počastitev spomina prvega predsednika češkoslovaške republike, Osvoboditelja dr. T. G. Masaryka, na dan njegovega pogreba, to je v torek, dne 21. t. m., žalne zastave. — Al. Mihelič, župan.

e Minister dr. Rogič v Celju. Včeraj dopoldne se je ob 9 pripeljal iz Zidanega mosta z avtomobilom v Celje minister za telesno vzgojo dr. Rogič. Spremljala sta ga gg. inž. Milivoj Vuk Aračič, načelnik za telesno vzgojo naroda, in Drago Ulaga, šef strokovnega oddelka istega ministrstva. G. ministra so pozdravili mestni župan g. Mihelič, predstojnik policije g. Törner in dr. G. minister se bo pripeljal v Celje v ponedeljek

približno ob 9 uri. Ob pol 10 ga bodo pozdravili pred magistratom celjski mestni župan, zastopniki telovadnih in športnih društev, skavtov in celjski gasilci.

e Občni zbor Katoliškega prosvetnega društva. Katoliško prosvetno društvo bo imelo v ponedeljek, dne 27. septembra, v Domu v Samostanski ulici ob 8 zvečer svoj redni letni občni zbor. Udeležba je za vse člane obvezna.

e Apologetični krožek celjskih deklet. V sredo, dne 22. t. m., se začne zopet redna predavanja pri apologetičnem krožku celjskih deklet. Že skozi 4 leta smo obravnavale za dekliško življenje nad vse važna vprašanja. Celo lansko leto je bilo n. pr. posvečeno spoznavanju dekliške duševnosti in dekliških nalog, ki potekajo iz nje. Letos se bodo pa skozi vse leto vrstila predavanja o pravi dekletu na naloge v družini in družbi. Predaval bo g. dr. Hanželič. Prav vljudo vabimo na ta predavanja vsa celjska dekleta od 16. leta dalje. Začetek točno ob pol 8 uri zvečer v Domu, Samostanska ulica 4.

e Požar na Spodnji Hudinji. Včeraj ob pol 2 zjutraj je začela goreti na Spodnji Hudinji pri g. Širolu Rafaelu drvničarja. O požaru je bila takoj obveščena gasilska četa v Gaberju, ki je prihitela na lice mesta in rešila oba sosednja poslopja, ki sta bila v veliki nevarnosti. Na kraj požara je prihitela tudi gasilska četa iz Celja, kateri pa ni bilo treba stopiti v akcijo. Škoda, povzročena po požaru, znaša ca. 5000 din. Sodijo, da je bil požar podtaknjen, ali pa da je nastal zaradi žarečega pepela.

KINO METROPOL

Danes ob 16.15, 18.15, 20.30 najboljši film najmlajše umetnice Shirley Temple »CIN-CIN« (BEGUNKA S KITAJSKEGA). — Ob 10.15 in 14 matineja »ZMAGOVITA KRILA«

e Sestanek salesijanskega sodelništva bo danes ob 3 uri popoldne v opatiji. Vabljeni vsi prijatelji salesijanske ustanove.

e Klub koroških Slovencev bo imel letos svoj občni zbor v nedeljo, dne 17. oktobra. Na predvečer, v soboto 16. oktobra, pa bo ob 8 v zgornjih prostorih Narodnega doma koroški družabni večer. Na sporedu bo več pestrnih točk, ki jamčijo, da bo tudi letošnji koroški večer poln pristne koroške zabave in domačnosti.

e Celjska Strelska družina se je udeležila proslave 50 letnice Zveze strelskih dručin v Belgradu, ki se je vršila od 8. do 15. septembra t. l. Na vsedravnem tekmovanju je nastopilo 7 članov CSD, ki so se plasirali na 7. mestu s 1454 točkami. Celjska strelska družina se je s tem zopet močno uveljavila in moramo biti na njen uspeh ponosni.

e Sestanek table-tenis sekcije SK Jugoslavije bo v torek, dne 21. t. m., ob pol 8 uri zvečer v Domu. Sestanek je za vse člane strogo obvezen. Načelnik.

Mag. Janez Ehrlich D. J.

Nov slovenski misijonar za Indijo

Meseca oktobra odputuje v Indijo mladi jezuit Janez Ehrlich, z njim gre br. Benedikt Foatač D. J. iz Slavonije.

Janez Ehrlich se je rodil 27. maja 1910 v Zabnicah pod sv. Višarjami in bi moral prevzeti kot najstarejši sin očetov dom z lesno trgovino. Zato ga je oče pošiljal v realno in trgovske šole v Celovcu, Ljubljani in Zenovi. Toda ko si je Janez belil glavo z blagovnanstvom in knjigovodstvom, ga je presenetil nepričakovano klic božji: Hodi za menoj, pojdi v misijone.

Spremljal ga je ta klic, ko je meril hlode in deske, hodil po gozdovih, nakladal vagone in obiskoval trgovce. Ko je l. 1928 prvič razodel to misel svojim domačim, so bili vsi akrajno osupnjeni, najbolj oče, ki je težko čakal na sinovo pomoč. Vsi so mislili, da je doma najbolj potreben. Toda Kristusov klic je bil glasnejši in glasnejši. Bog je vedel, od koga zahteva to žrtve. Janezovo oče je bil kremenit katoliški mož, ki je enkrat spoznal, da res Bog sam hoče imeti sina, je s polno voljo in polnim srcem izrekel: Zgodi se tvoja volja, prav tako mati.

Tako je vstopil Janez 9. oktobra 1930 v noviciat Družbe Jezusove v Gorici in po dveletnem noviciatu so ga poslali predetojnik na jezuitsko filozofsko fakulteto v Pullach pri Monakovem, kjer je l. 1932 na praznik Kristusa Kralja položil svoje večne zaobljube ter se tako za vedno posvetil ljubemu Bogu v družbi Jezusovi. Po objavi piše v Ljubljano: »V preteklih dveh letih noviciata sem imel obilno priložnost spoznati, kaj sem zapustil in kaj me čaka — in razsvetljen od nadnaravne luči sem spoznal, da bom v sv. redovniškem poklicu in Družbi Jezusovi ereten ter tako izpolnil voljo božjo in rešil svojo dušo. Prepričan sem, da ne bo šlo vse lahko in brez težav, ali v trdnem zaupanju v božjo pomoč in v varstvo Marijino mi bo vse mogoče in lahko. Zato sem torej prostovoljno in trdno sklenil posvetiti se popolnoma in za vedno službi Kristusa Kralja ... za rešitev in posvečenje lastne duše in duš bližnjih v večjo čast božjo.«

Po končanem filozofskem študiju je bil šolsko leto 1935/36 prefekt dijaškega semenišča v Trzinu, l. 1936/37 je pomagal pri uredništvu »Glasnika Srca Jezusovega« v Ljubljani.

Njegovim ponovnim in vztrajnim prošnjam so končno predstojniki ustreigli in odredili, da odpotuje že sedaj meseca oktobra v Indijo.

Misijonar.

Misijonar, misijonski poklic je božja skrivnost po svojem izvoru in esenci. Ne stari, ne naravno nagnjenje, ne predstojniki, niti ne škofje in papeži ne dajo tega poklica: to si je Bog pridržal ebi. »Jaz sem vas izbral, ne vi!« Toda klic božji ni slep, ampak smotrni. Bog razodeva in da okuša in za skrivnostno način misijonarju, da je dar vere, ki ga naj posreduje poganom, bolj dragocen kot vse telesne, zemeljske in časovne dobrine. Mi sicer to čujemo, tuji verujemo in razumemo, a v polni predmetnosti in nepojmljivi radosti doživljamo to le misijonar na licu mesta. A res le misijonar? Nel se nekdo! Mati Cerkev! Odkar zveni v njenih usesih oporoka njenega ženina: »Pojdite in učite vse narode«, nima miru in upira neprestano svoje oči v daljavo, kjer se porajajo vedno znova k življenju nove stotimilijonske množice poganov. Ne sme se cerkev zadovoljiti s tem, da varuje in ohranja Gospodovo čredo, ki je že zbrana okrog nje, ampak mora povsod, na vseh delih sveta istočasno zažigati luč Kristusove blagovesti in osvetljevati temine poganstva. Nestropno išče in vabi mati Cerkev one junake in borec, katerim bi izročila baklo Kristusove vere, da jo ponesejo naprej in naprej. Ko se ji prostovoljno ponudi tak

junak, tedaj vzdrhti Cerkev od veselja: ve namreč, kaj je misijonar.

Biti mora mož velikega obzorja, ki gleda preko doma v daljni svet, junak, ki hoče svoj dom, svoje šege, svoj jezik, svoje tradicije pozabiti in se udomačiti v tujem, poganem ljudstvu, delavec, ki hoče vse svoje življenje zasvetiti Kristusu Kralju, borec, ki se bo boril vse življenje proti predsodkom in praznoverjem, ki so se skozi stoletja vesalja v najgloblji duši narodov. Takih mož svet ne da, vzbujajo jih Bog sam.

Indijski misijonar.

Nad 500 let hodijo vedno novi misijonarji v Indijo: spreobrnilo so doslej 3 in pol milijona Indijcev. Ako bi se nadaljevalo izpreobračanje v isti meri, Indija niti čez 10.000 let ne bo katoliška. Saj šteje Indija 350 milijonov ljudi.

V Indiji narašča število katolikov zdaj povprečno na leto za 40.000. Če bi ostal odstotek prirastka isti, bo treba več tisoč let, da bo Indija katoliška.

V Indiji je 700.000 vasi, a šele v 5600 vaseh imajo misijonarji svoje katoliške šole! Kje so misijonarji za stotisoče drugih vasi!

V Indiji zna čitati izmed 350 milijonov ljudi samo 30 milijonov; kdo naj poučuje milijone analfabetov v katoliški veri? V Indiji je samo v nekaterih južnih pokrajinah nad 10 milijonov brahmanov, ki so najvišja kasta in ki vodijo vso deželo. A izmed teh se je po največjih naporih posrečilo izpreobrnti doslej komaj 150 oseb!

V Indiji je 60 milijonov zavrnencev (Paria), ki živijo v največji bedi, ne smejo na ceste, železnice, v cerkev z drugimi. Kdaj bodo misijonarji mogli Indijce prepričati, da smo vsi bratje v Kristusu in da je za vse brez izjeme preli svojo kri?

V Indiji je najmanj 200 različnih jezikov: kako naj misijonar razlaga Kristusov nauk, če se prej ne nauči jezikov?

V Indiji biva 70 milijonov mohamedancev: doslej se misijonarji okoro še niso lotili misijonskega dela nad njimi: tako je to delo brezupno.

Za vse to ve Cerkev in vedo misijonarji, a ne dajo se begati. Videz je, da je početje misijonarjev obupno. Ta ogromna dežela, ki je 20 krat tako velika kot Jugoslavija, te neštete množice, v katerih peščica misijonarjev dobesedno izginja, ti nešteti poganski hrami, kjer se klanjajo Indijci neštetim malikom, ta ošabnost, s katero zrejo Indijci polni zaničevanja na te može v belih haljah, ki le težko govorijo njihove jezike: vse to bi moralo misijonarje spraviti v obup.

Zidali naj bi nešteto cerkva in šol in misijonisti in bolnišnic in sirotišnic ... s čim? Premoženja nimajo, zaslužijo dobesedno ničesar in kljub temu se glasi Kristusovo povelje: Pojdite in učite.

Je tu neka nevidna, svetnim očem nevidna moč, ki polje v Cerkv in misijonarjih in to je »šum z neba, to so plameniči jeziki, ki so prišli iz nebes in se porazdelili nad apostoli, to je Sveti Duh, ki je napolnil vse« in ki bo prerodil obličje zemlje in ki bo prerodil po naših misijonarjih tudi veliko Indijo.

Tako gre tudi naš mladi misijonar v Indijo in bo deloval, če Bog da, po teoloških študijah, v bengalskem misijonu. Po močvirjih Gangesove delte biva nad tri milijone Bengalcev, ki sejejo riž v blatna tla, gradijo svoje slannate kočice, lovijo tigre, krokodile in kače. Celo tehnika Angležev je odpovedala na teh, se zdi, od Boga preklelih močvirjih, a misijonarji hočejo biti Bengalci med Bengalci in živijo med njimi. Da je Bog prav slovenske in hrvaške misijonarje klical v ta težavni del svojega vinograda, je za nas posebno znamenje božje naklonjenosti. Razumeti hočemo ta klic božji: svojih misijonarjev nečemo pozabiti. Prvo znamenje naše solidarnosti bodi, da jim plačamo pot, ki stane za oba misijonarja od Ljubljane do Kalkute 25.000 dinarjev.

Darove za potovanje obeh misijonarjev sprejema misijonska pisarna Semeniska ulica 2 (črk. r. 16629), ali Bengalski misijon D. J., Zrinjskega 9, Ljubljana (črk. r. 12735).

V Sarajevu živi 2000 Slovencev

Slovenski klub v Sarajevu bo obhajal 40 letnico

Sarajevo, septembra.

Menda ni kraja na svetu, kjer ne bi našel na Slovenca. Sredi tujine te iznenada zdrami iz omotice vtisov domača govornica in ko se komaj dobro ozreš, spoznaš rojaka iz domačih krajev. Zaradi številnosti družine in težkih gmočnih razmer, ker domačija ne more preživljati vseh, je Slovenec čisto prisiljen, da gre od doma s trebuhom za kruhom, da si poišče dela in službe v tujini. Našega rojaka najdeš na vseh položajih, in kjer bi si najmanj predstavljal, povsod tam boš srečal Slovenca. Saj pa je naš človek vepovsod znan in spoštovan kot najboljša delovna sila, bodisi kot ročni ali umski delavec.

V velikem številu žive Slovenci v vseh mestih Jugoslavije, kamor so zašli kot državni uradniki, obrtniki ali navadni ročni delavci pri iskanju kakršnegakoli dela. Ponekod žive raztreseno, da ne vedo drug za drugega, drugod pa imajo svoja društva, v katerih se zbirajo in goje družabno življenje. Znano je, da živi v Zagrebu okrog 30.000 Slovencev, mnogo jih je v Beogradu, Nišu, Skoplju in ostalih krajih na jugu, prav lepo število Slovencev pa živi tudi v središču Bosne v Sarajevu, kjer imajo že 40 let svoje slovensko društvo.

Bosna je Slovincem dobro znana iz službovanja naših ljudi tam doli, naši državni in privatni uradniki so imeli že pod Avstrijo tu svoja službena mesta. Precej Slovencev pa je služilo tu v Bosni kot upravnih političnih uradnikov za kazni. Natanko pred 40 leti so prišli sarajevski Slovenci, med njimi naši inteligentni, na misel, da si ustanove svoje društvo, tako imenovano »Slovensko omizje«. Ob večerih so se zbirali Slovenci v dobro znani sarajevski gostilni. Tu so se zabavali in se družili ob petju slovenske pesmi, saj je bil poglobljen namen ustanovitve »Slovenskega omizja« gojiti družabnost in petje. Spočetka je omizje štel samo malo članov, komaj 30, in ni nastopalo javno. Družabno življenje se je le polagoma razvijalo. Člani omizja so bili profesor Znidaršič, prof. Lilek, Premrov, Valpotič, zlasti pa se je za poživitev družabnega življenja Slovencev v Sarajevu mnogo prizadeval pokojni svetnik g. Peterlin, katerega se je prijelo prav zavoljo njegove delavnosti ime slovenski konzul.

O slabih gmočnih sredstvih so začeli Slovenci polagoma razmišljati o tem, kako bi si nabavili društveno sobico in si uredili zasilen dom. V bivši nadškofjski hiši so si v resnici s hrvaškimi pevskim društvom »Trebevič« najeli sobico in si iz

prispevkov članstva ustanovili skromno knjižnico. Društvo je imelo spočetka velike težave, v slovenskem krogu je glede družabnosti leta 1906 nastal zastoj, ker ni bilo dovolj prizadevnih delavcev, sicer pa so se Slovenci še nadalje mesečno zbirali v Frankinjevi gostilni v Cobanji ulici. Hrvati so društvo moralno in gmočno podpirali in ko je postal predsednik društva dr. Prenji, si je Slovensko omizje spet opomoglo. Leta 1909 si je društvo izdelalo svoja pravila in spremenilo ime Slovensko omizje v Slovenski klub. Med svetovno vojno je klub komajda dihal. Politični pritisk Avstrije v Bosni je bil tolikšen, da so se člani Slovenskega kluba izogibali. Šele po vojni je klub narastel, tako da šteje danes 210 članov. Pristop v klub je dovoljen vsem Slovincem in Slovenkam vseh stanov, ki pridejo v Sarajevo. Marsikateri rojak je našel v Slovenskem klubu med rokaji svoj novi dom. Leta 1911 si je Slovenski klub osvojel knjižnico iz knjig, ki so mu jih poklonili starejši člani, tako da je knjižnica ob začetku svetovne vojne štela 304 različne knjige. V početku vojne pa se je število knjig precej skrcilo, ker je avstrijska policijska oblast knjižnico posetno premetala, tako da je morala ostati knjižnica ves čas svetovne vojne zaprta.

Ob ponovnem pregledu je po vojni knjižnica štela samo še 206 knjig, danes pa je spet lepo naraslo število knjig. Knjižnica prejema naše časopise in revije in vzdržuje na ta način najlepši stik svojih članov z dogodki doma. Največ članov je imel klub 1923 leta (226), pozneje pa je društveno življenje bilo spet bolj ali manj razgibano. Ob zimskem času prireja Slovenski klub zabave in razne večere: Martinov večer, Miklavžev večer in Silvestrovo; v poletnem času pa prireja izlete po Bosni in skuša poživiti stike s Slovenci, raztresenimi po Bosni.

Ko poteka letos 40 let od prvih početkov Slovenskega kluba, so se člani odločili, da ta jubilej dostojno obhajajo. Da bi bili naši ljudje tudi gospodarsko samostojni, so si ustanovili svoj »Zadružni dom«, s sredstvi, ki jih nameravajo časoma nabirati, pa si bodo ob priliki zgradili v Sarajevu lepo stavbo »Slovenski dom«, v katerem bodo naši rojaki res imeli končno svoj dom, v katerega se bodo vselej lahko zatekli in našli zmerom tople kotičke med svojimi rojaki. L. 1933 se je ustanovilo v Sarajevu »Slovensko delavsko društvo Cankar«. Zeleti pa bi bilo, da bi se obe društvi »Cankar« in »Slovenski klub« združili in obe skupno skušali predstavljati v Sarajevu naše kulturno in družabno življenje.

Dismonoša ...

prehodi dnevno približno 7.650 stopnjic. To ogromno delo zmore samo z elastičnimi

PALMA

GUMI-PODPETNIKI
JUGOSL. IZDELEK.

Dobe se pri vsakem čevljarjem mojstru!

Minister dr. Rogič v Mariboru

Maribor, 18. septembra.

Danes dopoldne ob pol 12 je prispel v Maribor minister za telesno vzgojo naroda dr. Rogič v spremstvu šefa svojega kabineta Aračiča in šefa strokovnega oddelka prof. Ulage. Gospod minister se je pripeljal do Zidanega mosta z vlakom, tam pa ga je pričakoval avtomobil mariborske mestne občine.

Tu ga je pozdravil v imenu gospoda župana magistratni uradnik Franjo Kramberger.

Ob pol 12 je minister prispel v Maribor ter si ogledal mariborski otok, ki ga je navdušil s svojo krasoto. Ob 12 je bil pri »Orluc intimen obed, po obedu pa se je g. minister v spremstvu podžupana Zebota odpeljal na Pohorje, kjer si je najprej ogledal Pohorski dom, potem pa Mariborsko kočjo. Pri Mariborski kočji sta ga pozdravila podpredsednik Slovenskega planinskega društva, podružnice Maribor, Mayer in znani Pohorski pesnik Ludvik Zorut. V Mariborski kočji je SPD priredilo ministru dr. Rogiču prigrizek. Krasote Pohorja so g. ministra tako navdušile, da je obljubil, da bo prišel v mariborsko kočjo za 14 dni na smučarski tečaj.

S Pohorja se je vrnil v Maribor ter si ogledal športne naprave tukajnjega doma. Pozdravil ga je predstavnik mariborske gasilske župe. Mariborski gasilci pa so pred njim izvajali nekaj vaj. Potem se je minister dr. Rogič odpeljal v Ptuj in se ob 9 vrnil v Maribor, kjer mu je gasilska četa priredila večerjo.

Jutri pojde na tabor slovenskih fantov v Ptuj.

Žalna slovesnost Čehoslovakov v Ljubljani

Čehoslovenska obec v Ljubljani je počastila na najdostojnejši način in v globoki žalosti spomin na velikega in nesmrtnega predsednika Osvoboditelja T. G. Masaryka v četrtek, dne 16. septembra 1937 v dvorani »Kazinec«. Tih in z bolestjo v srcu se je šlo v žalno dekorirani dvorani nad 160 rojakov in čl. državljanov.

Pred začetkom ni bilo onega običajnega nemira in šuma, vzajemnega pozdravljanja in razgovorov, tiho in tužno razpoloženje je vladalo še pred začetkom, točnost vseh udeležencev vzorna. — Na čelni strani dvorane, na črnem ozadju je visela slika g. prezidenta v naravni velikosti (delo mojstra Skrušnega, okrašena z dvema svečama rožama, državna zastava s črnim velom, črna, žalna dekoracija je stopnjevala vtis. Ob popolnem molku in ganjenosti je uvel žalni večer gosp. prof. dr. Burian s kratkim nagovorom ter čitanjem sožalne brzojavke poslani vlad čehoslovaški republike v Pragi kakor tudi dosepega izraza sožalja župana mesta dr. Adlešiča. Z dvominutim molkom so navzoči počastili spomin prezidenta Osvoboditelja.

Sledil je koral »Kdo ste božji bojevnik«, ki so ga igrali rojaki, člani orkestra ljubljanskega opernega gledališča pod vodstvom gosp. prof. Karasa. O predsedniku Osvoboditelju je obširno spregovoril predsednik Čehoslovenske Obce gosp. Rudolf Ryška ter končal svoj govor z vzklikom »slava!« Tuga navzočih se je stopnjevala in doseglja svoj višek, ko je znani Petrovičev kvintet zapel česko priljubljeno pesem gospoda prezidenta »Teče voda teče...« V tem trenutku gotovo ni bilo udeležencev, ki bi ne bil imel rosnih oči. Sledila je še slovenska pesem »Gozdje je že zelen...« in ganljiva ter v srce segajoča recitacija Jirke Mikyške, nakar so bile odigrane državne himne in žalni večer zaključen.

Tako so izrazili v Ljubljani bivačji Čehoslovaki čast spomnu svojega prvega, velikega in nesmrtnega prezidenta Osvoboditelja T. G. Masaryka. klp.—

Vabilo na komemoracijo

Jugoslovaneko-čehoslovaška liga v Ljubljani priredi na predvečer pogreba v ponedeljek, dne 20. t. m., od 18. do 19. v filharmonični dvorani veliko žalno komemoracijo za umrliim prezidentom Osvoboditeljem T. G. Masarykom z naslednjim sporedom: 1. J. Suk: Meditacija na koral ev. Vavla. 2. Josef Hora: T. G. M. (Ob Masarykovi smrti.) 3. Ant. Dvořák: Iz »Stabat Mater«: a) Duet za sopran in tenor: g. Keenija Vidolova in g. Svetozar Banovec; b) Alt-solo: g. Bernot-Golobova. 4. Čehoslovaška državna himna. Glasbene točke izvajajo pod vodstvom dir. opere g. M. Polića celotni godalni orkester ljubljanske Filharmonije. — Podpisana Liga vljudno vabi vse javne in privatne ustanove ter vsa naša kulturna, prosvetna in narodna društva, da se te žalne komemoracije polnoštevilo udeležijo.

JČ liga v Ljubljani bo poslala čehoslovaški vladi posebno sožalno adresno, zaradi česar vabi vse ustanove in društva, da se tej akciji pridružijo in to adresno podpišejo. Podpisovanje bo pred komemoracijo v stranski dvorani. Društva naj v to svrhu prinesejo a seboj društvene stampljke. Da bo žalna komemoracija pristopna vsakomur, bo poseben zvočnik prenašal program iz filharmonične dvorane na Kongresni trg, ki bo slavnosti primerno prirejen. Pred univerzo bo letočasno akademski mladina ob kipu prezidenta Osvoboditelja, častnega doktorja ljubljanske univerze, prižgala bakle in tako počastila spomin svojega velikega učitelja. Mladino, srednješolsko in drugo vabimo, da se pridruži pred filharmonično dvorano in pred univerzo ob tej priliki in počasti na ta način svojega velikega vzornika.

Podpisana Liga ob tej priliki prosi vse ljubljanske hišne posestnike, da izvolijo v ponedeljek popoldne in v torek izobesiti žalne zastave.

Odbor Jugoslov.-českosl. lige v Ljubljani.

Teden Rdečega križa

Zopet začenjamo teden Rdečega križa po vsej državi. Zopet se obračamo do vsega ljudstva s prošnjo, da prispeva vsak po svoji moči v namen te prepotrebne ustanove, da more pomagati pomoči potrebnim, ki jih zadene zlo, vojna, potres, poplave, nalezljive bolezni, lakota in pomanjkanje.

Rdeči križ ne služi vojni, niti je ne pospešuje, temveč je vprav nasprotno miroljubno društvo, ki hoče z vsemi sredstvi preprečiti in omiliti vsako gorje. Ves svet se oborožuje. Na Daljnem vzhodu se je med dvema mogočnima narodoma vnela srdita vojna, ki so ji posledice nedogledne. In tu v Evropi se tako rekoč pred našimi očmi vrši že toliko časa krvava državljanska vojna. Kri zopet namaka zemljo. Padajo tisočere žrtve, mnogo stavec, žena in otrok. Skoraj vsako leto nas zajamejo elementarne katastrofe, poplave, potres, plazovi, nalezljive bolezni, lakota, pomanjkanje. Smrt žanje na široko, ranjeni in bolniki ječe brez pomoči, otroci umirajo brez oskrbe.

Ali smemo vsemu temu brezskrbno stati ob strani, ne da bi pomagali pomoči potrebnim in ne da bi se sami privadili na najhujše? Ali ne bi bili soodgovorni za nesrečo drugih, če ne bi pomagali bednim, nesrečnim, bolnim in lačnim, ko smo pomagati mogli in če ne bi zbirali, da bi mogli deliti, ko nastopi največja potreba?

Kar se nabere v tednu Rdečega križa, služi izključno le tem namenom; polovica se steka v sklad za prvo pomoč ob elementarnih katastrofah in epidemijah, ena četrtina se porabi za nabavo sanitetnega materiala, postelj, posteljnine, šatorov, nosil in prevoznih sredstev za bolnike ter bolniških potrebščin, ena četrtina pa se steka v sklad, ki je namenjen za potrebe Rdečega križa v primeru vojne. Najstrožje in neprestano nadzorstvo nad delovanjem društvene uprave nam jamči za pravilno in smotrno gospodarjenje in uporabo z nabranimi sredstvi.

Tudi naše kraje je že večkrat hudo zadela nesreča v velikem obsegu. Rdeči križ je takrat storil v polnem obsegu svojo dolžnost. Ob poplavih porušeni in s sredstvi Rdečega križa zopet zgrajeni domovi so vidni dokazi milijonske pomoči, ki jo je Rdeči križ delil med najpotrebnejše. Nismo se mu še za to oddolžili.

Izpolnimo svojo človečansko dolžnost in pripevajmo za Rdeči križ!

V Ljubljani, dne 19. septembra 1937.

dr. Viljem Krejči,
predsednik dravskega banovinskega odbora društva Rdečega križa krajevne Jugoslavije.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« gencee.

Dne 26. septembra na tabor v Št. Janž

V nedeljo, dne 26. septembra je v Št. Janžu tabor v spomin 20-letnice smrti dr. Jan. Evang. Kreka, da se oddolžimo spomnu njega, ki je živel samo narodu ne sebi. Vsega se nam je dal. Sam je ostal reven, da je mogel obogatiti svoj narod. Naša dolžnost je, da se oddolžimo spomnu velikega sina slovenskega naroda s tem, da se vsi, kar nas je res Slovencev, udeležimo tega tabora. Naši fantje prirede ob tej priliki telovadni nastop. Priglasenih je več odličnih govornikov. Naj ne bo nobenega zavednega moža in fanta, vsaj iz trebanjske dekanije, ki bi se tega tabora ne udeležil. Na svidenje v Št. Janžu! — Pripravljalni odbor.

Kazenska razprava proti učitelju Jožetu Mraku

obtoženem, da je pomagal pri samomoru svoje žene

Novo mesto, 18. septembra.

Pred sodnikom poedineem tukajšnjega okrožnega sodišča, g. Durinijem, je bila danes kazenska razprava zoper Jožeta Mraka, učitelja v Starem trgu pri Črnomlju. Državni tožilec ga je obtožil, da je svojo ženo Marto zavedel in ji pomagal, da se je v noči od 11. na 12. oktobra 1936 v Starem trgu ustrelila s strelom iz pištole »Waltec« v glavo in umrla zaradi samomora, ter da se je v času od 26. do 29. aprila 1936 v Starem trgu večkrat izrazil glede učiteljskih premostitev in obstoječega političnega položaja: »Tako se ne more več delati! To so svinje, ki jih je treba vse pobiti in postreliti!« z namenom, povzročiti nerazpoloženje zoper odredbe oblasti in zoper politični red v državi, s čimer je zakrivil postopek po § 169. in po čl. 4. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Obtožnica

V Mengšu

Obtožnica navaja, da se je Mrak leta 1923. poročil v Mengšu s pokojno ženo Marto, ter je služboval na ljudski šoli v Mengšu. V zakonu se jima je rodilo troje otrok, od katerih jima je eden umrl leta 1934. Pokojna žena je bila prikrice narave in je znala marsikaj pretrpeti in prenesti. V ostalem je bila ponosna in odbijajoče narave. Glede moža se je izrazila, da ga ima rada. Vedelo pa se je v Mengšu in okolici, da se z možem ne razume, zlasti od leta 1931. dalje, ko je prišla na ljudsko šolo v Mengeš učiteljica Nada Završnik. Vendar sta znala obtoženec in pokojna žena ta spor prikriti. Obtožnica navaja, da je razmerje med obdolžencem in Nado Završnikovo postalo intimnejše. Imela sta sestanke v gozdu. Hodila je k njemu na stanovanje, ko je ležal bolan, in sprejemala ga je tudi ona na svojem stanovanju; ljudje so videli, kako sta se poljubovala. Postala sta tako intimna, da so govorili o tem celo šolski otroci, rekoč: »Mlada otroke pelje, stara pa prazna zraven gre.« Kazali so tudi nanjo, ko so šli vsi trije z otroki na sprehod, rekoč: »Dve Mraklji pelje!« Razumljivo je, da je ponosno Marto razmerje njenega moža do Završnikove žalostilo. Vendar je potrpehla in na zunanjo tegu ni pokazala. Izrazila pa se je nasproti Rihar Mariji, da če ne bi obtoženca imela tako rada, bi naredila konec. Da bi dobila uteho v svoji žalosti, se je pozneje vdajala pijanci. Pila je vino in žganje in priča Kušar Angela je videla, da sta ji služkinja in sin nosila vino in brinjevec. Pri krstu sina Janeza je prišla domov tako pijana, da se je opotekala in sta jo morali podpirati sestrji. Pri neki drugi priliki, ko je bila obtoženčeva žena v Starem trgu, je bila tako pijana, da se je opirala na voziček. Z možem sta pozneje ponoči hodila po gostilnah.

V Starem trgu

Leta 1936. je bil Mrak prestavljen v Stari trg ob Kolpi. Njeno razdvojenost pa je povečal obtoženec še s tem, ko sta prišla v Stari trg, da ni poiskal primerenega stanovanja. Imela je zelo slabo pohištvo, dve postelji, en stol in mizo, ter sta ležala na postelji na slami. Na kosilo sta opoldne hodila v gostilno Majerletova. Obtoženec je ženi zagretil življenje še s tem, da je stalno poudarjal, da sta prišla v Sibirijo oz. Abesinijo. Obtoženec se je pritoževal, da mora živeti v Starem trgu. Večkrat se je izrazil, da je treba one, ki premeščajo pobiti in postreliti, češ, da so svinje. Leta 1936. septembra meseca, ko je obtoženec zvedel, da je Završnikova prestavljena, se je odpeljal v Mengeš in dejal ženi, da mora iti tja zaradi pohištva in sina, ki ga je pustil pri Završnikovi. Par dni pred odhodom v Mengeš je žena vprašala, kje je pištole. Ko je zvedela, da jo ima v Mengšu, mu je naročila, naj jo prinese v Stari trg. Svojo ženo je obtoženec tudi naučil, kako naj ravna s pištolo. Čeprav je obtoženec tedaj vedel, kakšno je duševno stanje žene, ji je kljub temu ob vrnitvi iz Mengša v Stari trg prinesel pištolo. 11. oktobra 1936 je imel v Starem trgu šod tamkajšnji rojak, poslanec dr. Kocet. Dr. Kocet je priča Lušin Ciril, ki ni pristal JRZ, opozoril, da se je proti njemu obtoženec ob neki priliki izrazil, češ, da ima on pet-najst let službe in da mu ni nič, če ga premeste magari v Makedonijo ali Piškepoje. V noči shoda je prišel dr. Kocet v Majerletovo gostilno, kjer je bil tudi obtoženec in šolski upravitelj Cotman, ki je obtoženca predstavil dr. Kocetu. Ker je bil dr. Kocet obveščen o tem, da je obtoženec zabavil čez režim, mu je med drugim dejal: »Vi ste pa zelo korajžni, kakor slišim! Obtoženec je odvrnil, da je res zelo korajžen in da postane še bolj. Dr. Kocet mu je odvrnil: »Vi ste lahko korajžni. Lahko volite JNS, tudi dr. Mačka, ampak javno proti režimu ne smete delati, kajti sicer ni samo Piškepoja, ampak še kaj drugega.« S tem je dr. Kocet aludiral na besede, ki jih je obtoženec rekel priči Lušinu. Dr. Kocet je kmalu odšel, obtoženec pa je ostal v gostilni. Obtoženec in žena sta odšla ob pol 8 v gostilno k Filipovi, kjer sta ostala v družbi do pol 10. Okoli 11 sta gostilno zapustila in odšla domov v spremstvu šolskega upravitelja Cotmana, ki je okrog pol 12 zapustil njuno stanovanje.

Strel

Ker se je Mrakova čutila nekoliko bolešno, je šla v spalnico po žganje in ga prinesla v sobo. Obtoženec je spil en kozarec, njegova žena pa tri. Pogovarjala sta se o različnih stvareh, med drugim je nanesel pogovor tudi na Piškepoje. Naenkrat je pokojna žena vstala, kakor se zagovarja obtoženec, stopila pred obtoženca ter s svinčnikom, ki je ležal na toaletni mizi, napisala na steno: »Piškepoja, 11. oktobra 1936. Marta.« Obtoženec je ženo z rokami objel okrog nog, ker se je ravno sezuval. Ko jo je spustil, je stopila nekaj korakov nazaj in pogledala, kaj je napisala. Nato je sedla k mizi. Obtoženec se je ozrl k ženi in videl, da je nervozna. Stegnil je noge po podu in jih prekrizal. Ko je zopet pogledal ženo, je videl, da drži pištolo v rokah. Rekla je: »Jože, masčuj mojo krilo, kakor je počil strel in žena se je zgrudila nezavestna.

Obtoženec

Obtoženec pravi, da mu ni znano, kdaj je žena prinesla revolver. Obtoženec je šel takoj klicat ljudi, po njihovem prihodu pa se je umaknil v spalnico, ker je bil potr. Zjutraj se je odpeljal v Črnomelj in Ljubljano.

Državni tožilec

Drž. tožilec zaključuje, da se ni mogoče otresti suma, da je obtoženec zakrivil samomor pokojne žene. Ne samo, da jo je zavedel k samomoru, temveč ji je celo pomagal. Zaradi svoje nezvestobe v zakonu je povzročil živčni razkroj žene, zato je sklenila, da se umakne svoji tekmovalki Završnikovi. Obtoženec ji ni nudil niti udobnega stanovanja, nasprotno ji je dal s tem priliko, da se je vdajala alkohololu. Tudi ji je prišel samokres iz Mengša v Stari trg. Njegova krivda je tudi, da ni preprečil samomora žene, čeprav bi v majhni sobi in pri malenkostni razdalji lahko to preprečil. Tudi njegovo obnašanje po ženinem samomoru, da je šel klicat ljudi, ne da bi bil svoje žene dvignil, govori proti njemu. Ko so prihitieli ljudje, se je umaknil in se drugi dan odpeljal ter se vrnil šele na njen pogreb.

Priče

Na današnji razpravi so bile zaslišane priče Lušin Ciril, ki je potrdil, da se je obtoženec nasproti njemu tako izrazil, kakor pravi obtožnica, in da je dr. Kocet sam prosil, naj Mraka opozori, naj se tako ne izraža proti režimu; dalje bivši šolski upravitelj Cotman Slavko, ki je trdil, da se je obtoženec z ženo dobro razumel. Izključil je, da bi se obtoženec žaljivo izražal proti režimu. Trdil je, da je prvič slišal besedo Piškepoja, in to iz ust dr. Koceta. Tudi Roman Živko, finančni podpredsednik v Starem trgu je potrdil, da se je obtoženec izrazil tako, da je treba pobiti one, ki premeščajo. Priča Fabjan Franc, čevljarški mojster v Starem trgu, je izjavil, da bi po njegovem mnenju obtoženec prav lahko bival v Starem trgu s svojo ženo, če bi jo imel le malo rada. Učiteljica Završnik Nada je zanimala, da bi imela z obtožencem kakršnokoli razmerje. Zakaj jo priče obremenjujejo, ji ni znano.

Pravdorek:

Oproščen

Sodnik je po izvršenem dokazovanju obtoženca oprostil obeh dejanj, in sicer glede prvega dejanja, češ, da ni dokazano, da bi bil obtoženec kaj aktivno storil, kar bi vodilo k temu, da bi poglajno ženo v samomor; glede drugega dejanja pa je sodišče v dvomu, ali se je res tako izrazil, kakor potrjuje pod prisego zaslišana priča Lušin, kateremu je sodišče odreklo vero. Drž. tožilec je prijavil priziv.

Autobusne in motorne tekme držav MZ

Belgrad, 18. sept. m. Danes so prišli v Belgrad tekmovalci avtomobilskih in motornih tekem držav Male zvezde. Prvi je prišel v Belgrad romunski vojaški avtomobil s kapitanom Mircea Milarescu točno ob 11.5. 7 minut za njim je prišel jugoslovanski vojaški avtomobil s kapitanom Ivanovičem in redovom Svilarkovičem. Istočasno je prišel jugoslovanski avtomobil s kapitanom Mateljekom in narednikom Marjanovičem. Nato četrti avtomobil češkoslovaške vojske s kapitanoma Brušekom in Limanom. Kot peti je prišel jugoslovanski civilni avtomobil s inženjerjema Mesarjevičem in Nestorovičem. Tekmovalnice bodo nočjo razdeljena lepa darila, med njimi zlata ura, ki jo je poklonil knez-namestnik Pavle.

Stolico za telesno

uzgojo na naši univerzi

Zakaj?

Zato, ker imamo v Sloveniji:

1. najstarejše in najbolj razvite športne organizacije;
2. imamo naravne in umetne pogoje za razvoj vseh panog telesne kulture;
3. naše športne organizacije dajejo najboljše moči za jugoslovanske reprezentance;
4. imamo precej ljudi, ki so si pridobili na visokih šolah v inozemstvu diplome iz omenjene stroke.

Ze zgodaj je pri nas vladalo zanimanje za gojitve telesne kulture. To nam izpričujejo športne organizacije, ki so že pridno delovale pred vojno in že takrat seznanjale mladino z blagodatmi, ki jo nudi smotrna telovadba. Po prevratu pa vidimo kaj porast najrazličnejših športnih društev. Niso se le po mestih dvigale telovadne dvorane in množila igrišča, duh smotrene telesne vzgoje je prodiral tudi v podeželje, v trge in vasi, kjer so vsajali domovi s knjižnicami, odri in tudi telovadni prostori. Mladina iz najširših ljudskih plasti si danes poleg hrane duha smotrno krepi tudi telo.

Naša ožja domovina nudi vse pogoje za rast telesne vzgoje. Pestrost naše zemlje, členovitost naših snežnih gora, bistrast naših rek dviga duha, ga bodri in vzpodbuja, da si telo krepi za rast v močeh, napreduje in izpopolniti. Slovenski človek je že po naravi športnik. Potrebna mu je le smotrna vzgoja, pravilna usmeritev individualnih sposobnosti v primerno športno disciplino. Dati se mu mora vodstvo, ki se naj usposablja v šoli našega najvišjega učnega zavoda, univerze.

Pri nas je dano tudi največ prilik za športno udejstvovanje. Je že sedaj mnogo najrazličnejših raznih športnih klubov, plavalni bazeni, smuške skakalnice (svetovno znana in sploh najboljša v Planici). Turistika je v polnem razmahu in slehernega izvajlja v naše planine. Lepote Gorenjske, Bleda itd. so neprecenljive. Vsa Slovenija predstavlja velik in krasen športni teren — in to je največji pogoj, da moramo imeti stolico za telesno kulturo v Ljubljani. Nikjer v državi ne bodo izdatki za pouk in ves trud tako rentabilni kot tukaj.

Na teh ugotovitvah stoni velika želja akademike in vse ostale športne mladine, da se ustanovi najvišji tovrstni inštitut na univerzi. Vsi prijatelji športa omenjeno institucijo težko pogrešajo, ker ni najvišjega znanstvenega vodila za brezhiben razvoj in napredek. Narod potrebuje strokovnih voditeljev za krepitev zdravja in za rast. Kadar je zdrav in močan narod, tedaj je močna in nepremagljiva tudi država.

Prošnja akademike mladine se obrača na vse merodajne činitelje, da razumejo naše skupne po-

Odgovor na Slovencevo anketo:

Nekaj pomanjkljivosti naše srednje šole

IV.

Imam mnogo opravka z mladenci, ki so dokončali srednjo šolo. Imam tudi priliko, opazovati življenje srednješolske mladine. V moralnem oziru je današnji srednješolec boljši, kot je bil pred vojno. Pijanci so med srednješolci akoraj še samo izjeme. Tobakarjev je med njimi vedno manj. Od dneva do dneva raste število takih, ki zametujejo materializem z njegovimi zabodami in se trudijo za lepo krščansko življenje. Je med njimi veliko število v resnici idealnih mladencev in mladenk.

So pa na naši srednji šoli tudi razni nedostatki, ki jih niso v čast. Omeniti hočem samo nekatere.

Naša srednja šola ne daje mladini tako potrebne olike. Po troletarju gre počasi stara, častljiva gošpa. Nasproti ji pride vrsta dijakov ali dijakinj — v tem so vsi enaki — pa ne pride nobenemu na misel, da bi se malo umaknil. Gošpa se jim mora umakniti v blato, na aredo ceste. — V tvojem stanovanju te obišče dijak. Imaš sicer pred sobo slamo in druge priprave, da si obiskovalca čevlje osuži, pa se dijak za vse to nič ne zmeni. Vrata pusti svedra odprta pa ti v sobo prinese blata in pozimi tudi anega, da ima potem služkinja dosti posla, preden pobriše vso nesnago, ki ti jo je prinesel. — Tam vidiš krdo dijakov, ki breajo žogo. Lepo jih je gledati, pa imaš kmalu zadosti. Na tvoja ušesa udarja glasno madonanje in hudičevanje, če ne še kaj hujšega. — Ti mladi ljudje še jesti ne znajo prav in še mnogo drugega ne.

Srednja šola neobhodno potrebuje posebnega pouka o lepem vedenju, teoretičnega in praktičnega. Del praktičnega pouka mora biti lepo olikano vedenje in govorjenje gospodov profesorjev v šoli in zunaj šole.

Malo kateri abiturient srednje šole zna pošteno govoriti in čitati. Ali ti tako hiti, da mu ne moreš slediti, ali pa tako nerazločno izgovarja, da ga ne moreš razumeti. Nekateri imajo organične napake, večinoma pa jih nimajo, samo vaje o pravilni izgovarjavi jim manjka. Koliko bi srednja šola v tem oziru lahko storila! Tudi organične napake se dajo vsaj zboljšati, če ne popolnoma odpraviti. Dandanes mora biti vsak olikan človek nekaj govornika, nekateri so pa govorniki po pokliu. Kaka muka je poslušati govornika, ki niti uet ne zna prav odpirati!

Da dijaki danes z gimnazije malo znanja prinesejo, o tem se slišijo tožbe z vseh strani. Vzroki lozadnega propadanja srednje šole so mnogoteri. Nekateri so v njih v »Slovincu« že pisali, drugi pa še bodo. Naj tudi jaz en vzrok omenim.

Rajni profesor kanonik dr. Svetina je učil matematiko tako, da je učenec takorekto lahko kar z rokami prijel, kar je povedal. Pri njem je dobil učenec veselje do matematike. Neki drug profesor za matematiko je pa vpil nad učenci, jim dajal najgrše primke, butal z glavami učenecv ob tablo in razlagal tako, da ga ni nihče nič razumel in menda še sam sebe ni razumel, ker se ni za šolo nič pripravil. Učenci so se tresli pred njim znali pa svedo niso veliko.

Kaj hočem reči s tema primeroma? Profesorjem manjka metodične izobrazbe. Koliko teorije o matematiki, koliko praktičnih naslovov in hospitacij imajo na učiteljskih! Za profesorske kandidate

trebe ter po svojih močeh vplivajo, da se jim zadosti.

Mladina bo tudi v tej smeri doprinesla žrtve in nič je ne bo oviralo na zadržani poti.

Akademski akcija za izpolnitev univerze v Ljubljani.

Stanovanjska hiša

Pošne hranilnice

Ljubljana, 17. septembra.

Kakor smo že svoj čas poročali, je Pošna hranilnica kupila od Jahanega društva staro jahanico ob Bleiweisovi cesti z vsem prostorom okoli nje. Društvo je bilo po pogodbi obvezano, da podre staro poslopje do 1. avgusta. To obveznost je tudi izpolnilo. Tehnični oddelek banke uprave je prevzel nalogo, da izdela podrobne načrte za moderno stanovanjsko hišo, ki naj bi bila v harmoničnem skladu z ostalimi hišami in okoljem. Projektant, tehnični svet. inž. Josip Černivec, je to nalogo prav posrečno rešil. Generalni direktor Pošne hranilnice dr. Milorad Nedeljković je te načrte, ko je bival na odhodu na Bledu, pregledal in odobril. Stroški za to stanovanjsko hišo so proračunani na okoli 3 in pol milijona dinarjev. Prihodnji teden bo izdelan licitacijski načrt, ki bo predložen gradbenemu ministru v odobritev. Kakor je pričakovati, se bo to v kratkem izvršilo. Nato bo razpisana licitacija oddaje del pri tehničnem oddelku banke uprave.

Stanovanjska hiša Pošne hranilnice bo zgrajena na vogalu Bleiweisove ceste in Erjavčeve ulice. V eredi bo trinadstropna, ob obeh koncih pa dvonadstropna tako, da prehaja nekako iz strnjene sistema v vlski. Stavba bo železobetonska. Imela bo 3 glavne vhode, dva iz Bleiweisove ceste, enega iz Erjavčeve ulice. Solidna, vsem higienikim zahtevam odgovarjajoča stavba bo namenjena uradništvu in nameščenecem Pošne hranilnice, v prvi vrsti družinam. Po projektu je določenih 26 stanovanj, in sicer 2 enosobni za hišnike, dalje še 2 enosobni s pritliklinami, 10 dvosobnih, 9 trosobnih in 1 štiriosobno stanovanje ter 2 stanovanja za samce. G. ban dr. Marko Natlačen se je za to stanovanjsko hišo zelo zavzemal, kajti a to hišo bo zazidana velika vrzel okoli banke palače. Tudi g. župan dr. Adlešič je akcijo Pošne hranilnice podprl po svojih močeh.

Upoštevalo vse okolnosti je računati, da bodo najkasneje prihodnjo pomlad pričeli graditi to stanovanjsko hišo.

Izpred obrtnega sodišča

Neplačani dopusti

Pavle je bil več let zaposlen v kovinsko-strugarski delavnici kot pomočnik; mezde je imel po 6 din na uro, delal je po 8 ur na dan. Mojstru je zmanjkalo dela, kakor je ta poslal Pavleta na brezplačni dopust, in sicer dvakrat: v prvi dopust je padlo 8, v drugi pa 31 delovnih dni ali 312 delovnih ur, v katerih bi bil Pavle zaslužil 1872 dinarjev, če bi bil redno zaposlen. Delavska knjižica je ostala pri mojstru tudi za časa dopusta, Pavle pa med dopustom ni imel nikake druge zaposlitve. Tudi dva druga pomočnika sta imela menjaje se take kratkodobne dopuste, kadar je bilo manj dela in mojster ni mogel zaposliti vse

bi bilo vse to vsaj ravno tako potrebno, če ne bolj. Pa hospitirati bi morali, tovariši pri tovarišu. Tako ti pa ta in oni brez ozira na zahteve zdrave melodike predava učenkom nižje gimnazije, kakor bi sedel na katedri kakke visoke šole. Ubogi učenec!

O govornikih velja pravilo: »Qui ascendit sine labore, descendit sine honore.« To velja tudi za profesorje. Brez temeljite priprave ni uspešnega pouka. In to ne velja samo za začetnike, ampak za vse. Kako pa naj se pripravljajo, če ima poleg šole še celo vrsto opravil, izletov, zabav?

Veliko so krivi slabih uspehov tudi nesposobni učitelji. Vedno je bil med velikim številom dobrih tudi kak tak, ki je bil nesposoben. Take bi morali brezobzirno a šole odstraniti. Res je brdko, komu vzeti vsakdanji kruh, toda še bolj brdko in krivično bi bilo, takemu učitelju prepuščati usodo cele množice učencev. Dolžnost nadzornikov je, da take nemožne ljudi odstranijo.

Glede nadzornikov je pa to velik križ, da ne morejo vedno pravilno soditi. Imeli smo profesorja za zgodovino, ki je pa pri zgodovinskih urah o zgodovini malo govoril, pač pa o raznih drugih zanimivih stvareh, ki niso imele z zgodovino nobene zveze. Enkrat pa vstopi med takim pripovedovanjem nadzornik, star klasični filolog. In profesor? Kar nič ni bil v zadregi. Začel je razlagati. Njegove besede so bile »Wahrheit und Dichtung«, pa več drugega kot prvega. Drugo uro se priimeje profesor v razred in pravi: »Vse je bilo dobro.« Iz te zgodbe je jasno, da sedanj način nadzorstva ni pravi. Kako bo n. pr. matematik, ki na gimnaziji ni bil prijatelj grških klasikov in sedaj komaj še zna grško brati, nadzoroval profesorja, ki razlaga učencom Demostenove govore?

Zahteve metodike je tudi to, da mora profesor vzbuditi pri učencih zanimanje za predmet, ki ga uči. Zdi se mi, da v tem oziru vlada velik manco na sedanjih srednjih šolah. Saj se absolventi srednje šole potem aploh več ne zanimajo za predmete, ki so se jih učili. Toliko je lepega v naravi: cvetice, živali, minerali, zvezde na nebu; o vsem tem je bilo na gimnaziji veliko pouka in študija, pa se moderni inteligent pozneje za vse to nič ne zmeni. Če mu omeniš matematiko, se zaničljivo nasmeje. Včasih pogleda na barometer pa ti pove, da kaže 740 stopinj, ne milimetrov. Da je znanje jezikov pri absolventih srednjih šol pomanjkljivo, o tem vse toži.

Profesor mora vzbuditi veselje, zanimanje za predmet, potem se ga bodo učenci radi učili in si nabrali veliko znanja. Kakšna muka je n. pr. za razne učence zmljepijejo, ko si morajo ubijati v glavo imena in številke predmetov, ki jih niso nikdar videli. Pa pelji kakega gimnazijca na ljubljanski Grad in mu reci, naj ti pove kaj vidi. Na zemljevidu ti bo pokazal Grintavec in Kočno, v naravi pa najbrž ne. Ali bi ne mogel profesor peljati evo je učence enkrat na Grad, pa bi jim tam razložil pojme: sedlo, prelaz, gorski greben itd. in jim pokazal Triglav in druge vrhove. Ali bi ne mogel opozoriti učence na krasna ozvezdja, na planete in razne nebeane prikazni, kadar se vidijo?

Tako bi se dalo doseči, da bi mladi človek prineel z gimnazije več, veliko več, in ne samo nekaj malega formalne izobrazbe.

tri pomočnike obenem, kar je bilo Pavletu tudi znano.

Končno je mojster Pavletu odpovedal. Pri izstopu iz službe je Pavle zahteval, naj mu mojster plača odškodnino tudi za one delovne dni, ko je bil na dopustu. Ker je mojster plačilo odklonil, ga je Pavle tožil pri obrtnem sodišču na plačilo zneska 1872 din je utemeljeval svoj tožbeni zahtevek s tem, da pripada službojemniku po določilih § 220 obrt. zak. plača, ako je bil službojemnik pripravljen opravljati službo, pa je bil zadržan po službodavčevih okolnostih. Če mojster nima dela, ne sme službojemnik biti prikrajšan na svojem zaslužku.

Pri razpravi je sodišče ugotovilo, da mojster res ni imel toliko dela, da bi bil mogel zaposliti vse pomočnike, da je bil Pavle zadovoljen z brezplačnim dopustom, češ da je sam uvidel, da res ni dela, kar sledi posebno iz okolnosti, da pri nastopu dopusta ni zahteval knjižice niti kakega plačila za čas, ko je bil na dopustu. Na podlagi tega je sodišče zavrnilo tožbeni zahtevek in sodbu utemeljilo tako, da je določilo § 220 obrt. zak. uporabno le tedaj, kadar službodajalec prepreči uslužbencu vršiti službo bres sporazuma z uslužbencem. Če ni dela, ni mogoče reči, da je nastopila delo sprečujoča okolnost na službodavčevi strani, saj bi on tudi rad obratoval, če bi mogel. Proti tej sodbi se je Pavel pritožil; prizivno sodišče je potrdilo prvo sodbu.

Iz gledališča

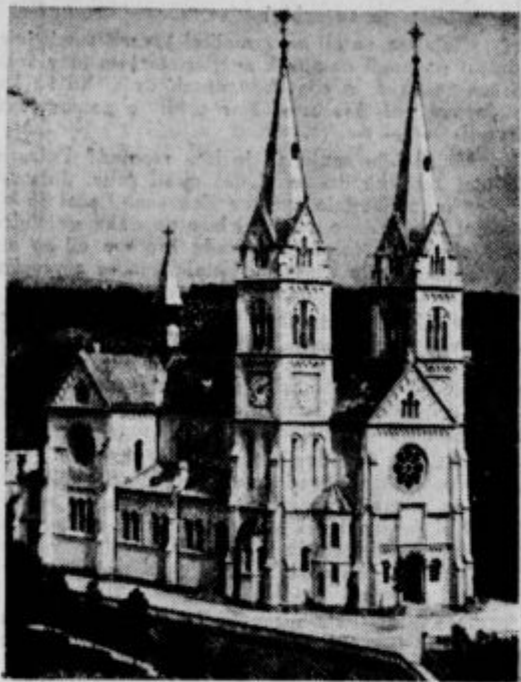
Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani opozarja na razpis abonmana, ki nudi letno posebno izbran repertoar in vsebuje najpomembnejša dela iz klasične in moderne literature in glasbe ter dela domačih pisateljev in skladateljev. Narodna dolžnost vsakega inteligenta je, da se zanima za razvoj našega gledališča, ki nudi obiskovalcem najplemenitejšo zabavo, ga seznanja s svetovno literaturo in glasbo, z deli, ki so žela na tujih odrih velike in nesporne uspehe, ter z domačimi umetniki. Novo angažiranje moči v operi obetajo epričo odličnih kvalitet posebno zanimive predstave. Ker se sprejemajo prijave za abonma samo še do vsehvi ere 15. t. m., opozarjamo p. n. občinstvo, naj si pravočasno zagotovi ugodna mesta. Natančnejše informacije se dbe v veži Drameškega gledališča dnevno od 10.—12. in od 15.—17., kjer se sprejemajo prijave za abonma.

Sah o Badenu

V sedmem kolu so bile končane samo tri partije. Petrov je kot beli prišel v prednost proti Elikaesu, ki se je branil z Njemčevičevo obrambo in je z močnim napadom zmagal v 31. potezi. Flohr je igral proti Ražozinu otvorilev, ki teoretično ni raziskana, toda proti dobri obrambi ruskega vele-mojstra ni mogel nič doseči in partija je bila v 31. potezi remis. Capablanca se je branil proti Keresu s sicilsko obrambo in je zelo težko dosegel remis. S tem je mladi estonski velemojster po prvi polovici turnirja ostal v vodstvu. Partija med Fineom in Reshevskym je bila po trdem boju ponovno prekinjena in ima Fine boljše izgleda. Po prvi polovici turnirja je stanje sledeče: Keres 5, Capablanca 4, Fine 3 in pol (2), Flohr 3 in pol (1), Ražozin 3 in pol, Reshevsky 3 (2), Petrov 1 in pol, Elikaes 1 (1). V drugi polovici turnirja igrajo več nasprotniki še enkrat, samo z nasprotnimi barvami.

Lepote naše zemlje

Po dolinah Save in Krke

Rajhenburg.

Savska dolina.

ki je spočetka precej široka, se vedno bolj zožuje, zlasti od postaje Save do Zidanega mosta; ob desnem savskem bregu se vidi še ostanki pota, po katerem so nekaj vlačili ladje nazgor proti Ljubljani. Severno od Litije ob Savi so Vače (523 m), znamenite zaradi bližnjega prazgodovinskega grobišča, severno od postaje Save pa je Sveta gora (849 m), stara, zelo obiskovana božja pot z lepo romarsko cerkvijo in planinsko kočjo SPD. Malo pred postajo Savo opazimo na levi strani lepi grad Ponovče, na desni strani pa lepo dvostolpno cerkev v Smartnem pri Litiji (252 m). Iz Litije, oziroma Smartnega vodijo marširana

pota v Višnjo goro in Stično

in na Primskovo (592 m), staroznano božjo pot s krasnim razgledom, kjer je živel slavi župnik-zdravnik Humar, ena cesta pa peje mimo Bogenšperka (429 m), nekdanjega Valvasorjevega gradu, v Radohovo vas, druga cesta pa v Sveti Križ in skozi Catež (431 m) pod Zaplalom (544 m), kjer je znamenita božja pot z dvostolpno cerkvijo in lepim razgledom, na Veliko Loko.

V Zagorju ob Savi (276 m) so znani premogovniki. V bližini ob cesti Zagorje-Trojane so že Valvasorju znane Medijske Toplice (317 m, 28° C). Ne daleč pred postajo Trbovljami vidiš ob desnem savskem bregu slap, ki čez tri stopice žumi izpod idiličnega mlina. S trboveljskega kolodvorja prideš v pol ure do premogovnikov, in sicer mimo velike steklarnice in kemične tovarne. Ne daleč od Hrastnika je župnijska vas Dol (312 m). V bližini zadnjih treh železniških postaj je

Trbovlje

Trboveljski okoliš ima obilo črnega premoga in tvornico za cement. Trboveljski premogovniki spadajo skupno z onimi v Zagorju in Hrastniku med največje premogovnike v Jugoslaviji. Iz Trbovelj pelje cesta v St. Pavel pri Preboldu (280 m) in v St. Peter v Savinjski dolini (272 m). Med Zagorsko in Trboveljsko dolino je zelo krasno ležeča Sv. Planina (985 m), kjer je sloveča božja pot. Od železniške postaje Hrastnika (210 m) vozi posebna železnica do premogovnikov, in sicer mimo velike steklarnice in kemične tovarne. Ne daleč od Hrastnika je župnijska vas Dol (312 m). V bližini zadnjih treh železniških postaj je

Kum (1219 m), najvišja gora na Dolenjskem, s prekrasnim razgledom in slovečo, mnogo obiskovano božjo potjo. Na Kumu so cerkvice Sv. Marije, sv. Jožefa in sv. Nežbe ter planinska kočja SPD. Najbolj znana izvišča za Kum so železniške postaje Zagorje, Trbovlje, Hrastnik in Zidani most.

Zidani most

je dobil ime po kamnitnem mostu, ki ga je zgradil Babenberžan Leopold VI. okoli l. 1222 čez Savo. Ta most je podrl l. 1442 cesar Friderik III. Sedanjí kameniti most čez Savinjo so zgradili od l. 1824—1826. Vzhodno od Zidanega mosta je Veliko Kozje (987 m) z znamenitim planinskim rastlinjem. Z važne železniške postaje Zidanega mosta, kjer se odcepi proga v Maribor, nas pelje vlak po novem kamnitnem železniškem mostu čez Savinjo in dalje po lepi in prijazni savski dolini v letovišče Radeče, Sevnico, Rajhenburg, Videm-Krško in Brežice.

Radeče na desnem bregu Save so zvezane po 84 dolgim in malone 6 m širokem železnem mostu z istoimensko postajo. V bližini Radeč je na Njivicah ob Sopotí velika papirnica in ne daleč od tam so našli kosti medveđa brlogarja. Južno od Radeč sta gradova Marijin dvor in Hostemec, ki sta lastnina usmiljenih sester. Pred Sevnico se izliva na desnem bregu v Savo Mirna, ki teče po prekrasni Mirenski dolini, tako zvana

»Dolenjska švic«,

ki spada med najlepše doline Jugoslavije. Pri izlivu Mirne je idilična vas Boštanj z lepim v starofrancoskem slogu zidanim gradom in lično cerkvijo.

Sevnica ob Savi (190 m) je prijazno letovišče. Nad mestom se vzdiguje na griču velik s štirimi stolpi obzidan grad, ki so ga zgradili baje že pred 9. stoletjem. Blizu gradu je takozvana

»Lutrova klet«,

ki je bila pred reformacijo v bizantinskem slogu zidana katoliška cerkev in je potem do protireformacije služila protestantom za svetišče. Na vratih vidiš tale češki napis: »Na pana boga mi houfflanja« (V gospoda Boga mi je upanje). V bližini Sevnice so še Taciški grad, ki je lastnina salezijancev, grad Impolca in vas Okič, kjer se je rodil pesnik Anton Umek (Okiški) leta 1838. Severnozahodno od Sevnice se razprostira Lisca (947 m) s cerkvico sv. Jošta in krasnim razgledom po divni Savski dolini proti Zagrebu. Severno od Sevnice vidiš na hribu prijazno cerkev sv. Roka (384 m).

Iz Sevnice drži cesta proti severovzhodu in vzhodu v Planino (583 m), St. Vid (615 m), Pilštanj (384 m), Kozje (281 m), Podšredo (244 m) in Sv. Peter pod Sv. Gorami (621 m), ki so znana božja pot.

Iz Sevnice pa pelje tudi cesta čez Savski most

v Mokronog in Trebnje.

kjer se od proge Ljubljana—Grosuplje—Trebnje—Novo mesto—Karlovac odcepi proga v St. Janž, odkoder se sedaj gradi železnica v Sevnico.

Rajhenburg

je prijazen trg ob izlivu Brestenice v Savo. Nad trgom se vzdiguje veličastni in starodavni Rajhenburški grad, ki ga je baje zgradil solnograški nadškof Konrad l. 1127 v obrambo proti napadom Ogrov. V gradu je sedaj samostan trapistov, ki izdelujejo čokolado in liker. Sredi trga je stara župnijska cerkev sv. Petra, na koncu trga pa krasna, nova župnijska in romarska bazilika Lurške Matere božje ob cesti, ki pelje čez Koprivnico v Podšredo in Kozje. Na nasprotni strani trapistovskega samostana med Rajhenburgom in Vidmom se razprostira znana vinorodna gora Sremič (487 m) s Sv. Mohorjem (396 m).

Videm ima lepo cerkev in je po mostu zvezan s Krškimi (168 m), ki leži slikovito ob desnem bregu Save pod Trško goro (375 m) in je priljubljeno letovišče. Nad mestom so razvaline starega gradu, ki je bil nekoč močno utrjen v obrambo proti Turkom.

V Krškem

se je rodil l. 1547 znani protestantovski pisatelj Jurij Dalmatin, tam je tudi umrl znameniti zgodovinar Valvasor l. 1693. Krško in Videm imata bogato vinorodno okolico. Iz Krškega pelje cesta čez Leskovec, Skocijan, Smarjeto, Smarješke Toplice in St. Peter v Novo mesto. Od Vidma se razprostira proti severovzhodu do reke Sotle Or-

liško hribovje, ki pada proti jugu s svojimi vinorodnimi brdi v brežiško-krško kotlino. V teh brdih leže vasi Zdole, Sronlje, Pišce in Bizeljako. V nižini ob Savi pa so

Brežice

stara zgodovinska mesto ob levem bregu Save v bližini izliva Krke v Savo. Most čez Savo in Krko je 524 m dolg in spada med najdaljše mostove v Jugoslaviji. Brežice so oddaljene 20 minut od železniške postaje in imajo 3 cerkve, in sicer župnijsko cerkev sv. Lavrencija, frančiškansko cerkev in cerkev sv. Roka, ter prostoren, z zidovjem obdan grad. Mesto je bilo nekdanj

last solnograških nadškofov

in je imelo važno vlogo v času turških napadov in kmetskih uporov l. 1515 in l. 1573. V bližini Breže okraj Save in Krke, ki nudita prijetne kopeli, je letovišče

Catež ob Savi

in nekaj niže od izliva Krke v Savo pa so znamenite Cateške Toplice (40°—45° C), najtoplejše toplice v dravski banovini. Ob Krki, oziroma ob državni cesti Belgrad—Zagreb—Catež—Kostanjevica—Novo mesto—Ljubljana se nahajata tudi idilični letovišči Kostanjevica (158 m)

»Dolenjske Benetke«

in dolenjska metropola Novo mesto (202 m), ki leži slikovito na skalni planoti, okoli katere teče v polkrogu sanjava Krka. V bližini Novega mesta so znane Dolenjske Toplice (165 m, 38° C) in priljubljene Smarjetne Toplice (27° C) ter lepi gradovi in vinorodna Trška gora (429 m) s prijazno Marijino cerkvijo, odkoder je krasen razgled po dolini Krke, ki se pri Catežu izteka v Savo. Po izlivu Krke se cepi Sava v rokave, dobiva niže Dobove na levem bregu Sotlo, malo naprej na desnem bregu pa Bregauo in teče potem po Savski banovini mimo Zagreba proti Belgradu, kjer se končno izgublja v valovih Donave. (Dr. V. T.)

Simfonija Velebita

...Galeb je sledil parniku. Bel, kakor golob — saj je morskí golob — je visel v zraku in zdelo se mi je, da ga nekaj nevzdržno nese za parnikom, kakor da je nanj privezan. Zadať za njim so poletavali drugi galebi, krožili v zraku, se spuščali v valove in se zopet dvigali kvišku.

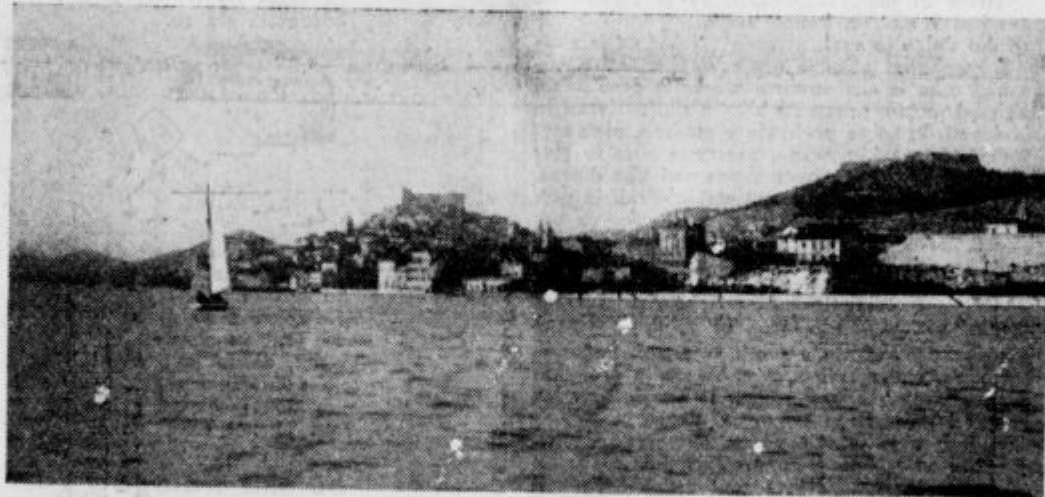
Gospa Marija je odlomila košček kruha in ga vrgla proti galebu. Spretno so se zagnali za njim, in ga še v padcu pred vodo ujeli. Vsi smo jeli metati koščke kruha, a galebi so nam v zabavo telovadili vratolomne vaje in v letanju ali iz va-

Mornar nam kaže neko točko na obrežju Dalmacije.

Biograd na morju, ali po slovenski »belo mesto«. Za njim, daleč tam proti severu pa se razteza Velebit, kjer je naša »Vila Velebita«. In Zdravko je tiho zapel:

»Oj ti vilo Velebita, ti naša slava, dika...«

V XI. in XII. stoletju je bil Biograd znamenito mesto. Hrvaški kralj Krešimir IV. je okrog

V Šibeniku.

lov lovili kruh. Samo tisti, ki je visel nad parobrodom, se ni zmenil za koščke kruha. Ponosno je plaval v zraku nad nami kakor gospodar nad gosti, ki jih mora čuvati, da se jim kaj ne zgodi...

Tam na levo, na desno, zadaj se pojavlja iz valov kakor ogromno kolo. Zaobrnilo se je, kakor pravkar potopljen voz in se je za trenutek še pojavilo polovico kolesa.

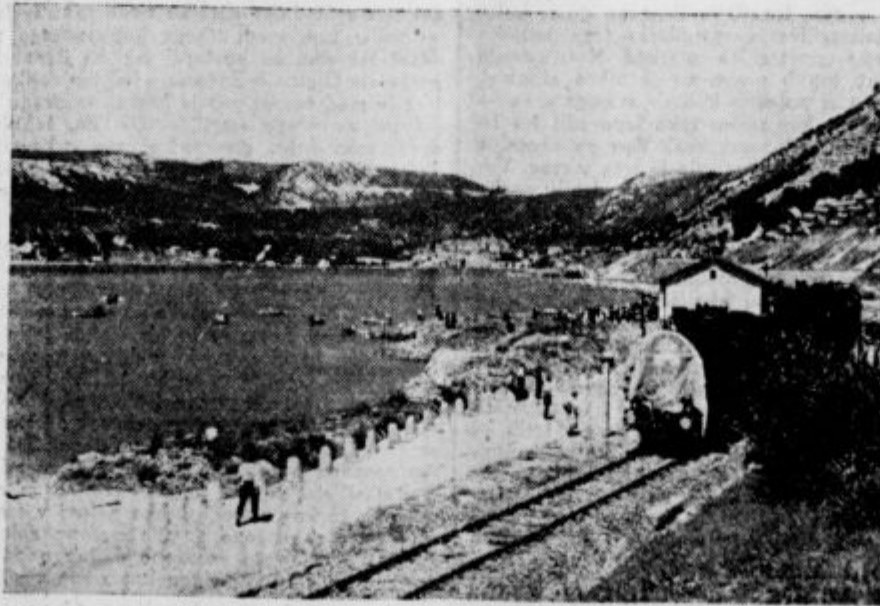
»Delfini, ali kakor pravijo, morske svinjce, je pojasnil mornar.

Parnik je plul mimo otoka Murter, ki obsega 20 kvadratnih kilometrov. Slabo je rodovitn,

leta 1050 dal benediktincem gotove pravice. Leta 1092 se je tukaj izkrcala Busila, hči grofa Rogeria I., gospoda Sicilije, da sprejme ogrskega kralja Bela, zaročena svojega, ki je 10 let pozneje, ko je izmrla hrvaška kraljevska dinastija, bil izvoljen za hrvaškega kralja. To priča biograška pogodba in se je kralj imenoval Rex Hungariae, Croatiae et Dalmatiae.

Parnik je plul naglo in Velebit nas je gledal. »Zader«, reče mornar in kaže z roko na neko mesto tam v daljavi.

»A to je »pika« Italijec, meni Zdravko.

Pogled na Bakar.

ima pa nekako 4332 prebivalcev, ki se pečajo z oljkami, mandeljmi in figami. Tudi nekaj vinogradov je. Poleg tega redijo ovce in koze, tako da izdelujejo pozimi nad 2000 kg sira.

Nebo je jasno. Sonce sije in tako prijetno je vdihavati jutranji morskí zrak. Na ušesa pa bje venomer tisti šum valov, ki jih vznemirja ladja, ustvarja svojevrstno simfonijo.

Otoka srečujemo. Tisoč otokov Dalmacije je zbežalo mimo nas. Tam daleč gledamo gore.

Če čitaš o tem v časopisih, se zdi, da je odtrgan velik kos od Dalmacije ter je nekako v zraku privezan k Dalmaciji. A če človek tako v resnici gleda, pa vidi, da je ta Zadar kakor na velikí mizi drobec kruha in bi prišel nekdo in bi trdil, da je to velik kos kruha in da je tudi miza iz tega kruha.

Simbol v tem je videti v zgodovini. Mesto je bilo nekoč zidano na polotoku. Ali Benečanom ni bilo po volji, da se drži Dalmacije. In so izkopali

SVEŽOST PRI PREBUJENJU!

Kako je prijeten občutek, ko se zjutraj prebudimo z dobro odpočitimi udli! Samo nekoliko kapljic kolinske vode „Soir de Paris“ Vas osveži, okrepi in ponovno poži. Ta sijajna tekočina je dvojno parfimirana z Vašim oriljubljenim znamenitim parfomom „Soir de Paris“ Bourjois.

Eau de Cologne
BOURJOIS
★ Soir de Paris ★

kanal, tako da je polotok postal otočič in je zdaj Zader »samostojna« država.

Ves dan in vso noč smo se peljali po Kvarneru. Mimo raznih otokov, na levi italijanski, na desni jugoslovanski.

Noč je bila tiha in mirna. Nikdo ni mislil, da bi se to moglo spremeniti. In prav nenadoma. Samo kapitan se je nekoliko sumljivo smehljaj, ko je gledal na obzorje, kjer se je tu in tam zablistalo.

Ladja je vztrajno plavala po morskih valovih. Vsi potniki so počivali in sanjali. Ali čarobni duhovi Velebita so se hoteli malo poigrati in z morskimi valovi uprizoriti simfonijski koncert. In so začeli počasi. Najprej z uverturo. Mali vetrič... Nato nekoliko močnejši vetrič... In nato fortissimo, zelo močan veter — burja.

Planila je burja s takšno silo in razposajenostjo, da so tisti, ki so spali na krovu, bili takoj vsi premočeni od valov, ki so pljuskali na krov. Nenadoma prebujeni, niso v prvem trenutku vedeli, kaj se je zgodilo, če se ladja že ni polopila in jih objemajo morskí valovi. Kričali so, bebasto buljili, burja pa je igrala besno simfonijo.

Situacija je postajala vedno bolj kočljiva. Parnik se je vzpenjal na valove, prednji del se je dvigal v višine, nato pa strmoglavljaj v globine. Valovi so ga bičali z boka, da je letela panna na krov. Parnik pa se je nagibal, rezal valove trdovratno, stokal, se vzravnaval kakor bokser in rinil energično sam sebe preko valov.

V kajutah je nastala sapa. Vse odprtine so bile močno zaprte. Primanjkuje zraka... Znoj obliva tega in onega popotnika, popotnico. Zelo-dec nekje revoltira. Obrazi postajajo zeleni kakor trava. Prve žrtve so že pri umivalniku... Potniki plezajo na krov, naj bo kar bo. Opirjemajo se krčevito ograje. Razbesneli valovi pa veselo pljuska jo in umivajo zelene obraze. Mnogi se nagibajo čez ograjo v morje in želedec ordinira. Zalostno-komična slika...

Neki potnik, ves obupan in zbit, stopi odločno h kapitanu in zahteva:

»Prosim, držite parobrod, da se ne bo tako gugal.«

»Ej, gospod. Nisem Kristus, vi pa ne Peter-Skala. Če bi to bil, in bi bilo to v moji moči, bi ne bil kapitan tega broda.«

Zdravko, čeprav Gorenjec, je dal nasvet: »Komur je slabo, naj ne gleda v morje. Naj gleda ravno predse tja daleč proti nebu.«

Gospa Marija ga je poslušala in se smejala: »Mi, Pohorci, gledamo vedno proti nebu in zato nam želedec ne dela nadleže.«

Na krovu je nastala strašna slika. Ljudje so, vsi blede, zeleni, nepremično in uporno strmeli po Zdravkovem nasvetu nekam v daljavo, da smo se drugi morali nehoti smejati. In nekaterim je to pomagalo, nekaterim pa ne.

Ta simfonija Velebita je trajala nekaj ur. Nato pa je zasijalo sonce in morje se je polagoma umirilo. Morskí duhovi in duhoví Velebita so odšli k počitku po veselim in razburljivem koncertu. Obenem z morjem so se umirili tudi želeci. Vsi so postali zopet veseli in pogumni. Pluli smo mimo otoka Krka. (Iv. Vuk)

»Gospod natakari, kaj takega, česar še nisem nikoli imel!«
»Imenitno! Prav danes lahko dobite možgane.«

Progovni čuvaj je opazil nekega moškega, ki je stal sredi tira: »Ho, ho, izgubite se proč, vi tam, vsak hip bo privozil brzovlak.«
Mož se je zaničljivo ozrl: »Oh, kako se pa boste jite za ta svoj brzovlak.«

MLADI SLOVENEK

Vlak drvi v pogubo...

(Nadaljevanje)

Krepko je zasadil lopato med tračnice in pri-
tisnil. Kretnica pa se ni udala. Zarjavela je.
Enakomerno in nevzdržno so se približevali
tovorni vagoni. Kakor ogromna pošast — se je
zdelo strojevodji. Mrzel pot mu je stopil na čelo.
Tisto otrok v nevarnosti. Njegov sin ob njimi.
Z nadčloveško silo se je dvije uprl ob železno
lopato, tako da se je zvila.

Hvala Bogu! Posrečilo se je. Kretnica se je
udala in se premaknila. Starec je bil od strahu
in napora tako razburjen, da se je izčrpan zgrudil
na tla.

«Rešeni!» je bila edina misel, ki se mu je po-
dila po glavi.

Tisto otrok, med njimi svojega sina, je otel
smrti...

Kakor v snu je slišal bobnenje bližajočega se
vlak. Slišal je, kako so kolese zavili na etranski
tir. Slišal je, kako so vagoni drdrali po zarjavelih
tračnicah. In slišal je, kako je ves vlak s hrúštem
in ropotom zgrmel v prepad.

In fant? Ali je vdan najlepši dečko storil, kar
mu je naročil oče?

Vlak je obetal pri buki v bližini Elmsforda.
Potniki so poskakali iz vagonov. Nihče ni vedel,
kaj se je prav za prav zgodilo. Tedaj so videli kako
je tovorni vlak kar na lepem izginil z glavne pro-
ge in zgrmel v prepad. Šele v tem hipu so ep-
oznali, v kakšni strašni nevarnosti so bili.

Potniki so hiteli k staremu strojevodji. Dvignili
so ga na rame in ga zmagoslavno prenesli na nie-
govo lokomotivo.

Starec ni epregovoril besede. Samo svojega
fanta je pogledil po laseh in ni akričal solze, ki
se mu je zalesketala v očeh.

Železniški ravatelj je utihnil.
«In kaj se je zgodilo s fantom?» je vprašal
sopotnik.

Tedaj sta zaslišala za seboj nizek glas:

«Moj fant, gospod, je postal to, kar si je želel.
Postal je strojevodja. Obljubil sem mu tistega dne!»

Prijatelj sta se ozrla v starca, ki je bil spre-
vodnik.

«Ali je strojevodja v Rocky Mountainsu?» je
vprašal gospod s knjigo v roki.

«O ne, je v službi že napredoval. Vozi luksuzni
vlak.»

«Katerga?» je bil radoveden gospod.

Starec se je nasmehnil in ponosno odgovoril:

«Tega, v katerem se vozite! Moj fant vas vozi
v San Francisco. Prav nič se vam ni treba bati.
Nič se vam ne more zgoditi, dokler je on na loko-
motivi, čisto nič...»

(Konec.)

DOMOVINA

Čuvajmo prelepo našo
domovino!
Stvarnik sam jo je odločil
nam v lastnino.

Čuvajmo jo! Domovina
je le ena,
majhna, skromna, a kot biser
dragocena.

Čuvajmo in ljubimo svoj
govor mili,
ne pustimo, da bi tuje
ga skrunili.

Jugoslavijo svobodno
obvarujmo,
vse moči in vse ljubezen
ji darujmo.

V resnem delu za bodočnost
se združimo:
trije bratje skupen dom si
ohranimo.

Pomoči

Pri Kovačevih imajo dvojčka, ki sta si po-
dobna kot las lasu. Stara sta šele štiri leta, pa
že znata kričati kot jesičarja. Prvemu je ime Ja-
nezek, drugemu pa Andrejček.

Nekega večera je oče, ko se je vrnil domov,
zaslišal v hiši grozanski vik in krič. Janezek mu
je prišel naproti in zavekal:

«Ve, ve, ve, očka, Ančka me je že dvakrat
okopala, Andrejčka pa še niti enkrat ne!»

Zgodba o pridnem dečku

Njegovi sošolci ga niso marali, tega pridnega
in marljivega Petra Klepca. Sovražili so ga, ker je
bil zmerom ubogljiv in poslušen, ker je bil bistrou-
men, mnogo bistroumnejši od njih. Postrani so ga
gledali, ker se ni hotel igrati z njimi, ker je bil
vedno sam zase in se jih je izogibal.

Prav nič všeč mu ni bilo njihovo početje, še
manj pa njihove čudne igre. Tako grdo in surovo
je bilo, kar so počeli. Metali so kamenje, trpin-
čili živali, zasmejevali starce, nadležne ljudi in de-
lali še marsikaj, kar ni bilo lepo. Ni se jim hotel
pridružiti, zato so ga zasramovali, tepli in obmeta-
vali s kamni. Peter pa je molčal in ni hotel tožariti
svojih sošolcev ne učitelju ne staršem. Kadar pa
je bil sam in ga nihče ni videl, je bridko jokal...

Učitelj ga je imel rad. Edini je bil v razredu,
ki je učitelja v njegovih jezi in žalosti nad zanik-
nim razredom znal pripraviti do rahlega smehljaja.
Učitelj ga je že večkrat pohvalil staršem in starši
so bili ponosni nanj.

Nekega ne pa je učitelj poklical Petra k sebi.
«Peter!» je rekel trdo, toda njegov glas je
rahlo drhtel. «Peter, ti si večeraj metal za menoj
kamenje. Misliš, da te lahko stavim drugim za
vzglad, zdaj pa vidim, da nisi nič boljši od drugih.
Pojdi!»

Peter je skrušeno stal pred učiteljem in solze
so mu zalile oči. Besedice ni bilo iz njegovih ust.

Popoldne ga ni bilo v šolo. Ko je bilo pouka
konec, je tiho pobral svojo šoleko torbo in tekel,
kolikor so ga nesle noge. Tekel je naravnost
proti gozdu.

Najraje bi umrl... Truden se je zgrudil na
gozdni jasi v mah in kmalu zaspal.

Kako dolgo je spal, ni vedel. Nekaj ga je zbu-
dilo. Z zaprtimi očmi je pogledal okoli sebe. Vi-
soko nad njim je sijal srebrni mesec in pred seboj
je zagledal nežno, prozorno bitje z zlatimi lasmi in
perutnicami, ki so se prelivali v modrem plamenu.

«Pridi!» je reklo nežno, prozorno bitje in glas
je bil kakor zvok večernega zvona nad tiho dolino,
ko jo zavija mrak v svoj temni plašč. «Pridi in poi-
di za menoj!»

Peter se je dvignil in prijel za nežno roko.
Bitje ga je vodilo na trato, ki jo je mesečina zaliva-
la s srebrno svetlobo. Petru se je izvil vzklík
začudenja, ko je zagledal na trati sto in sto tak-
šnih bitij, kakor je bilo tiso, ki ga je poklicalo.
Rajala so in prepevala v svetli mesečini. Petru se
je zdelo, da vidi mavrico, svetlikajočo in premika-
jočo se v pisanih barvah. Sredi te vesele mavrice
je sedelo bitje z zlato krono na glavi.

Pred to bitje je vila vodila strmečega dečka,
medtem ko so se tovarišice stnile v dolg špalir.

«Plemenita kraljica!» je epet zadonel večerni
zvon iz vilnih ust. «Tega dečka sem našla spečega
na gozdni jasi. V njegovih očeh so bile solze. Go-
tovo hudo trpi. Prosim te, dobra kraljica, potolaži
ga in preženi kruto žalost iz njegovega srca.»

Kraljica se je s svojim ljubeznim polnim pogle-
dom, v katerem je odsevala modrina neba, zadržala
v dečkove žalostne oči. Sklonila se je ljubeče k
njemu, ga rahlo pobožala po valovitih laseh in mu
rahlo prigovorjale:

«Daj, dečko, povej mi, kaj teži tvoje srce!
Pomagala ti bom!»

Ne, tisto pa že ne! Olgi iz Zagorja pa nikdar
in nikoli ne bom s svojim suličastim prstom poka-
zal vrata svojega kotečka in jo nagnal: «Marš ven!»
To bi bila črna nevarnost z moje strani, kajti si
bila v teku enega desetletja (križana gora, kako
čas beži!) najmarljivejša sotrudnica tega kotečka
in najzvestejša prijateljica starega Kotečkovega
strička. Toliko toplih pisem mi še nihče ni pisal.
V vsako pismo si položila koteček svojega srca —
vidiš, to je tisto, kar se mi tako lepo zdi! Na ti-
soče pisem roma vsak dan po svetu, a malo jih je
vmes, ki bi govorila iz srca v srce. Ve-
čina teh pisem ima čisto svoj poseben jezik: vsaka
beseda v njih je prišlejša, polna hinavščine in laži.
Ko takšno pismo odpreš, ti kakor iz grobnice za-
veje leden hlad naproti. Ogenj bi pogasil, tako
hladno je! Moji mladi prijateljci Olgi iz Zagorja
pa se ni treba lagati in hliniti, ko se njeno srce
tako polno vsega lepega in dobrega. Kakor čudež-
no ogledalo je bilo vsako tvoje pismo: pogledal sem
vanj in videl v njem droben dekliski obrazek, včasih
ves od sonca in smeha ožarjen, včasih ves ro-
sen od solz in sklonjen v tegobno prvih mladostnih
razočaranj. In ko si mi zdaj — po dolgih letih —
poslala svojo sliko, sem se razveselil, ko sem videl,
da se nisem zmotil: prav takšna si! Prihodnje ne-
deljo bom Tvojo sliko objavil, da bodo tudi drugi
kotečkarji lahko videli, kakšna gospodična je že
postala mala pesnica, Kurčeva Olga iz Zagorja.

Takrat, ko si mi poslala svoje prvo pismo, si
bila še majhna kot miška in tudi jaz sem bil akoraj
za deset let mlajši. Deset let življenja tudi za
takele metuzalemske starine, ko sem jaz, nekaj
pomeni. Čeprav sem že takrat imel častljivo svo
brado in na glavi žalostno puščavo Saharo, eredi
katere je kot fata morgana rasla ena sama palma
— moj zadnji las —, je moje srce vendar še čutilo
v sebi polno mladostnega ognja in zanosa. Z visoko
dvignjeno glavo sem stopal po cesti in še vedno
sem si od časa do časa gradil kakšen skromen gra-
diček v oblake... Zdaj sem pa v resnici že star.
Mnogokaj sem v teh desetih letih doživel — do-
brega in slabega —, in zdaj si niti navadnih barak
ne gradim več v oblake in tudi zvezd si ne klatim
v neba, ker vem, da bi bilo vse zaman. Sam semcat

MILA JERA

Teta Cmerga vabi:

«Ve, ve, ve, ve, ve, ve,
Janezek moj ljubi,
kar poslušaj me!»

Kdor se z mano druži,
temu dobro je:
a cmergo se doseže
pri očetu vse.

Milo jero vzame
mama na kolena,
guglje jo in daje
sladka ji imena.

Očka pa brž stisne
v roko ji cekin,
da je potolažen
srček materin...

Peter je pogledal kraljico in njeno spremstvo,
ki ga je radovedno in sočutno opazovalo, in —
molčal.

«Čemu ne govoriš, dečko?» Nežno in toplo je
zvenel kraljičin glas. «Nam se lahko zaupaš! Saj
nismo ljudje. Človeku ne smeš zaupati, vsaj vsa-
kemu ne. Me, vile, bomo molčale!»

Toplina njenega glasu je razvezala Petru jezik.
Razkril je kraljici gorje svojega srca in debele
solze so mu lile iz oči. Pripovedoval je, kako so ga
njegovi sošolci prisilili, da je šel z njimi, kako so
metali v učitelja kamenje, njega pa naprej potisnili,
da je bilo videti, kakor da bi ga metal on. Učitelj
ga je videl in drugi dan v šoli posvaril. Potem pa
je zbežal, daleč, daleč proč od šole.

Kraljica se je začudila:
«Zakaj pa nisi učitelju povedal, da si nedol-
žen?»

Peter je zardel, sklonil glavo in molčal. Sram
ga je bilo, da je bil tako plemenit.

Zgodbica

Ob meji tam nekje,
kjer senčnat je prostorček,
sta srečala se prej
gospod limonež in
gospod sladkorček.
«O, dober dan!» — »Bog daj!
pozdravila sta se
in skup po poljski stezi
odpravila sta se.

Prišel je mimo mož,
ju k sebi zvalil je
in jezen prav grdo
za vrat ju zgrabil je.
«Mm, dobra je limona!»
je zadovoljno rekel,
ko sladki sok po grlu
mu je kot reka stekel...

Šolska naloga

Dva dečka sta zgrabila svojega tovariša na
ceste in ga začela na vsa moč pretepsti. Mimo
pride neki gospod in vpraša:

«Zakaj pa tepeta uboega dečka?»
«Zato, ker je napisal elabo nalogo!» odgovori
eden izmed dečkov.

«Kaj pa to vaju briga?» se razjezi gospod. «Ga
bo že učitelj kaznoval.»

«Tudi midva imava pravico, ker ava nalogo
od njega prepisala!» se odrežeta nepridiprava.

Kraljica je to opazila in rekla:

«Vedi, da ni zmerom dobro molčati za vsako
stvar in krivico mirmo požreti. Vedi pa tudi, da je
človeško življenje večen boj. Zato je strahopetec,
kdor vrže puško v koruzo, kadar mu ne gre vse
tako, kakor bi rad. Za dežjem posije sonce. Poniz-
anju sledi povišanje. Vse bo še dobro! Ostani
nocoj pri nas!»

Rahlo se je dotaknila dečkovih ramen in Peter
je bil v hipu prav tako nežen, lahek in prozoren
kakor vile in na njegovem hrtu sta zažareli dve
perotnici v modrem blešku.

Kraljica je še rekla:

«Rajaj in veseli se z mojimi tovarišicami, jutri
zjutraj pa pojdi domov k svojim staršem in v šolo.
Sreča te čaka in apet boš vesel. Če ti bo še kaj
hudo, saj veš, kje emo! Kar pridi in pomagale ti
bomo!» — — —

Ali so bile sanje ali je bila resnica? Peter si
je mel zaspane oči in gledal okoli sebe. Jutranje
sonce je poljubljalo vrhove drevesa. Ležal je na
gozdni jasi, toda o vilah ni bilo ne duha ne sluha.
Dobrohotne in tolažilne besede kraljice vil so mu
še vedno šumele v ušesih. Vstal je in se z veselim
arcem vračal proti domu.

Že od daleč mu je hitela mati nasproti. Pre-
čula je noč v solzah. V hipu pa, ko je zagledala
svojega Petra, jo je bila sama radost in veselje in
pozabila je vso žalost, ki ji jo je prizadejal. Objela
ga je in poljubila. Tudi oče je prišel in erča se je
epet naselila v družino.

Mati mu je povedala, da z očetom že vesta,
zakaj je zbežal. Povedala mu je tudi, da učitelj že
ve, kdo je metal za njim kamenje. Njegov sošolec
Pavel si je enoči pri igri zlomil nogo. Odnegli so
ga domov. Od bolečin je izgubil zavest in v blod-
njah priznal, kdo so bili ti, ki so metali za učitel-
jem kamenje.

Oče in mati sta spremlila Petra v šolo in učitelj
je plemenitega in pridnega učenca pohvalil pred
vsem razredom.

Peter ni bil na svoje sošolce prav nič hud in je
še tega dne obiskal ranjenega tovariša. Prinesel mu
je eladkarij in mnogo sta si imela povedati.

Od tlej ni bilo v vsem razredu tovariša, ki ga
ne bi imel rad. Tisti, ki so ga najbolj sovražili, bi
šli zdaj zanj v ogenj.

V svojem življenju je Peter doživel še marsi-
katero bridko uro. Nikoli pa ni bil več strahopeten
in je hrabro prestal vse težke preizkušnje. In glej:
po dežju je še topleje zasijalo sonce, ponižanju je
sledilo povišanje!

Peter je še večkrat poskušil prodreti v kralje-
stvo vil, toda do danes ga ni še našel. Zdaj ve, da
je takrat vse skupaj samo sanjal. Vendar so ga
tiste sanje vodile skozi življenje, v katerem se
srečne ure vrstijo za nesrečnimi...

Kako pravimo in kako bi bilo v resnici...

„Pošteno sta ga potegnili...“

Kovačev Matevž in Brdajsov Miha sta bila
vseh muh polna. Vsak dan sta komu kakšno
zagodla, potem pa sta se škodoželjno režala:
»Dobro sva ga potegnili!«. Zadnjič sta natvezla
policiju »Bridkasabljo«, da so vdrl razbojnik v
hišo bogatega Balantača in eo pobasali vse, kar
jim je prišlo pod roke. Polica »Bridkasablja« je
na vso sapo drvel k Balantačevim, ko pa jo
prisopihal tja, je ves razkačen sprevidel, da sta
ga nepridiprava Matevž in Miha grdo potegnili.

Kako smešno bi bilo, če bi Matevž in Miha
policija »Bridkasabljo« dejansko potegnili, nam
kaže slika, ki jo je narisala Ana Sever, učen-
ka 4. razreda v Škofji Loki, Puštal 51.

Težek odgovor

Francka je vsako stvar pokazala s prstom.
Mama jo je posvarila, da se to ne spodobi in ji
zabičevala, naj nikoli več ne kaže ljudi s prstom.

Francka je nekaj časa molčala, potem pa je
mamo vprašala:

«Zakaj se pa potem imenuje ta prest kazalec?»

STRIČKOV KOTIČEK

Dragi striček! — Se še kaj spominjaš male
Olge iz Zagorja? Komaj sem znala prve črke spravi-
ti na papir, sem Ti že pisala. Se veš? Dolgo je že
od tega. Ti si takrat komaj začel kramljati z nami,
najmlajšimi. Si že pozabil?

Vidiš, Tvoji najmlajši rastemo. Bojim se, zelo
bojim, da boš rekel: «Olga, ven iz mojega kotečka,
prevelika si zanj!» Pa ne boš rekel tega, kajne,
striček, da ne? Drugi me namreč strašijo. Veš,
striček, čeprav sem že velika (na uho: stara 15 let),
se vendar še vedno prištevam med Tvoje »male«!
(Prve!)

V šolo ne hodim več — čeprav bi tako hudo
rada! Doma pospravljam, šivam, kuham in delam,
kratek čas očetu in mami. Kratek čas? — Da, v
kolikor je to mogoče v tej naši žalostni, zakajeni
dolini. Edino veselje zame je lepa knjiga.

Zadnjič je bila pri nas nova maša. Naša mama
pravi, da na novi maši Bog rad ušlji prošnje. Veš,
striček, molila sem tudi zate. Ko sem šla iz cerkve,
me je srečala neka gospodična in mi rekla, naj se-
dem. No, sedla sem, gospodična pa je namerila
vame svoj fotografski aparat, pritisnila na gumb —
in zdaj me vidiš na sliki! Pošiljam Ti jo kot dokaz,
da je Olga iz Zagorja še vedno Tvoja zvesta koti-
čkarica.

Srčno Te pozdravlja Tvoja — Olga Kuré,
Zagorje ob Savi.

Draga Olga! — Je zadnjič pridrla k meni
gospodična Tilka, ki jo dobro poznaš, in mi je po-
molila svojo drobno pest pod nos in zarohnela nad
menoj, ubogim grešnikom, da mi je kar sapa za-
stala: «Kaj ee pa to pravi, Kotečkar striček, a?!
Govorila sem s Kurčeto Olgo v Zagorju in mi je
ona bridko potožila, da ji nočeš in nočeš več od-
govarjati na pisma... Gromska strela, ali nimaš
nič več srca? In sem se spomnil svoje dolžnosti in
razkaženi gospodični Tilki okesano objubil, da Ti
bom pri priti odgovoril. In sem ostal mož beseda
in Ti zdaj svedeno odgovorjam takole:

kot muren v svoji luknji posedam po kotečku, pu-
ham iz prelube mi pipice in modrujem v košate
brke: «Da, da, takole, glejte, dragi moji brki, gre
počasi vse rakom zvižgat! Zdaj hodim rakom zviž-
gat jaz, a ni daleč čas, ko bodo raki zvižgali meni
— nekje tam aredi tihega ljubljanskega polja. Za
deset let sem se postal jaz, za deset let ee je
postarala Olga iz Zagorja, a kakšna velikanska raz-
lika je med nama: ona je komaj na pragu življenja,
jaz pa na pragu smrti... Da, da, takole, glejte,
dragi moji brki, gre počasi vse rakom zvižgat!»
Tako modrujem in mojih brkov se včasih poloti tak-
šna ginjenost, da mi žalostno zamahedrajo navzdol
kot črne zastave...

Ampak kam sem začel! O Tebi sem hotel pisati,
pa so me premotili brki. Človek postane na stara
leta strašno raztresen in pobaliv. Torej kaj sem že
hotel reči? — Edino veselje na svetu je zate še lepa
knjiga, pišes. Lepo je to, da knjige tako obrajšaš,
ampak da bi bile Tvoje edino veselje na tem
svetu — nak, to pa že ne bo držalo! Očeta imaš še,
mater imaš še, vse življenje leži pred Teboj, mar-
sikaj še lahko upaš in pričakuješ od njega — pa
se že udajaš črnim mislim? Beži no! Saj je včasih
res neznanstvo žalosten ta svet tudi za mlade ljudi,
a prej ali slej se črni oblaki razpršijo in vsaj nekaj
drobnih žarkov si vsak lahko nalovi v srce. Kakor
iz najbolj zapuščene gomile požene zelenje, tako
bodo tudi za vso zakajeno dolino napočili boljši
časi — to je tako gotovo kot amen v očenašu.

Lepo pozdravljena! — Kotečkov striček.

Dragi Kotečkov striček! — Dolgo
Ti že nisem pisala, ker mama pravi, da Te ne smem
prepočasto nadlegovati. Zdaj Ti imam pa nekaj tak-
šnega povedati, da se boš od samega začudenja
trikrat na glavo postavil. Veš, bila sem na prosvet-
nem taboru v Škofji Loki. Kar peš emo jo mahnil
tja. Oj, kako je bilo lepo! Morda si bil tudi Ti
tam? Pripravi se na novico, da Ti presenečenje ne
bo kaj škodovalo. Veš, imela sem srečo in čast,
da sem govorila s preljubim našim voditeljem dr.
Antonom Korošcem. In še roko mi je dal. Imela
sem majhen sopek nageljnove, da bi mu jih izročila,

pa so bili že preveč oveneli za tako ljubega go-
sta. Zato sem šopek raje skril. In zdaj poslušaj
dalje! — Čez nekaj dni dobim iz Škofje Loke pismo
od tete, v pismu pa je bila slika, na kateri je bil
naš voditelj dr. Anton Korošek in jaz. Brez sapa
sem jo ucvrla po cesti in pokazala sliko tetam, ki
so pravkar prihajale iz tovarne. Slika visi zdaj na
moji pisalni mizi in jaz bi bila zelo vesela, ko bi
Ti jo mogla pokazati. Odgovori mi, striček, ali si
kaj radoveden, kakšna je slika, ker Ti jo bom po-
tem poslala na ogled.

Lepo Te pozdravlja Marija Polak, učenka
IV. razreda v Stražišču.

Draga Marija! — Na glavo se sicer ni-
sem postavil od začudenja, da si govorila s samim
voditeljem slovenskega naroda iz oči v oči, imenit-
no se mi pa je zdi in Ti od srca privoščim, da si
doživela to redko čast. Še bolj imenitno pa ee mi
zdi, da je ta prizor ovekovečen na sliki in da zdaj
črno na belem lahko vsakemu dokažeš, da se ne
lažeš. Saj veš, kakšen je dandanes svet! Za vsa-
ko stvar zahteva dokazov in še potem, ko mu z
dokazi postrežeš, noče in noče verjeti, da je res.
Slovenski narod je že milijonkrat in milijonkrat do-
kazal, da res živi na tem svetu in se vsak še po-
sebej lahko prepriča, če stopi v knjižnico in ei
ogleda skladovnice knjig, ki so pisane v jeziku
tega naroda (niti ene knjige, ki bi bila pisana v
dravobanskem ali jugoslovenskem ali jugoplemenar-
skem jeziku, ni vmes!) in še v muzej lahko stopi in
v Narodno galerijo in na pokopališče, kjer celo gro-
bovi tulijo o tem — na vse nič ne pomaga. Neka-
teri trdijo kar vnaprej, da slovenskega naroda ni
in bodo to trdili toliko časa, da jih bo zagrnila
črna zemlja — slovenski narod bo pa živel dalje.
Nekateri ljudje so že takšni: pomolisi jim hrusko
pod nos, pa se rotijo, da hruska ni hruska, nego je
— figa. Na vsak način hočejo ostati figarji — in naj
kar ostanejo, nihče se ne bo jokal za njimi, najmanj
pa jaz, Kotečkov striček.

Pošli mi tisto sliko, da si ogledam v prihodnji
številki »Mladega Slovence«!

Priščen pozdravi! — Kotečkov striček.

DRUŽINA

Nikar tako!

Sestrica in bratec se igrata: pekel, vice, ne-besa! Mati napravlja kotel za prašiče in zakliče: »Janko, Janko, prinesi mi hitro šote za pod kotel!« Prvič Janko sploh ne sliši, naredi se »gluhogaa« in se igra dalje. Mati ponovno kliče. Janko se oglasi: »Jaz že ne grem, zakaj bi moral ravno jaz, Francka pa nikoli!« Mati: »Saj res, Francka, kar ti prinesi, ker je Janko tako poreden, da nič ne uboga!« Francka res hitro vstane in nanosi šote.

★
Oče in mati vzameta doraščajočega sina ali hčerko s seboj na veselico. Ze kake dve uri so se zabavali, peli, plesali in po malem pili in jedli. Mati reče: »Sedaj bo pa že dosti, pa še kdaj drugič!« počasi vstaja in se oblači za odhod. Sin (hčerka), oče, pa še kdo iz bližnje družbe, vsi v mano: »Oh, mama, samo še malo nas pustite!« — »Gospa, saj ni nič slabega, ura je komaj deset!« Mati se da kaj hitro preprostiti, vsi ostanejo. Vmes pa godba, ples, pijska, kvanta in še marsikaj.

★
Deževen dan je, vendar ima gospodinja vee-eno polno dela. V omari je dosti raztrganih nogavic in perila. Mati reče: »Ti, Anica, tamle v omari imaš toliko za zašiti!« Anica: »Mama, saj bom potem — sedaj tako nekaj lepega čitam!« Mati izvleče iz omare nogavice in drugo. Maši in krpa pozno v noč — Anica pa čita.

★
Ali pa: mati hrani, stokrat obrne vsak dinar, preden ga izda, hčerka pa ima denar za najmo-dernejšo ondulacijo, za namazane ustnice in nohte, da jo vidiš kilometre daleč!

★
Oče, ubožen kmet, nižji uradnik, komaj, komaj rine naprej; sin pa mora imeti vsak dan nekaj di-narjev za cigarete in lakaste čevlje.

★
Take in slične primere lahko vidimo nešteto-krat. Očetje in matere: če hočete sebi in svojim otrokom dobro, nikar tako! (Albina Z.)

Papir v gospodinjstvu

V Ameriki že več časa uporabljajo papir za razne stvari v gospodinjstvu. Kupiti moreš kar posodje iz papirja. In te posode niti ne epremene okusa jedem niti se ne premočijo in so primernih, enačnih barv in vprav bajno poceni. Dobiš tudi papirnate kozarce, ki jih lahko obesiš k vodovodu v kuhinji in sploh posode, da z njimi prihraniš porcelan.

Za v ledenico (hladilnik) imaš kar celofan, ki vanj zaviješ meso, slaščice, kruh, sadje in drugo in tako je bolje in bolj enažno vse shranjeno ko na krožnikih ali v skledah. Celofan se ne zmoči in tudi ne vpliva na okus jedi.

Ameriška gospodinja pa uporablja papir tudi pri kuhi. Več vrst zelenjave ali sočivja kuha (grah, fižol) v papirnatih loncih. Uporablja neke vrste pergamentni papir, ki se celo v vreli vodi ne raz-krjoji, ki ga more umiti in spet uporabiti. Ame-riška gospodinja zavije zelenjavo z začimbami vred v papir, to da v lonec vrele vode in kuha. Tako se ne more porazgubiti nobena snov. Taka kuha tudi nima duha, kar je, na primer, za zelje ali ohrovt jako pomembno. Neka trdka izdeluje celo steklenice Thermos iz papirja.

Ni treba omeniti, da uporabljajo v Ameriki tudi namizne prte in kuhinjske brišče iz papirja. Namizne prte iz papirja moreš dobiti v vseh bar-vah in različne velikosti. Ta papir ima to lastnost, da vso vlago in moč naglo posrka, tako tudi mast in sploh maščobe.

Vkuhanje odveč?

V Ameriki se je pojavil ta glas. Baje so zdrav-niki dognali, da je vkuhanje sadja in zelenjave, pripravljanje raznih marmelad, sirupov in podobno, popolnoma odveč, da je celo škodljivo človeškemu zdravju, posebno pa še otrokom. Zdravniki so to tako-utelemeljali: »Človek je prirodno bitje, ki je navezano na življenje te zemlje, ki letnih časov ne more po svoje spreminjati, ki se mora poko-ravati vremenskim in toplotnim spremenbam. Ka-ko protiprirodno pa ravna, ko hoče pozimi jesti tisto, kar raste poleti! Pa ko bi jedel tisto, kakršno je zrastle, bi se bil! A človek si je priredil razna navodila, ki z njimi prirodna živila ponareja, jih prekuhava, premešava, duši, v soopari kvari, s salicilom zastruplja, sladkor v alkohol spremenja in podobno. Čemu? Vse to stane veliko denarja in dela in ni človeku prav nič koristno. Pozimi jej zelje in repo in krompir in kolerabo; spomladi imaš solato, špinac, beluše in regrat in motovilec; poleti imaš sadje, sadja na izbor in jeseni ga imaš — in tedaj se ga najje! — To je naravno, pri-rodno. Ali zemlja dobiva pozimi vročega sonca in poleti snega? Kakor raste, tako je prav, da se hranimo. — Pa bolniki? Za bolnike tudi pozimi dobiš svežih sokov: imaš pomaranče in limone. Za otroke za na kruh? Pozimi presno maslo, poleti in jeseni je sadje!«

Kar dobro so povedali ti zdravniki!

Prvi podlesek

znak jeseni in opomin, da so minili dnevi prostosti in je šola in učenje in zabrna po družinah ko v panju z mogočnimi udarci večnega donečega kladiva: skrb za otroke.

Jarem vdovstva

Vdove in sirote so bile v srednjem veku pod posebno zaščito zakona. V romanih nekdanjih vi-teških časov je izražena dolžnost moža, da se mora zavzemati za brezpravno ženo in da so taka dela tudi Bogu všečna. Po zakonu je ostala vdova na svojem prejšnjem posestvu. Huda usoda pa je ka-kala tiste vdove, ki so bile brez otrok: tridesetega dne po smrti moža je morala oditi od hiše. Marsi-kak mogočnej pa se ni zmenil za postavje in je zapodil tudi vdovo z otroki od hiše in ji niti ni izročil, kar je bilo njene dote. Srednjeveška vdova je ostala pri hiši ali pa je šla v samostan.

Porast vojskujočih se mest, pohlep po gra-dovih in prestolih, verski boji, kmetiški upori in tridesetletna vojna, vse to je neizmerno povečalo število vdov. Nekatere vdove so po mestih vodile obrt in kupčijo svojega moža dalje. V Gentu in Brügenu (Belgiji) pa so še dandanašnji posebne hiše za vdove, tako zvane »hiše begin«, ki v njih brez obljud in klavzure živijo vdove delavne in versko življenje. Plemstvo je poskrbelo za svoje vdove v samostanih, kamor so tudi dajali sinove, ki so bili rojeni po smrti očeta in pa samske hčere.

Drugačnega duha so zgodbe o junaških vdovah, ko so se rajniku pridružile na smrtni poti. Ni še splošno znano, da je bila indijska šega sežiganja vdov — po Herodotu že v navadi pri Trakijcih, Skitih in tudi davnih Helenih, prav tako pa tudi pri nordijskih plemenih. Staroislandski junaški ep, Edda, (9.—11. st.) toži v posebni kritiki o vdovi Gudruni, ki je preživela svojega moža in jo kruto obsoja.

V tej zvezi razumemo besede anglosaškega apostola sv. Bonifacija, ki sredi 8. stoletja po-roča o Vendih: »Zakoneko ljubezen ohranjajo s

tako neskončno verno, da se žena brani, da bi preživela moža. Ta velja med ženskami za obču-dovanja vredno, ki se sama usmrti, da more skup-no s svojim mrtvim gospodom zgoreti na grmadi.« Se dandanašnji so žive pri mnogih plemenih drugih zemljih simbolične navade, ki spominjajo na kult sežiganja vdov. V nasprotju z vdovsko obleko kulturnih narodov, ki je časih jako koketna, pa se izraža žalost vdove pri neciviliziranih ple-menih s popolno zanemarjenostjo telesa in obleke. Pri Indijancih Bororo spoznaš vdovo po tem, da ima na prsih s špičastimi kamni zasekane rane. Pri Siouksih pa si vdove z noži pohabijo noge. Na nekaterih otokih daljnega Oceana si vdove ostržejo lase; po nekkih krajih Francoske Indo-kine pa ne sme vdova leto dni iti v nobeno vas, ne sme ničesar slišati, ne peti in tudi ne govoriti! A najstrašnejše breme mora prenašati pač vdova Andamanov v Bengalskem zalivu, ki mora tako dolgo nositi na hrbtu z rdečo barvo pobarvano in z resami okrašeno lobanjo svojega moža, dokler se spet ne omoži...

Sicer pa narodi ne vidijo radi, da bi se vdova spet poročila, po nekod velja to celo za sramoto. V mnogih kitajskih pokrajinah nima poročena vdova nobenega prostora več pri podobnih družin-skih prednikov in otroci je nočejo več poznati. Peruanci so vdovo, ki se je spet omožila, posebno če je imela sina, izobčili iz družine. Dosti vzhod-noafriških plemen pa ima navado, da izročijo vdovo bratu rajnega za ženo, a Perzijci so si šli v čast, če so se smeli oženiti z ovdovalo evakinjo in dati njenim otrokom nov dom. — Pri nas ni med ljudstvom kdovekako priljubljena vdova, ki se spet omoži, posebno ne, če ima otroke. — Vdovec? Ima pri vseh narodih svobodno pot.

Novo jesenske obleke so obšite s krznom, zlasti kostumi, kakor vidiš na sliki. Zraven je plašč, ki ima zaradi gub zvončasto obliko in obšite reverje, rokave in žepa, da je videti ko pražnja obleka. Dojenček na potovanju. Na sliki vidiš dva praktična kovčega za dojenčka. V prvega moreš dati otroka ko v posteljico. Ta kovčeg-posteljica ima tudi gumijasto blazino. — Drugi kovčeg je raz-deljen na predale, kamor je mogoče dati vse potrebščine za dojenčka.

Iz kuhinje v kuhinjo

Kapljio na kapljio

Praktično navodilo za pripravljanje majoneze: V zamašek na steklenici za olje narediš klinasto zarezo. Potem vzameš steklenico z oljem in jo daš

pod levo pazduho (glej sliko!) Tako moreš z desnico mešati in zaeno prilivati olja in nagibaš steklenico bolj navzdol ali navzgor, kakor pač želiš, da kaplja olje: več ali manj.

O vlaganju paradižnikov

Kuhana paradižnikova mezga. Lepe, zrele pa-radižnike očistimo, odstranimo jim »muho«, ope-remo jih, ter jih zmečkamo s strojem ali s čistimi rokami v kašo. Nekoliko jih potresemo s soljo, denemo v glinasto ali v čisto leseno posodo ter jih pustimo vsaj 10 ur na hladnem, zračnem pro-storu, da se dobro izkvasijo. Ko se so že izkvasili, stresemo to kašo v čisto belo vrečo (iz kotanine ali druge bele tkanine), zavežemo jo in obesimo tako, da se vsa nepotrebna voda ocedi iz njih, kar traja 8—10 ur. Nato kašo pretlačimo skozi sito, denemo na 1 kg kaše 2 žlici soli in damo kuhati na zelo miren ogenj. Kozica mora biti brez napake, najboljša je nova, iz emajla. Kuhamo jih po kosilu, kadar je štedilnik že nekoliko pohlajen, in kuhamo jih 2—3 popoldneva, dokler ni mezga popolnoma trda, nakar nekoliko že pohlajene po-tlačimo v široke steklenice. Na mezgo nalijemo pri grlu steklenice za 1 cm olja ali masti, zave-žemo s pergamentom, ter hranimo na hladnem, temnem in zračnem prostoru. Najbolje jih shrani-mo pri mesarju v ledenici, ako nam je to mogoče. V mezgo ne dajemo lovorjeverga lista, ker bi po-kvaril dober okus.

Vložena paradižnikova mezga. Delamo tako, kakor kuhano paradižnikovo mezgo, in ko je mezga že pretlačena, denemo na vsak kg po dve žlici soli, zamešamo in stlačimo mezgo v Weckerjevo ste-klenico, dobro jo zapremo z gumijem in s ste-klenim pokrovčkom ter kuhamo 20 minut pri 90°C. Potem pustimo pohladiti in shranimo na temnem, zračnem prostoru. — Ako nimamo Weckerjeve ste-klenice, pomagamo si sledeče: V globok, velik glinast lonec natlačimo nekuhane slane paradižni-kove mezge do ¾ lonca in ga dobro zavežemo s pergamentom. Na to si pripravimo en velik, pro-storen emajliran lonec, ki ga napolnimo do polo-vice z mrzlo vodo. Ko se je voda že nekoliko segrela, denemo vanjo glinasti lonec z mezgo, lonec dobro obložimo s čistimi krpami ali tudi s senom (da bi lonec ne počil) in pustimo, da voda počasi zavre. Kuhamo mezgo najmanj ¾ ure, na-kar odstavimo veliki lonec na suhem in zračnem prostoru ali, če je mogoče, v ledenici. Tako na-rejena mezga ima krasno rdečo barvo in lahko se kosa z drugimi konzervami iz Italije.

»Že dolgo se nisva videla!«
»Res je — z obrestmi bo zdaj že 320 dinar-jev 75 par!«

Paradižniki v kislu. Lepe, zrele, rdeče majhne paradižnike očistimo in operemo. »Muho« jim pu-stimo za okrasek. Paradižniki morajo biti brez napake, najboljša je podolgovata vrsta za v kis. Boljše je, ako so trdi, kakor da so meliki. Obrisemo jih s čisto krpo in zložimo jih na gosto v široke steklenice. Nato skuhamo kis. Vzamemo kis za vlaganje, ako je premočan, denemo polovico vode, kis zavremo in ga pustimo, da se ohladi. Na vsak liter zavrelega kisa denemo 2 žlici soli in dodamo nekoliko celega popra. S pohlajenim ki-som polijemo paradižnike in nanje položimo nav-zkriž 2 preta širok upogljiv les, da pritiska pa-radižnike navzdol. (Les prej prekuhamo v slani vodi.) Končno zavežemo steklenico s pergamentom in jo shranimo v zračni shrambi na temnem pro-storu. Pozimi so nam paradižniki jako potrebni k raznim omakam.

Paradižniki v slani vodi. S temi storimo prav tako, kakor s paradižniki v kislu. Lepe, zrele, trde paradižnike operemo, obrišemo s čisto krpo, »mu-ho« jim pustimo za okrasek. Zložimo jih tesno v steklenico. Skuhamo slano vodo, na en liter denemo 2 žlici soli, dodamo nekoliko celega popra, pu-stimo, da slana voda dobro prevre in z ohlajeno polijemo paradižnike v steklenici. Navrh položimo navzkriž upogljiven les (ki ga poprej skuhamo v slani vodi), steklenico zavežemo s pergamentom. Hranimo jih na temnem, zračnem prostoru. — Pri uporabi paradižnikov ne smemo pozabiti, da so slani, zato moramo meso manj soliti. Če so pa-radižniki res trdi in zdravi, ohranijo svojo lepo, rdečo barvo. Lovorjeverga lista ne dodamo, ker jih pozimi dajemo tudi v goveje juhe in bi lovor-jev list lahko pokvaril dober okus.

NAJNOVEJŠE
MODNE
TKANINE
Souvan
MANUFAKTURA

ELITNA KONFEKCIJA
Maslek, MARIBOR
prinska vedno najnovejša

V r a b č e k

Kdor hoče spoznati svet, naj ne potuje z vlakom ali drsi z brzimi vozili po velikih cestah, ampak naj se potika po manjših poteh, samo te mu bodo pokazale, kako se ljudje ubijajo z življenjem.

Brza pot po velikih žilah je le trenuten izsek iz življenja ondotnih ljudi. Kdor si pa vzame časa, da zložno potuje po poljskih poteh, po stezicah in malih navijugastih cestah, ta vidi kakor na tekočem traku, kakšno je življenje onega koščka sveta, ki si ga ogleduje.

Spoznal je, kakšni so otroci okrog uet in za ušesi in kako so prištrženi. Kdaj dobe fantiči prve hlače in ali se zapirajo na razporek z gumbi ali na vrata. In kako si spletajo deklice lase. Vidi, kako ljudje grade, kakšno vprgo imajo in kako orjejo, sejejo, žanjejo in mlitajo. Kako zajezje vodo in jo puste teči na mlinska kolesa. Kako sekajo drevje, koljejo pod ušesom ali na vratu in izdelujejo to in ono. Tudi vidi, kako paglavci love žabe, ali jih s šibico spretno vzdignejo iz vode in jih v zraku zadenejo s prvim mahom, ali jih ujamejo na trnek, ki je skrit v škratnem koščku blaga. Izve tudi, kaj klepetajo strnjene ženske glave in kaj modrujejo očanci zvečer pred svojimi hišami in kako bašejo pipo, da dobro vleče in ali pljujejo skozi zobe, ali pri strani ali kar naravnost.

Svet opazovati in spoznavati se nas, negodna mestna mešeta učili spoznavati v šoli, v zatohli sobi, v katero je prehajal zunanji svet iz tlakovane ulice le skozi dve ozki okni. Učencem so kazali one velike tiskane slike, ki so upodabljale štiri letne čase. Gotovo se jih spominjate. Jesen, trgateg ob Renu, na neki parnik, lovec nosi čudne, z glavami navzdol privezane ptice na nahrbtniku. Spomlad je imela mlečnobelo geometrovo gospo, ki je svojim zavaljenim otrokom spleta vence iz rož za bebase glave. Gospod zemljemerec pa je rokaval ob velikem trinožniku pod belim dežnikom. Leto je bila mlavča s strojem, tam nekje na Nemškem in nihče se ni smel smejeti, tudi če je bil kmetiški, da so bili vaščani v kratkih hlačah in da so med delom iz vrčkov pili pivo.

Tako so nas odgajali in odgojili. Rekli so nam lepega dne, da smo zreli in šli smo na vse strani. Le nekaj nas je bilo, ki nismo mogli zatajiti tega, da je naš ded še krčlil zemljo in z jeklenim lemežem leto za letom rezal zemljo in da je naša babica še znala zlikati pečo in jo tudi zavezati in da ded kar ni hotel drugega pohajala kakor polhovko. Zgrozili smo se in uvideli, da nismo od samih važnih, prevažnih in bistvenih stvari mogli spoznati ne naše zemlje, ne naših ljudi, ne našega življenja. In ni čuda, da se čestokrat srečujemo na istih poteh, mladi možje, ki s spoštovanjem gledamo naš svet, naše gore, naša polja, naše gozdove, naše cerkvice. Tako ponosno in zaverovano, kakor gospodar v nedeljo po drugi maši vneseno stopa po svojih njivah, po svoji bodočnosti.

Ena sama mala cestica lahko človeku nudi mnogo. Najpro neke prične živeti, navadno jo požene od sebe velika cesta — korito tujcev in slabega vpliva. Na pričetku so ji zasadiji mejnik s številko in ob njem je popleskan drog, ki steguje dolgo roko v črnem rokavu z belo manjšeto. Diani skoro ni, le sloki proti so ogromni in kazalec s pretiranim nohtom je uradno iztegnjen. Ta roka je sploh preveč uradna in gosposko zapovedujoča. Mogoče bi se ji boljše podal zavihan rokav hodne srajce in mišičasta leht. In mesto iztegnjenega kazalca stienjena pest. Lahko bi tiščala ogledano skorjo ovenjaka ali bi lahkomiselno nežno oklepala do vdeh trtjin napolnjeno kupico slabega vina. Na črni rokav kačipota so napisali, kam te vodi pot in koliko je do prvega odcepa.

Nato se cestica osamosvoji in postane tenak, toda razločen trak, ki se začne smelo vzdigovati po pobočjih, reže jih strogo, pa jih le krasi z belimi vijugami. Med žitom se skriva, v vinograde vodi in ne zmoti tišine gozdov. Prebije se skozi les, na goličave pride, do samotnih vrhov s cerkvicami in stoletnimi lipami, ki jim je strela vžgala svoja neizbrisna znamenja. Tam, kjer je najvišji svet, kjer se že cestica prelamlja in prične teči v dolino, stoji martra ali kapelica. Sem so se v vseh mogočih krakah in znamenjih podpisali oni, ki jih je tod nesel opravek, nemir ali usoda.

To so deseti bratje, ki jim kri ne da miru in jih goni in žene po vsem božjem svetu. To so hlapci Jerneji ali pa oni, ki jih preganja pravica. In sam Bog vedi, s kakšnimi okornimi znamenji in kaj bi hotel izraziti na belo pobeljene stene teh kapelic po vrhovih širomak spakek, ki mu je življenje od vsega lepega naklonilo le to, da se mu lice vedno smeje, reži se mu, kadar je žalosten prav tako kakor kadar je pijan, eaj vesel skoraj nikdar ni in kako bi bil. Vlač se kakor Ahasver, potika se po skritih stezah, le takrat se pokaže ljudem, kadar je lačen. Mrzi jih, pa je z njimi vedno prijazen. Priljikav je, pa širok in čokāt, da bi privzdignil hišo ob voglu in gorje leporaslemu fantu, če bi ga zgrabil. Z eno roko bi mu strli koščice. In po takih malih poteh slediš v trupu bosa noge, včasih so še lepo oblikovane in ozke, češče so razhojene in izmalicene. Zdaj so na tej strani poti in se zopet opotekajo na ono stran. In tem odtiekem se za kratko dobo pridružijo capljajoče nožice deteta. Potem je scepčan. Postanek — mati je dvignila otročka, ga zavila v culo in zadela na hrbet. Le da bo njemu laže. Kaj zato, če je mamici težje. Ni namreč naredila tako, kakor so naredile one, ki lahko z dvignjenim nosom gredo po velikih poteh, vse jih epotuje in jim poljublja roke. Za njo pa bi vaekdo kazal s pretom in še vrgel kamen in ji zakladil ono, kar bi jo še vse bolj bolelo. Saj je še vedno človek, le včasih si zaželi, da bi bila žival, da bi se vsaj lahko zavlekla v brlog.

In še druge ljudi prenaša taka mala cestica. Ne bi bila vredna svojih sestric, če ne bi šli po njej cigani in ciganke. Le kaj je pestrejša kot zeleno pobočje, v njem je vsekana sivo bela pot, vso krajino zlati sonce, na nebu so jagenčki in v topolu so poštole. Nasproti pride voz z obokano platneno streho, vajuji drži cigan, ima baržunast telovnik s srebrnimi gumbi, v ušesih zlate obroče. Oči so črne kot oglje. Le zakaj hodijo ciganke peš, eaj bi se lahko vozile. Njihove rdeče-črne obleke,

žolto rjava polt in beli zobje, obeski iz vseh mogočih kovin so ozovok barv, ki še dolgo ostane v očeh in ki ga je narava podelila le nekaterim arečnim pticam iz daljnih krajev tam za morjem. Meščanke jim zavidajo hojo, tako gredo, kakor da bi ne imele teže, lahno, skoraj tipajoče polagajo stopinje. Za vozom je privezan medved. Obroč ima skozi nos in s kosmatimi šapami opleta po prašni cesti. Okrog opice v zelenem plaščku so ciganečki. Skacejo kakor čepi, če jih mečeš ob tla, zdaj v eno, zdaj v drugo stran poti. Ne veš, kdo je deklica in kdo bi prav za prav moral nositi hlače. Saj to ne moti. Tudi to ne, da ne veš, kdo je mati, kdo je še dekle in kdo je oče ali stric ali avak ali zet. To ostane njihova tajnost, tudi, če kdo umre, nimajo namreč navade, da bi se predstavljali v posmrtnih oznanilih.

Zopet si sam na beli poti. Zvečer se. Lisica ti preteče pot, gož ee ne da motiti in krastača vzvišeno premika svojo zavaljeno grbo. V dolinici je potok, od njega pride hlad in se vzdigne meglica. Ribice ne švigajo več, le v školjkah se še svetlika nebo.

Bilo je zopet takega dne, ko je človeku nemogoče vzdržati v mešet. Za nobeno delo ni takrat. vse mu preseda, še ob knjigah ne najde miru in v vsako koristno misel se vriva toliko najrazličnejših domislic, da ni mogoče slediti opisom, razlaganjem in naštevanjem berila. Stene sobe tesne, etrop visi tik nad glavo, elike moré in zabadajo oči v te, vsaka mušica je zločinka in človek je v breme vsemu domu.

Tistieta dne je močan vzhodnik izpihal iz mestnih brlogov nekaj mladih ljudi in jih razkropil v svoji smeri.

Belina ceste je bodla v oči. Brezice so se klanjale, veter nagajivce jim je privzdigoval krika, da so se videle njihove sivkasto bele spodnjice, skozi katere se je zdaj pa zdaj zableskalo snežno belo telo, ki se vživljalo v čudnem, vabečem plesu. Kako vse drugače nerodni in drvsrski so bili hrasti. Le to eo še zmogli, da so v togem ritmu premikali svoja okostenela debla. Ej starci, kako so jecali pri tem! Je pa težko, če se vnamejo stari panji. Pa saj niso njih vabile lahkomiselne brezice. Od same zasoplosti so prezrli sloke topole, ki eo s svojimi lepimi glavami opisovali čudna znamenja na visoke oblake in so vsi drhteli. Saj to je moral biti le ples, ki nikakor ni smel prekršiti svete zaobljube, da bo služil le zakonom lepote.

Tako je gnalo ves božji dan, skozi vasi in trge, mimo polj in voda, ob izrastkih gorovij in preko njih v vedno nov in nov svet. Prenehalo je šele takrat, ko je zlatorumeno sonce pričlenjalo jemati svoje prve žarke iz najnižjih delov krajine in jih že povezovalo v mogočne šope, ki eo jezili na škrbinah in vrezih gorekijh obrisov. Vsek čas bo moralo iti za božjo gnado polagat obračun svojemu Gospodu. Takrat se je umiril tudi veter, le še v posameznih pihljajih je poboževal utrujeno zemljo.

Velik pašnik je nudil vso prostost živilni živini. Večerni hlad je že nastopal in živali eo postajale živahnješe. Junci so se turkali po mili volji pred globokookimi obudovalkami, voli pa eo se ulegli po dva in trije skupaj in eo modrovali o dogodkih v svoji srenji. Lagodno eo prevževali in se zgržali nad mladino. Gospe pa eo stopicale s prednjimi nogami, le to jim je še ostalo od mladostne prožnosti, bil je namreč večer in v zadnjih nogah eo bile težke. Stikale so glave, se ena drugo z rogovi uslužno dehljale za ušesi in se zgržale nad tem, po kakih grdiš sposobnostih ljudje ocenjujejo njihovo vrednost. Nekaj kozie je bilo še na gmajni, silno važna se jim je zdela njihova brada. Nekaj psov se je lovilo za repe in jata gosi se je razburjala brez vzroka.

Tenka meglica dima je ležala nad pašnikom. Napajala se je iz malega kresu, okrog katerega so bili otroci. Ti obrisi kmečkih otrok eo nekaj prav posebnega. Cencek ima volčjo glavo s skoraj belimi lasmi, ki so bolj dlaka kakor žima. Francek ima krepke krake s kepami mišic, naramnice nosi navzkriž in na levi hlačnici je velika zaplata. Lojzek ima slammik z nizko štuilo, iz katere gleda pri vrhu šop las kakor perje iz neobrezane repe. Minca pa ima ruto zavezano na micko, izpod nje pokuka kratka kita, kadar se nagne naprej. S šibo je bezala v ogenj in poslušala.

Šel bi mimo njih, če ne bi spazil fantička, ki je bil mnogo manjši od vseh drugih, pa je že bil oblečen popolnoma po deško, imel je nežen glasek in je nekaj prav razumno in razsodno govoril. Rasel je bil sorazmerno, glavica je lepo sedela na nežnih ramah, roke in noge eo pravilno poganjale iz trupelca. Oblečen je bil skrbneje od drugih, za vratom je imel celo rdečo pentljo z belimi pikami. Star je bil osem let, ostal pa je priljikavek. Ni pa bil iznakažen, prav lep in sorazmeren otroček bi bil za štiri leta. Toliko ga je bilo, kolikor še ostane prav otroškega v drugih osemenitkih, ki si že pričenjajo begati glavo s tem, kar še zdavnaj ni za njih in bi bilo vse lepše, če ne bi bilo za nikogar.

Ker me je pozneje še večkrat prav radi tega bitjeca neslo po isti poti, lahko verno podam vso njegovo borno zgodbo.

Razumnejši in bistrejši je bil od svojih vrstnikov. Pripovedoval jim je vseh vrst pripovedi in zgodbic, seznanil jih je s tajnostmi žepne lučke, naučil jih je pokati na žvepljenem in ključ, znal je omajati tudi še tako zrelo vrbovo vejico in napraviti piščal, pa bodi še tako naravnost ali tako postransko. Umel je vzdigniti zmaja in rezljati mlinke vseh načinov, plavajoče, s koritcem ali na stope. Vedel je točno, kdaj in kje gnezdiijo ptice, kako nastavit voluharju in brez škode zajeti netopirja. Skratka, bil je s svojo glavico daleč pred onimi otroki, ki eo bili dvakrat večji od njega, pa rojeni z njim v istem letu.

Pravilno rasli in lepi so navadno surovi. Lahko se namreč ubranijo s svojo močjo ali z slepe z zunanostjo. Priljikavčka niso klicali dru-

gače kakor Vrabec. Le Minca, to je ona deklica, ki je nosila rdečo ruto zavezano na micko, mu je rekla Kraljiček. Tako pa ga je klicala le, kadar sta bila sama. Pred drugimi pa mu je tudi ona rekla Vrabec. Le včasih se ji je zareklo in mu je rekla Vrabček.

Vrabček je imel na skrbi vaše gosi. Drugih živali mu itak ne bi zaupali. Saj ne bi mogel razdvojiti dveh juncev, če bi se preveč obdelovala z rogovi ali zavreči konj, če bi se jim zahotelo v oves. Gosi pa je že nekako ukrotil. Z dolgo vrbovo šibo jih je vsako dopoldne zagnal na pašnik, da niso delale napotje po dvoriščih. In takrat se je pričel njegov dan.

Bil je kakor kraljiček v svojem malem svetu. Hudourniki, orlova gnezda, skale in visoka drevesa niso bila zanj. Premajhen in preslaboten je bil. Zato pa je stikal za mavrohi, opazoval, kako se vzdiguje in vsipa krtnina ali gnezdi lišek. Posebno veselje je imel s čmrlji. Njihov med je zelo dober. Tudi Minci je ugajal. Vedno je vedel, kje imajo čmrlji gnezda. Tega pa ni zaupal nikomur. Zakaj, kakor je treba umno ravnati s čebelami, tako imajo tudi čmrlji svoj prav določni red in le ob gotovem času se delajo tako, kakor da jim ni nič mar, da si jim ukradel med. Drugi fantiči bi uničili gnezda, on pa je samo pobral satovje in ni pregnal roja. Šel je ob rosi, dolgo oprezoval ob ruši, v kateri je bilo zakopano gnezdo, s palčico je previdno razgrnil travico, ki eo visele čez vzhodno luknjico, razširil jo je oprezno in z rogovi dosegel satovje. Vedno pa ga je vzel le polovico, če bi vzel vsega, bi pregnal gnezdo. Iz bezgovega lubja je zvil košarico in jo spel s trnji bodicevja iz meje. Tam je nabral tudi malin in utrgal cvet divje vrtnice, ki ga je zataknil za košarico.

In ko so travice, osat in rožice postajale žejne, ko je sonce že visoko vžilo, se je za mejo prikalna rdeča Minčina ruta. Prihajala je k Vrabčku. Stekel je k njej in nikdar ni prišel praznih rok. Poleg darila eo pa morale vedno biti tudi cvetke. Z njimi je Vrabček povedal ono, kar mu ni bilo

nikdar dano povedati z besedami. Čeprav pa je bil le slaboten priljikavek, je njegova uboga dušica ljubila tako močno, da tega Minci ni bilo treba povedati. Tudi ona je imela Vrabčka rada. To pa je bilo popolnoma nekaj drugega. Všeč ji je bil, ker je bil z njo vedno dober in vljuden, ker je vedno mislil na njo in ni nikdar prihajal praznih rok, ker ji je vedno dajal in je bil ljubka, drobena igračka z voščeniimi lici, živimi očesci in rdečo pentljo, ki je skušala biti tako moška, kavalirska in skrbna. Tudi njegova gizdavost ji je ugajala vse bolj kot Cencovi lasje ali Frankove zakrpane hlačnice. Rada je govorila z njim in to je bilo tudi vse.

Bila eta istih let. Rastla eta nekaj časa enako hitro, potem je Vrabček zaoestal. Zaoestal pa je skoraj za polovico. To je Vrabček sicer občutil, tudi ga je to precej bolelo, ni ga pa motilo v tem, kar je čutil do Mince. Boste rekli, da so to še nezreli otroci. Toda Vrabček ni mogel ničesar proti vsemu temu. Prišlo je prvič, med prvimi cvetkami na mladostni trati, ob najbistrejših potečkah, ob polni jasni zgodnjega epomladanskega neba. Prišlo je prvič, v najčistejši otroški dušici.

Sprva je slaboten tak živobarvni metuljček. Krila ga kar nočejo nositi in zato se boji vzleteti. Potem mu sonce otdri predalca v krilih, zlepi mu jih in posuje z lepobarvnim prahom, še malo okleva, potem vendar že enkrat vzleti in leta, se dviga in pada, miglja in trepta, vasuje od cvetke do cvetke, tu srkne kapljico medu, tam izpije krogeljico rose, če dobi prav lepo čašico in pušča za epomin sledi prahu, ponekod rdeče, drugod črne. Vidi, kako prično rožice veneti, pa se mu lepega dne zazdi vse skupaj preumumno in napravi ono, kar so že zdavnaj prej napravili njegovi vrstniki. Pusti prostost in se poroči. Včasih pa takega metuljčka zbije na tla kako neurje. Takrat je ves moker in krila ga ne morejo več dvigniti. Pridejo mravlje, omamijo ga z jedko tekočino in v njega nanesejo jajčce. Tako končno služi drugim za hrano, pozneje za gnoj.

Starcem pa vsa ta Vrabčkova ljubezen ni bila všeč. (Ti otroci, le kaj se vse dogaja v njihovih glavicaht!) Gotovo so pozabili, da so v šoli radi vlekli součenke za kite, morda je bil celo kdo zaverovan v gosposlično učiteljico. Sedaj jih je pa motilo, da Vrabček ni bil priljikav tudi na svoji ubogi dušici.

Francek je bil silen. Mišice je imel v kepah in a tal je zajezdil mlinarjevega konja, ki ga je še hlapec komaj krotil. Zadnji konec senenega voza je zanesel. Pokal je z bičem in je bil strah vsem vrstnikom. Godel je na bodečo nežo in je v cerkvi poganjal meh. Sicer je pasel koze v rebrvi. Vsak večer se je vračal z njimi. Trobil je v ovnov rog. Pred Minco hišo je trobil najglasneje. Za klubom je imel vedno šopek planik. Minci je zdajal največje in najlepše.

Francek je imel naramnice navzkriž in zaplato na levi hlačnici. Tudi v nedeljo je bil kuštravec in šola mu je bila deveta briga. Pravili so celo, da je imel v rebrvi skrito staro vojaško puško na več ognjev. Tudi vode ni imel preveč rad. Minci pa je bil kljub vsemu temu všeč.

Ni prihajala več vsakega jutra ob meji na pašnik. Niso ji bila več mar Vrabčkova vljudnost, njegova darila in cvetke. Tudi ni imela več stare rdeče rute na glavi in si je pričela zvijati lase po deklisko.

Vrabčku je bilo hudo. Nič pravega veselja ni imel več s čmrlji, tudi ni bilo zanj več onih lepih barv po tratah in potečkah je zanj tekkel kar tja v en dan. Vse je bilo sivo in žalostno. Vrabček se je zapustil, ni več zavezaval rdeče pentlje pod vratom. Jokal pa ni, le tako grenko mu je bilo v grlu. Le zakaj mu ni bilo dano, da bi bil tolik, kakršen je bil Francek, zakaj ni bil močan in trden, potem bi tudi on lahko šel v reber, piezal po hudourniku, gvzdil skozi žleb in prišel do planik.

DOLENJSKE TOPLICE

želeniška postaja Straža-Toplice

Najudinkovitejši Radio termalno kopališče 38° C zdravi sigurno revmatizem sklepov in mišic, boleznj živčnega sistema, ženske bolezni, organske motnje arca in krvnega obtoka, razne posledice zlomljenih kosti itd. — Jazenska sezona od 1. septembra do 31. oktobra. 10 dnevna pavšalna penzija 1. razred Din 600.—, 20 dnevna Din 1.100.—. V tem pavšalu je vračunana prvorazredna soba in prehrana, kopelji s perliom, enkratni zdravniški pregled in vse takse. Zahtevajte pojasnila in prospekte od uprave.

Mislil je in razglabljal, s čim neki je razžalil Minco. Mogoče se je samo naveličala jagod, čmrljevega medu in poljskih cvetk. In jutri bo imela rojstni dan. Da bi mu le Francek povedal, kod je treba iti, da bi prišel do planik. Vrabček pa je bil ponosen in ga ne bi mogel vprašati. Sicer pa je bilo itak prepozno, ko je Francek že zarana odšel s kozami. In tudi je vedel, v kateri rebrvi so planike. Minca mu jo je pokazala nekoč, češ, tam pa Francek dobi planike. Samo on da more tja. Tako težko je skozi mokri žleb.

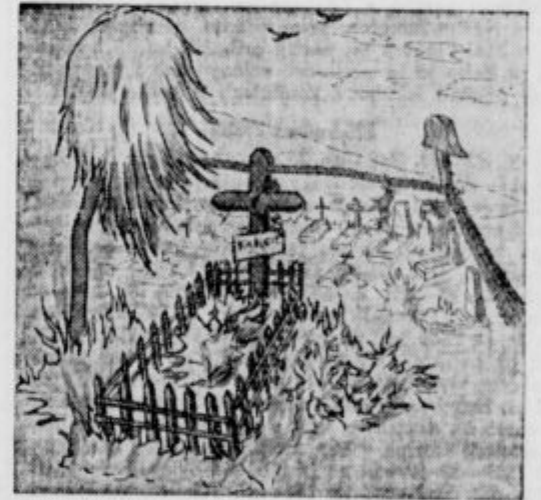
Zagnal je goske na pašo. Sedel je med njimi in žalostno gledal v reber. Nato se mu je nekaj zgignilo v obrazku. Tam čez potok gre slabo uhojena steza, potem skozi gozd in po melišču. Potem ta kozja steza izgine. Saj ne bo šlo drugje kakor po hudourniku, nato v žleb. Skale eo tam mokre in gladke. Samo skozi žleb je moral iti Francek. Reber je bila takoj nad njim.

Prepuštil je gosi božjemu varstvu, dal ročici v žepo ni možko ubral pot. V gozdu ei je zadržil trn v podplat in ostro melišče mu je zasipalo bosa nožice. Prebijal se je skozi brinje in nizke borovec in osat mu je ranil roke. Bil je pri hudourniku, vzpenjal se je po bolvanjih, hitro in z močjo, kakor da bi bil Francek. Hitel je, da je bil ves zasopel in da se mu je vrtilo pred očmi in je videl velike temne kolobarje. Včasih je malo postal. Tako je bilo tiho in veličastno v hudourniku, le kdaj pa kdaj se je sprožil kamenček ali je počila osušena treščica. Strm je bil hudournik in Vrabček eo ni mnogo oziral nazaj. Visoko je že bil, skoraj pod žlebom. V njem je curjela voda in z vrha so tiho padale kapljice in se razbijale ob ostrem kamenju. Napravil je križek. Počakal je še malo, potem je vstopil. Dobro je šlo do srede, tam je obstal. Pričelo mu je polzeti. Ni mogel naprej. Ročice niso mogle več vzdigovati in prstki niso več držali. Gvozdlil je le še z nožicami, potem je pričel drseti, sprva prav počasi, potem hitreje, zgubil je oporo in Vrabček je zdrknil. Trupelece se je pretreslo, v glavico eo je zasekala velika zijajoča rana, še nekočkrat je poskočilo srcece, potem je prenehalo biti.

Med goskami na pašniku je ležala dolga Vrabčkova šiba. Njega ni bilo tam, čeprav je prav tistega dne, Bog vedi zakaj, prihajala za mejo Minca. Zopet je imela rdečo ruto zavezano na micko in lase spletene v kratko kito. Potožiti je hotela Vrabčku, da bo Francek moral v mesto, k strogemu mojstru učit se rokodelstva, ker dela same nerodnosti in ga drugače ne bi mogli ukrotiti.

Vrabčka eo našli. Vsi otroci so ga pospremili — Cencek z volčjo glavo in belimi lasmi, ki eo bili bolj dlaka kakor žima, je nosil križ, svetilko je nosil Lojzek, ki to pot ni imel slamnika, poznal eo mu je pa obroč od tesne šule, Mihec s kri-vimi nogami je nihal žerjavico za kadilnico, Francek pa je nesel krstico v rokah. In kaj je to bilo Franceku, nesti kratko pot iz vasi do pokopališča seženj dolgo krstico, ki je bila tako drobna in lahka, kakor da bi bilo v njej trupelce štirilnetga deteta.

Vrabčku je sedaj dobro in lepo. Nič več ga ne boli, da je bilo njegovo telesce majhno in šibko. In gotovo je njegova dušica srečna, ker je lepa, čista in dobra odšla k Bogu. Tudi za goske eo poskrbeli, sedaj jih pase Minca, dolgo šibo ima, včasih jo vleče za seboj in gleda proti rebrvi. In tudi ubogemu trupelcu tu na zemlji je lepo: za pedenj visoka ruša iz mehke travice je nad njim in vanjo je zasajena bela ograjica in v glinasti črepinji je blagoslovljena voda in vejica zimzelena.

Tam, kjer mora biti njegovo srcece, je vsak dan svež šopek poljskih rož, in tam, kjer je povprečni del lesenega križa pritrjen na pokončni, je zatak-njena velika planika in na deščici je zapisano:

»Tu počiva Kraljiček.«

Star je bil osem let, ko je odšel med angelece. Marij Avčin.

Otroški vozički naj-novejših modelov. Dvokolesni, motorji, tricikli pogrešljivi. Po zelo niski cen! Ceniki franko! „TRIBUNA“ P. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovska 4. Podružnica: Maribor, Aleksandrova cesta 26.

Nacek je vsako leto teti voščil god, zlasti še zato, ker je bila premožna. Ko je bil sedem let star, ga je hotela teta preizkusiti, če že pozna denar. Po voščilu je položila predenj kovanec za 50 dinarjev. Pa bankovec za sto dinarjev. »Katerega izmed teh dveh hočeš?«

»Tegale avetlega, ampak zavijte ga v ta papir,« je odvrnil navihani Nacek.

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast CLAVEN. Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz trgovne in glavne skladišča M. Hrnjak, lekarnar, Sisak. Varnost se potrubi!

Frtaučku Gusl ma beseda

Jest zdej prou
nč na vem, kuku bo
prouzaprav z našim
kuludvorom. Al ga
boma sploh kerkat
dubl, a se boma mo-
gel tud za kuludvor
pud musam ubrisat,
koker sma se mogel
za špetau in še za
marekašna druga
reč, ke sma se tro-
štal, de ja boma
dubl? Kar je pa me-
tneih Iblančan, se
še zmeri sempake pu
časupieih ujedaja. U
Belgrade sa pa gvi-

sma se že naveličal našga ta starga kuludvora, s
žihier nouga sezidama, ampak glih taga in glih
tam, koker je ta. Ce se bujema, de b nam napote
na delu, s ga pa žihier tud u kufi sezidama. Sam
pud zemla ga nam pa na posteja zidat in lepa
naša dumuvina razkupavat in ferderbvat.

Asten, zdej nej pa eden prve, kerem se če
ustrečt. U Belgrade ja tud na znaja cuprat, de
b usem ustregel. Kene, če nam ga sezidaja pud
zemla, se boja zameri tistem, ke ga čja met u
luft al pa na zemel, koker že zdej stoji. Ce nam
ga sezidaja u kufi, se boja za apot tistem režal,
ke sa ga tli met pud zemla, pa sa skuz padel. Ce
če met pa ena država res dobre in pužrtvualne
držaulane, se pa na sme nubemum zamet. Sej veste,
loušija je pouosod. U Iblan ja je pa mende še ta
narveč.

Men je sevede nazadne useglih, kuku se bo
naredel z našim glaunem kuludvorom. Al ga nar-
deja pud zemla, al pa neker. U engu kuludvora
še ni biu nubeden drug sit, koker tist pudjetnk,
ke je preuzeu zidajne. Sevede, keder se mu je
plačal. Jest nč družga na rečem, koker de b blu
res ta narbulš, če b se nam pustavu kuludvor kar
pud zemla. Kene, kuludvoru neker na pustaulaja
usak let noveh. Asten pol tud mi na morma pu-
gervat, de b ga glih nam, ke sma že tkuilku
preveč ecklan, usak let nouga pustaul. Ce nam
ga boja zdej res dons al juter pustaul, boma mogel
bit z nim ta narbm ene taužen let zadovolen. U
eneh taužen leteh pa usaka hiša, nej bo še tku
suliden sezidana, tku vn vid, de ni več za pugledat.
Glih zatu jest mislem, de maja tist prou, ke pu-
gerjava, de se nam more kuludvor pud zemla se-
zidat. Puglejma naš zdejšen kuludvor! Sej še ni
glih čiet en taužen let star, pa kašen že vn vid.
Nuben berač nima tku zaflikaneh hlač, če prou
sa zdej za berače elab časi, koker je zaflikan naš
zdejšen kuludvor. Zdej pa, če se nam sezida ku-

ludvor apot kar na tleh, koker je zdejšen, al pa
u luft, koker ga čja nahter, bo čez eneh stu let,
al pa še pred, apot glih tak, koker je ta, ke ga
mama zdej, al pa še elabši. Dondons se na zida
več tku trpežen, koker se je soje čase. No, in nas
Iblančane bo pol apot glih tku sram, de mama
tku spufan kuludvor, koker nas je zdej. A ni pol
res bi pameten, de se nam ga sezida pud zemla,
al pa, de raj še ene par stu let s tem putrpema,
ke ga mama. Ce se nam ga sezida pud zemla, nas
tud na bo treba bit sram, če bo še tku razraku-
mauhan. Sej ga na bo mogu nubeden videt, ke
bo pud zemla. Ce bo pa glih kerkat gespud pre-
fesar Valter Smid tlela ukul Iblane apot kaj raz-
kupavu in ga najdu, nam bo pa tku useglih, kašen
bo. Ki boma že mi tekat! Kuludvor boja pa mel
naš ide še bi u čast, ke boja mislel, da je še iz
rimskih času, koker maja tiste kamne, ki sa jih
na Mirji soje čase skp nabral. Zdej jih pa pu-
staulaja u piramide, prou koker sa delat star
Rimlani, čeprou še nisa bli u Jugoslaviji ujedinen.

Pa še ena druga kurist boma mel ud našga
kuludvora, če ga boja pustaul pud zemla. Kene,
soje čase sa Grubarju kanal le most preglubok iz-
kupal, ke sa se bal, de b Murostari na putunil.
Zdej, ke je že tkurekoč mal prepozen, sa pa spre-
videl, de Murostariju kar na euhem tud na smeja
pestil. Sej sa vender naš brati. Ce nam je že ves
gnar, kar sma ga mel priparanga, udeku dol
preke juge, boma pa šli nazadne usi cugrunt, če
sma prou ujedinen. Vite, zdej morja Grubarju ka-
nal apot nazaj zasut, če čja, de boja ostal Muro-
stari še pr želejn. Ce čja kanal nazaj zasut, morja
met pa šoder. Zdej pu puevite, ki se bo dubu
šoder, de boja lohka kanal nazaj zasul, če na
boja našga glaunga kuludvora pud zemla našti-
mal? Glih iz tiste jame, ke ja boja zavle nouga
kuludvora mogel izkopat, boja dubl tulk enga
šodra brezplacen, de boja lohka ceu Grubarju
kanal zasul. Pa jim ga bo še tulk čez ustal, de
boja nazadne lohka tud še Iblanca nazaj zasul,
če jim bo glih tku kazal. Naprej tku na more
člouk vedet, kuku bo ta al pa una reč vn izpadla.
F. G.

Kaj pravi tehnika

Kako postaneš letalec

Ko priplove v teh lepih sinjih dneh avion nad
mestne ulice, ali marsikdo zaželi, da bi tudi on
imel krila in zaplul z vetrom v hladna višavja. In
mnogi fantje zahrepeno, da bi teknovali ponosnim
orlom v drznem poletu nad oblaki. Saj si ideal-
nejšega poklica ekoro ne moremo misliti za mlade-
niča, v katerem kipi zdravje in se v njem pre-
taka pogum. Posebno dandanašnji, ko se skrbnim
staršem ni treba zaradi solidne zgradnje letalskih
aparotov več bati za življenja svojih sinov — le-
talcev! Kdor je previden in zna brzdati prego-
reče želje, ko mu roka kar sama obrača krmilo,
da bi se prešerno zavrtel v kakem akrobatskem
loku, temu se zlepa ne bo dogodila nezgoda. Razen-
tega pa ni treba misliti, da ima že vsaka letalska
nezgoda za posledico smrt ali lomljenje udov. Pa-
dobrani so že tako spopolnjeni, da se v primeri
višini prav gotovo odpro in letala varno poneso
na tla. Seveda vsaka nesreča ni izbežna, toda takih
letalskih nezgod, ki jih je povzročil zgolj slučaj,
ni prav nič več kot n. pr. železniških. Nihče ni
namreč prišeljen vzleteti, preden se ni sam pre-
pričal da je aparat popolnoma v redu. In če bi
vsakdo vpoštoval predpise, ki so izdani v varnost
letalcev, bi prav redkokdo padel. V primeru vojne
je pa nevarnost itak za vse enaka.

Letaleko izobrazbo je moči doseči na več na-
činov, ki ustrezajo stopnjam šolske. V mislih
imam vojaške letalce. Toda številni civilni aro-
klubi omogočajo tudi njim, ki nimajo namena, da
bi se posvetili vojaškemu poklicu, polno priliko,
da se prične letenju. Najprej z jadralnimi letali,
n. pr. pri nas na Blokah, potem z motornimi.

Torej tisti, ki bi se želeli posvetiti letalstvu,
pa bodisi da mislijo na vojaški poklic obnem, ali
le na odsluženje vojaškega roka v aviaciji, imajo
odprte sledeče poti.

Kdor nima mature na realki ali slični srednji
šoli, lahko teknuje za sprejem v vojno akademijo.
Specielne letalce, v katero bi gojenci stopali ne-
posredno iz civila, zaenkrat še nimamo. Bržkone
pa bomo tudi mi kmalu sledili zgledu drugih na-
prednih držav! Po končanih študijah je nadarjenim
in popolnoma zdravim mladim častnikom mogoč
prestop v letalstvo. Vendar morajo, preden se sejo
v letalo za instruktorjev sedež, seveda absol-
virati poseben teoretični letalski tečaj. Več o tem
nima pomena govoriti, ker častniki, ki se zanimajo
za letalstvo, imajo pač bolj natančne viire, nego
je moj, o možnosti, kako si pridobijo ponosni le-
talski znak na sinji janki.

Praktična, zlasti za abituriente in akademike,
ki jih ne veselijo vojaški poklici sam, je druga mož-
nost: odsluženje roka v šoli za rezervne letalske
oficirje. Vsakdo seveda ne bo imel sreče, da bo
vanjo sprejet. Sprejemni pogoji so zlasti strogi
glede zdravja in za letalca potrebnih telesnih in
duševnih sposobnosti. Ker je številno vsakoletnih
gojencev omenjene šole zelo omejeno, je podano
zagotovilo, da pridejo vanjo le najspesobnejši kan-
didati. Vendar poguma ni treba izgubiti! Ako
imaš veselje do letalstva in se čutiš zdravega, tedaj
nikar ne odlašaj stopiti na vojaški urad; poslednji
rok za prijave izteče boja septembra. Življenje
v tej šoli je lepo. Mislim, da lahko povem o njem
kaj več, saj Srbi imajo celo knjigo o vtisih iz nje
(»Mi, šesta ekipa«).

Preden prestopi fant njen prag, ga čaka huda
preskušnja. Krdele zdravnikov-specialistov si ga
ogleda od nog do glave. Marsikoga zavrnejo že
oni. Toda najhujše šele pride. Fizično-psihometrični
izpit. Nekateri z lahno nervozo — ti so že izgub-
ljeni! —, drugi hladnokrvno prihajajo pred po-
sebne izvedence. Navidezno lahak, a vendar tvegan
preskus: na gladki kovinski plošči stoji ko žebel
drobna palčica; meter od nje oddaljen je, vzdignil
in potegni k sebi. Aha, palčica, dasiravno ni pri-
trjena, se ni prevrnila! Sposoben, naprej. Imaš
dober spomin? Nu, bomo videli! Ogled si to sliko!
Kot pisana pokrajina, ki jo gledaš z vrha gore.
Le 2 do 3 sekunde je časa. Zdjaj pa zapiši, kaj si
opazil. Cim popolnejši bo opis, bolj sigurno boš
nekoč letalec! Si v preoajanju položaja dovolj
nagel in hladnokrvnen? Poseben aparat bo pokazal,
koliko časa potrebuje tvoje zaznanje, ki si ga spre-
jel z vidom oziroma sluhom, da pride do možgan-
skega centra in odtod v roke. Toda poudarjam:
brzina sama ne odloča, ampak hladna kri, kajti če
nisi pravilno reagiral, vsa naglica ne velja nič.
Le spomnimo se dogodka iz vojne. Slični se če-
sto pripete.

Drzno se je spustil letalec s svojim lovskim
aparatom ekoli oblak. Tedaj še niso poznali radio-
goniometrov in sličnih naprav, ki naznanjajo bli-
žino drugih letal. Ko je tako nekaj časa letel,
opazi, kako drvi baš njemu nasproti prav silno
letalo kot je njegovo. Skuša se mu ogniti. Tudi
oni okrene. In zopet in zopet eta si napoti. Zdjaj
je prišla odločitev. Protivnik je le nekaj metrov
nad njim. Se sekundno in se bo obrnil obeni. Dr-
zen pritisk na »knip« (krmilo) (krmilo), tono, nato
looping in — protivnik je izginil. Letalec je v
obliku videl le samega sebe... A če bi bil pro-
tivnik resničen?

Tedaj bolje je natančno vnaprej preskusiti
svoje sposobnosti, nego nesposobnost plačati z
življenjem in letalom!

Ko so pregledali telesne lastnosti, pridejo na
vrsto duševne, ali bolje: lastnosti intelekta. Potem,
če bi vse to srečno prestal, smeš šele do brivca,
da te ostrize »na balince, do akkladiščnika, da si
pomerita uniformo itd.

Prve dni je prav razigrano življenje v ka-
sarni. Nekateri si niso izbrali prave mere šajkač.
Zdjaj čepe enim na vrhu glave, drugim pomagajo,
da pridejo sicer neopazna ušesa do veljave. Po-
tem treba šivati gumbe pa monogramne na perilo.
Tedaj je po sobah kot v modnih šiviljskih salonih.

Kmalu pa začne svojo vladno disciplina. Ne-
opazno postajajo fantje pravi vojak. In ko po
končanem teoretskem tečaju preidejo v praktič-
nega, kjer se uče letati, jih že ni več razlikovati
od aktivnih letalcev.

Nadaljni dve možnosti, kako priti do letal-
skega poklica, eta letalske podoficirska šola in pa
redno odsluženje vojaškega roka v letalstvu.

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA
SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČA-
MO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN
STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA
ONEGA, KI SI NE MORE NAROCITI »SLO-
VENCA« JE »SLOVENSKE DOM« POPOLNO
NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNICE
UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUB-
LJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILE
LISTA NA OGLED.

Križanica

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16			17			18			19			20		
21				22						23				
24	25			26	27					28			29	
30		31	32		33	34	35			36			37	
38			39	40		41			42			43		44
45	46			47	48					49				50
51		52	53		54	55	56			57			58	
59			60	61		62			63		64			65
66	67			68	69					70			71	
72		73	74		75	76	77			78			79	
80				81							82			
83					84						85			

Besede se začno pri številkah, nehajo pri de-
belih črtah ter pomenijo :

Vodoravno: 1. srednjeveški frankovski
vladar, 6. močvirna ptica, 11. kos zemeljske seste-
vine, 16. ud družine, 17. svetopisemska oseba, 18.
ruska reka, ki se izliva v reko Moskvu, 19. pro-
metno sredstvo, 20. poletna vrtna hišica, 21. del
krvnega obtoka, 22. jugoslovanski eklatatelj, av-
tor opere: »Ero z onega sveta«, 23. izraelski kralj,
24. evropsko glavno mesto, 27. kuhinjska priprava,
28. večji kos lesa, 30. posmrtno prebivališče izvo-
ljenih, 32. del naslova, 34. druga beseda za poslan-
ca, 36. severno božanstvo, 37. jugoslovanski otok,
38. večje povesno slame, 40. žensko kresno ime,
43. del telesa, 45. druga beseda za hrabrega člo-
veka, 48. ustna tekočina, 49. rimski zgodovinar v
starem veku, 51. navadni števnik, 53. obdelan pro-
stor okrog hiše, 55. del sobe, 57. voznikova po-
trebščina, 58. sibirski reka, ki se izliva v Zgornjo
Tungusko, 59. druga beseda za pretepanje, 61. tuja
beseda za barvitost, 64. del ostrišja, 66. Shakes-
pearjeva žaloigra, 69. sestavina zraka, 70. prašičja
noga, 72. leseno preprosto orožje, 74. finski pri-
stanišče, 76. domača beseda za hiat, 78. trgovski
izraz, 79. mesto v Crni gori, 80. manjša azijska
država, 81. del oblachila, 82. del obraza, 83. plemič
v službi kakega vladarja, 84. tuja beseda za zgo-
dovinske zapiske, 85. izraz pri tarokiranju.

Navpično: 1. slovenski umetnostni zgo-
dovinar, 2. del glave, 3. domača žival, 4. udje iz-
umrlega naroda, 5. glasbeno orodje, 6. del pohi-
štva, 7. eksotična rastlina, 8. del utrdbe, 9. izraz
pri kartanju, 10. ud izumrlega naroda, 11. poljeka
politična osebnost, 12. bivši španski ministr. pred-
sednik, 13. nadležna žuželka, 14. grška črka, 15. in-
dijeki knez, označba za silnega bogataša, 25. pri-
jatelj tuje lastnine, 26. skrajšano žensko kresno
ime, 28. skrajšano tuje žensko kresno ime, 29. del
glave, 31. enota japonskega denarja, 33. nemško
mesto ob reki Lahn, 35. Jezusova beseda na križu,
36. uničevalka železa, 38. sprednji del voza, 39. do-
mača žival, 41. ženski glas, 42. skrajšano tuje žen-
sko kresno ime, 43. nekdanje orožje, 44. strupena
žuželka, 46. jugoslovanska reka, desni pritok Save,
47. jugoslovanski otok, 49. silvalna potrebščina, 50.
poveljujoča, elavnostna pesem, 52. rimski pozdrav,
54. elektrotehnični izraz, 56. severna žival, 57. do-
mača žival, 58. priprava za merjenje časa, 59. del
obleke, 60. del euhiga žita, 62. druga beseda za
priljubljenega človeka, 63. tuja beseda za tekmeča,
64. vrsta živinske krme, 65. oseba iz francoske re-
volucije, 67. vrsta uteži, 68. majhen starogrški de-
nar, 70. zavreta voda, 71. otroško papirnato po-
krivalo, 73. kraj v rebri, 75. navadni števnik, 77.
svetopisemska oseba, 78. turški naslov, 79. naslov
določenih turških uradnikov, ki upravljajo manjše
okraje.

Rešitev zlogovne križanice z dne 12. septembra

Vodoravno: 1. sliva, 3. drama, 5. klika,
7. dremota, 10. topol, 12. Niko, 14. Piva, 16. na-
loga, 17. zima, 18. meta, 19. Ra, 20. Borna, 21. kaša,
22. lakota, 23. krona, 24. ealo, 25. evila, 26. palača,
28. žara, 30. vaja, 32. loža, 34. parveni, 36. kroš-
nja, 37. Veliki Kamen, 40. pirat, 42. Malaga, 44.
parter, 45. konjar, 46. kunec, 47. Panama, 49. tor-
zo, 51. delo, 53. Soli, 55. Kaniža, 57. cecelj, 58.
peripetija, 61. bera, 63. natega, 65. Peče, 66. Kle-
pec, 67. odsek, 68. Korpiče, 70. drobir, 72. firma,
74. žaba, 76. satirik, 78. marmor, 79. parfumerija,
82. masa, 84. nakaza, 86. smokva, 87. Klečan, 88.
lakot, 89. baraba, 91. glosa, 93. nabor, 95. vaza,
97. lasišče, 99. pišče, 100. Mala Gorica, 103. Drava,
105. zapredek, 107. leto, 108. čeka, 109. Cicelj, 110.
Berane, 112. Pamir, 114. čelo, 116. Stele, 118. ea-
mota, 120. pogan, 121. polič, 122. Po, 123. tekma,
125. tapir, 127. Diogen, 129. mer, 130. pero, 131.
komi, 132. koleno, 134. lira, 136. nivó, 138. troba,
140. sonata, 141. kapa, 142. jesenovina, 143. Peca,
144. sekcija.

Navpično: 1. slina, 2. Valona, 3. Draga,
4. mazilo, 5. klima, 6. kamela, 7. Dreta, 8. morala,
9. labor, 10. tonaža, 11. polka, 12. Nišava, 13. Ko-

la, 14. pikolo, 15. vata, 23. Kropar, 24. sami, 25.
evinja, 26. Pali, 27. čaka, 29. ragu, 31. Jama, 33.
žaga, 35. veter, 36. krošnjar, 37. venec, 38. Kina,
39. Mentor, 41. Sarde, 43. laso, 44. Parka, 45.
koža, 46. Kucelj, 47. pari, 48. mati, 50. zober, 52.
Lona, 54. liga, 56. nič, 57. cepec, 58. posek, 59.
Pepi, 60. jadro, 62. safir, 64. teža, 65. pesa, 66.
klerik, 67. odmor, 68. Korfu, 69. čeri, 71. Birma,
73. mana, 75. baza, 77. tikva, 78. Marčan, 79. par-
ket, 80. mera, 81. jaglo, 83. Sana, 85. kava, 86.
smola, 87. klešče, 88. Lašče, 89. bala, 90. Bari, 92.
sadra, 94. borza, 96. zadek, 98. isto, 99. pika, 100.
macej, 101. gorja, 102. capa, 104. Vače, 106. preste,
107. lesa, 108. četa, 109. cigan, 110. belič, 11. ne-
tek, 113. mirta, 115. Lodi, 117. legan, 119. Mo-
rana, 120. poroka, 121. pomije, 122. poleno, 124.
malina, 126. pirnica, 128. Otroci, 129. meso, 130.
peta, 131. kopa, 132. kose, 133. Novi, 135. Rape,
137. vosek, 139. Baja.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih
najboljši dnevnik »SLOVENE«!

Šah

Iz velemojstrskega turnirja na Semmeringu in
v Baden pri Dunaju imamo že prve rezultate. Po
prvih štirih kolih, odigranih na Semmeringu, eta na
čelu tabele mlada velemojstra Flohr in Resheevky.
Kako težko je med tako močnimi nasprotniki, kot
so na tem turnirju, odločiti partijo, je videti iz tega,
da je bilo od prvih 16 partij 10 remijev in samo
6 partij odločenih. Od teh 6 odločenih je pa bilo
poleg tega najmanj polovico partij odločenih po-
vsem slučajno radi grobih napak v zadnjem tre-
nutku. Vsi ti remiji so posledica zelo izenačenih
moči večine konkurentov in nikakor ne strahu, ki
bi ga imeli drug pred drugim. Vse partije so zelo
borbene. V prvih štirih kolih je največ pokazal
češkoslovski velemojster Flohr, dočim je imel
Resheevky precejšnjo erčo. Flohr je odigral s Pe-
trovim in Eliškasesom partiji, ki vzbujata presene-
čenje in občudovanje. S svojo velemojstrsko igro v
končnici je Flohr v teh partijah presegel vse umet-
nike v končnicah. Konkural bi mu mogče samo
še največji dosedanj mojster končnic Rubinstein,
ko je bil na višku svoje moči. Danes prinašamo
Flohrovo partijo z Eliškasesom, igrano v četrtem
kolu. Našim šahistom priporočamo, da pazijo, kako
si je znal Flohr v tej partij pribroriti boljše končni-
ci in kako je to prednost velemojstrsko izkoristil.
Bolj poučno lekcijo v končnicah je težko dobiti.

Eliškases : Flohr

1. d2—d4, Sg8—f6; 2. c2—c4, g7—g6; 3. Sb1—
c3, d7—d5 (Grünfeldova varianta je zopet v modi,
odkar je igral Aljehim v matchu z Euwejem in so
našli predvsem ruski velemojstri izboljšanja za be-
lega in črnega. Flohr je postala važno orožje v
turnirjih); 4. Le4—f4, Lf8—g7; 5. e2—e3, 0—0; 6.
Sg1—f3, c7—c5; 7. c4×d5, Sf6×d5; 8. Lf4—e5
(flovec na g7 je zelo močna figura in je razumljivo,
da se ga hoče beli znebiti), Sd5×c3; 9. b2×c3, c5×
d4; 10. Le5×g7, Kg8×g7; 11. c3×d4 (s tem je na-
stala za Grünfeldovo obrambo karakteristična po-
zicija. Beli ima premoč v središču, črni pa ima zato
premoč na damekem krilu. Beli ima boljše izgled
v središču, črni pa v končnici), Dd8—a5+; 12. Dd1—
d2 (Sf3—d2 seveda ne bi bilo dobro radi e7—e5 in
Tf8—d8), Sb8—c6; 13. Lf1—e2, Tf8—d8 (črni mora
z vso silo napasti beli centrum, ker bi sicer prišel
v slabšo pozicijo); 14. Dd2×a5, Sc6×a5; 15. 0—0,
Le8—e6; 16. e2—e4 (zaradi te na videz lepe poteze
pride beli takoj v težave, ker prične njegovo sre-
dišče viseti. Bolje bi bilo Tf1—e1), Le6—g4!; 17.
Tf1—d1, e7—e6 (črni grozi bele pešce v središču
blokirati in napasti); 18. Kg1—f1, Lg4×f3; 19. Le2×
f3, Ta8—c8 (beli sedaj že ne more vzeti črnemu c
linije, ker mora ent trdnjava braniti kmeta d4); 20.
Td1—d2, e6—e5 (s tem je črni vzle belema mož-
nost igre v središču, ker mora beli igrati d4—d5
in iz njegovega lepega eredišča ostaneta samo dva
uetavljena in slaba kmeta, dočim od črnih kmetov
na desnem krilu vedno lahko postane močan svo-
boden kmet, ki je poleg tega še oddaljen, kar je v
končnici zelo važno, eveda je treba za izkoristitev
take prednosti še zelo dobre igre); 21. d4—d5, Sa5
—c4; 22. Td2—e2, Sc4—d6; 23. Ta1—b1, Te8—c4;
24. g2—g3, Td8—c8; 25. Lf3—g2, Te4—e1+; 26.
Tb1×c1, Te8×c1+; 27. Te2—e1, Te1×e1+; 28.
Kf1×e1 (trdnjava se izgine iz deske, ostale so pa
vse slabe strani bele pozicije in prednosti črnega),
f7—f5 (proti temu udaru je pripravil beli obrambo
g2—g3, Lf3—g2, f2—f3); 29. Lf2—f3, f5×e4; 30. f3×
e4, b7—b5; 31. Ke1—d2, a7—a5; 32. Kd2—d3,
Kg7—f6; 33. Lg2—f3, Kf6—e7; 34. h2—h4, h7—h6;
35. Lf3—d1, Ke7—d8; 36. a2—a4 (da bi imel beli
kralj na damekem krilu več prostora), b5×a4; 37.
Ld1×a4, Kd8—c7; 38. La4—c2, Kc7—b6; 39. Ka2
—c3, Kb6—b5; 40. Ke3—b3, Kb5—c5; 41. Kb3—
a4, Sd6—c4; 42. Le2—b3 (dovoli črnemu konju, da
vdere na kraljevo krilo in omogoči tam novega
protega kmeta. Črni bi to na Le2—b1 izsilil na
sledeti način: 42. Lb1, Kb6! 43. Le2, g5! 44. hg5,
hg5, 45. Lb1, Sb2+; 46. Kb3, Sd1 in črni dobi radi
grožnje Sd1—f2—h1 kmeta), Se4—d2; 43. Lb3—c2,
Sd2—f1; 44. Ka4×a5, Sf1×g3; 45. Ka5—a4, Sg3—
h5; 46. Ka4—b3, Kc5—d4; 47. Kb3—b4, Sb5—f6; 48.
d5—d6, g6—g5; 49. h4×g5, h6×g5; 50. Kb4—b5,
g5—g4; 51. Le2—d1, g4—g3; 52. Ld1—f3, Ka4—e3;
53. Lf3—h1, Ke3—f2; 54. Kb5—c6, g3—g2; 55.
Lh1×g2, Kf2×g2; 56. d6—d7, Sf6×d7; 57. Kc6×a7,
Kg2—f3 in beli se je vdal.

Mnenje dr. Nedeljkičiča

Kmetско gibanje v naši državi

V zadnji številki »Agrarne misli«, ki ga urejuje znani agrarni znanstvenik dr. Milorad Nedeljkičič, ki je tudi generalni ravnatelj Poštne hranilnice, je on sam napisal silno poučen članek pod naslovom »Kmetijski politiki o vasi in kmet-skem stanju«. V sarajevskem »Pregledu« je namreč v posebni, kmetokemu vprašanju posvečeni številki, izšlo okrog 30 člankov, ki so jih napisali priznani srbski in hrvaški pisci.

Dr. Nedeljkičič čestita urednikom »Pregleda«, da jima je uspelo dobiti toliko znanih sodru-nikov, ki so izrekli svoje misli o tem vprašanju. V nadaljnjih izjavah preide dr. Milorad Nedeljkičič na kritično oceno izraženih misli in jih deli v tri poglavja:

1. Vprašanje socialno-politične usmerjenosti (agrarno političnega programa).
2. Nacionalno-politično odnoso vprašanje ureditve države.
3. Vprašanje taktike v izvedbi določenega agrarnega programa.

S teh vidikov pisec motri agrarno številko »Pregleda«.

V kolikor se tiče prve točke, je ugotovil, da vna ta skupina politikov stoji na stališču, da se ohrani kmetoko zasebno gospodarstvo v združeno organiziranem sestavu. To stališče da je podčrtal dr. Maček v svojem članku »Duša hrvaškega kmeta«. Podčrtal tako, da je popolnoma jaseen, čeprav trdijo, da sicer nikoli ni. Podoba je, da je hotel s tem svojemu gibanju dati končnoveljavo in nedvomno smer. Podobno se izraža Stjepan Kramčević. Med srbskimi politiki pa ugotavlja dr. Nedeljkičič, da ni edinstvenega pogleda. Vprav znatilen je v tem pogledu prispevek dr. Dragoljuba Jovanovića pod naslovom »Edinstvo kmetokega pokreta«. Tamkaj piše pisec o nekem »levičarskem, socialno političnem usmerjevanju« pred-vsem vsakega proletariata, ki nima več nobenih domačinskih nad ne ambicij in ki naj bi bil kmet-ski del širšega proletarskega gibanja skupno z mestnim proletariatom. Nedeljkičič se sprašuje, zakaj se srbski politiki niso odločno oddvojili od tako levčarskega stališča in Jovanovića izobčili iz kmetokega gibanja prav tako odločno, kot se je dr. Maček opredelil do levčarjev v svojem gibanju.

Glede druge točke pravi dr. Nedeljkičič, da vsi »kmetiski prvaki hočejo, da bi bilo kmetoko gi-banje edinstveno, to je, da naj zajema vso državo. Vsi smatrajo, da morajo srbski, hrvaški in sloven-ski kmetje hoditi skupaj. Vsi tudi izhajajo iz sta-lišča edinstvenega naroda«. Tako piše Jovan Jovanovič, tako Dragoljub Jovanovič, tako Drago-elav Ljubibratič, ki celo piše, »da rešitev hrvat-skega vprašanja ni pogoj za vodstvo edinstvene kmetoke politike, marveč kmetoka politika vsebuje

v sebi tudi rešitev hrvaškega vprašanja«. Drago-ljub Jovanovič pa gre tako daleč, da poziva Srbi-jo, »naj ona vodi kmetoko gibanje, naj je nikar ne mori hrvaško vprašanje in naj se ne boji za državo«. Nedeljkičič zaključuje svojo sodbo s tem stavkom: »Napačna je predpostavka, da se na neki splošni bazi, ki jo imenujejo kmetoko politiko ali kmetoko državo, drugič zopet kmetoko demokra-cijo, more pravilno rešiti vprašanje odnosov med Hrvati, Srbi in Slovenci. Kajti bistvo tega odnosa obetoji v zagotovitvi pravilne udeležbe v držav-nem življenju tako srbskega, kakor hrvaškega in slo-venstva kot posebnih narodnih individualnosti.« Nedeljkičičovo gibanje »Agrarna misel« je zato postavila v narodnostnem pogledu na čelo svojega vesdržnega kmetokega gibanja naslednje načelo: »Vzajemno priznanje, vzajemno spoštovanje in bratsko sodelovanje na osnovi enakopravnosti.« Načelo, ki je izvedeno na čisto združni osnovi. Ker je dr. Maček izrazil podobno misel v svojem članku in ker je to načelo našlo v Sloveniji polno pritrililo, pravi dr. Nedeljkičič, da ga veseli, da so njegova načela našla tako splošen odmev po vsej državi.

Glede tretje točke ugotavlja dr. Nedeljkičič, da vlada v pogledu taktike dela za kmetoki stan med srbskimi in hrvaškimi voditelji kmetov po-poln sporazum, čeprav v socialnem in državno-pravnem pogledu edinstveno ni popolno. Vsi v »Pregledu« objavljeni članki to jasno dokazujejo. Izjemo dela le biva Zveza kmetovalcev, ki jo vodi Dragoljub Jovanovič in ki je živ dokaz razcepilje-nosti in taktične neskladnosti ter razvoja proti levici. »Človek osepne nad praznino v razumeva-nju našega agrarnega problema«, piše dr. Nedeljkičič. »Če ni jasneje vpogleda v vprašanje, potem je tudi vsak določen program nemogoč in se vse delovanje tako imenovanih voditeljev osredotoči okrog skrbi za oblast.« Izjemo dela tudi Moskov-ljevičev prispevek, ki zahteva »razredno kmetoko stranko« in je proti vsakemu »občenarodnem po-kretu kmetokega ljudstva«. Dr. Nedeljkičič silno ostro zavzrača »razredno pojmovanje« problema, ki je zares občenaroden in državen, ker bi takšno pojmovanje kmetoko gibanje brezpogojno zapeljalo v komunizem ali pa v fašizem. Razredni kmetoki pokreti so vedno propadli zaradi odpora, ki so ga izzivali pri drugih misel.

Kot zaključno misel poudarja dr. Nedeljkičič zopet program svoje »Agrarne misli«, ki gre po pravilni poti in pravi, da bo »v tekmi raznih strank, ki se bore za oblast, to novo splošno na-rodno stališče dobilo svojo polno vrednost in ga bo najmočnejša stranka uveljavila, ne da bi se mo-gel pojaviti kakšen ekskluzivni odpor od katere-koli stranke«. V kmetokem gibanju v Jugoslaviji za razredno kmetoko stranko ni prostora.

Tujski promet v Italiji

Današnja Italija ima večino atributov vodilne turistične zemlje; zato je — čisto praktično vzeto — vredna študija in v marsičem tudi poenemanja. Za našo gospodarsko, v prvi vrsti pa turistično javnost ne bo brez interesa, če podam v podkrepitev gornje trditve nekaj glavnih ugotovitev, nabranih v pretežni večini na svojem ne-davnem poučnem polovanju po Severni Italiji, de-loma pa posnetih iz raznih literarnih virov.

Turistična središča Italije

So številna, v glavnem moderna, izgrajena, dosti jih je, ki so že stara, s svojo turistično tra-dicijo in kulturo in — last not least — medna-rodnim slovesom.

Oficijelno razlikujejo v Italiji: a) simsko-športne kraje (Stazioni di sport invernali), po številu okroglo 130; b) morska (letna) kopališča (Stazioni balneari), katerih je okoli 85; c) morska zimovišča (Stazioni marine invernali), vseh okrog 20; d) klimatične (višinsko-zračne) kraje (Stazioni climatiche), njih je okroglo 230; e) prostore za golf (campi di golf), katerih je 24 (Jugoslaviji najbližji so v Opatiji, Brionih, Cortina d'Ampezzo, Venezia-Lido); končno e) zdravišča-toplice (Sta-zioni idrominerali), katerih utegne biti kakih 100.

Obisk Italije

O njem nisem mogel dobiti statističnih po-datkov za zadnja leta. Iz »Statistica delle Stazioni di Cura, Soggiorno e Turismo«, izdaja 1931, je posneti, da je imela Italija leta 1930 1.887.650 tujcev (od teh 637.627 inozemcev) z 21.603.183 prenočinami. (Jugoslavija leta 1936: 944.916 tujcev s 5.255.600 prenočinami.)

Turizem kot činitelj italijanskega narodnega gospodarstva

Po angleških virih odnosno cenitvah (itali-janski viri o tem ni niso bili na razpolago) do-naša turizem Italiji okoli 100 milijonov starih lir mesečno. (Naša država je imela leta 1936 845.5 milijonov dinarjev letnih dohodkov iz turizma.)

Pospeševanje turizma iz javnih sredstev

V pravilni oceni važnosti in gospodarskega pomena turizma, so tudi sredstva za pospeševanje to panogo iz drž. proračuna sorazmerno velika. V letošnjem proračunu ministretva za narodno kulturo je v to svrhu predvidenega vsega 29 milijonov 100.000 lir, od tega za splošno pospeševanje turizma 16.000.000 lir, kot delež države na obratnih stroških »Enitac 3.600.000 lir, za izravnavo odnosno kritje popusta pri ceni za turistični bencin 3.000.000 in kot izredna pomoč za pogo-stinstvo 6.500.000 lir. (Pri nas ima ministretvo trgovine in industrije kot rearno ministretvo za pospeševanje turizma jedva nekaj nad pol milij. dinarjev iz tega naslova.)

Po najnovejših vesteh pripravlja država dve novi akciji: eno v cilju racionalizacije in pocenitve propagande, drugo za pospešenje razvoja in mo-dernizacije pogostinstva. Za poslednjo akcijo bo baje mobilizirana pomoč ene milijarde lir.

Naj omenim tudi, da namerava italijanska država v Etiopiji sama graditi hotele in jih tudi upravljati v lastni režiji.

Nastanitvena moč gostišč Italije

Po znanih cenitvah »Enitac« imata Italija približno 30.000 gostišč s 300.000 posteljami. Zasebni stanodajalci zaradi nekega dekreta vlade iz leta 1933 tujcev za bivanje izpod sedem dni ne smejo sprejemati; kolika je njih nastanitvena kapaci-teta, ni znano. (V Jugoslaviji imamo 1100 hote-lov in penzij s 50.000 posteljami.)

Višina v gostiščih investirane glavniice se ceni na 5 milijard starih lir (pri nas na 1 in pol milijarde dinarjev).

Starbni slog gostišč

Nekaj svojstvenega v tem pogledu nisem mo-gel izslediti. To opravičeno preseneča. Predvadu-joč je vsekakor alpski tip stavb. Tudi glede zunanjege lica, zlasti ornametike itd. sem pri-čakoval vsaj več enotnosti. Pa je ni. Čudno je, da zelena barva ni dosti zastopana. V Cortini n. pr. naletiš na vse druge barvne kombinacije, zlasti često se vidi povezanost rumene z modro barvo. — Hotelskih veleindustrij skoraj ni iz novejšega datuma; kar jih je, so iz predvojnne dobe. Silno pa so se razmnožile manjše in sred-nje velike penzije; ti objekti so, zdi se, sploh privlačnejši za turiste, za podjetnika pa so cenejši in zato rentabilnejši. Nekateri teh penzij so prave mojstrovine; v njih je silno posrečeno zlito v celoto: arhitektonska in estetska stran, okus, prak-tičnost, udobnost itd.

Plemenski sejmi za rodovniško živino

V mesecih september, oktober in november t. l. bo kralj. banka uprava priredila plemenske sejme v naslednjih krajih: 1. Za okoliš ormoške selekcijske zveze dne 25. septembra v Ormožu. 2. Za okoliš dolenske selekcijske zveze 11. oktobra v Novem mestu in 22. oktobra v Velikih Laščah. 3. Za okoliš gorenjske selekcijske zveze dne 15. oktobra v Mengšu. 4. Za okoliš selekcijske zveze za sivopšenično govedo dne 3. no-vembra v St. Jurju ob juž. žel. 5. Za okoliš selekcijske zveze za marjadvorsko govedo dne 25. oktobra v Mariboru. 6. Za okoliš selekcijske zveze za eimodolsko govedo dne 26. oktobra v Beltincih.

Na te sejme ima dostop samo odbrana živina z dokazanim poreklom, ki je last članov selekcijskih organizacij. Vabijo se vse javne in zasebne ustanove, da se teh sejmov udeležijo in izrabijo priliko za nabavo plemenitih bikov. Enako se vabijo tudi vsi napredni živinorejci, da si te sejme ogledajo. Na sejme bodo prignani predvsem biki v starosti 12—18 mesecev. Interesenti, ki bi se zanimali tudi za nakup telic, naj se obrnejo na-ravnost na selekcijsko zvezo določenega posamez-nega okoliša, kjer dobijo vsa potrebna pojasnila. (Iz pisarne kralj. banske uprave.)

Opozorilo uvoznikom bombaža

S 15. oktobrom letos se smo bombaž uvažati samo na podlagi posebnega dovoljenja trgovinskega ministretva. Po čl. 3 uredbе o odkupu domačega bombaža morajo uvozniki prijaviti trgovinskemu ministretvu naj-kašneje do konca septembra količine bombaža, katere nameravajo uvoziti ali predelati v nasled-njem koledarskem letu. Po čl. 2 uvozniki ne bodo mogli uvažati tujega bombaža, dokler ne odkupijo one količine domačega bombaža, katere jim je dodeljena pri zadruhah producentov bombaža. Na podlagi dobijenih prijav o potrebnih količinah bombaža za predelavo in proizvedenih količinah bombaža v državi bo trgovinsko ministretvo v spo-razumu s kmetijskim ministretvom razdelilo do 15. oktobra razdelitev količine domačega bom-baža, katerega bodo domači kupci odkupili, in sicer najkasneje do konca decembra. Po čl. 4 bo izdajala vsaka zadruga producentov bombaža potrdila o izvršenem odkupu in na podlagi teh dovoljenj bo trgovinsko ministretvo izdajalo dovoljenja uvo-znikom bombaža. Brez teh dovoljenj carinarice ne bodo dovolile uvoza tujega bombaža.

Odrava konkurza: Eržen Franc, mizarski mojster v Zg. Bitnem 10 pri Kranju (vsa masa razdeljena), Krašovec Franc, bivši lesni trg. in pos. na Vrhniki, Sušnikova ul. 5 (ni kritja za

stroške postopanja), Krašovec Franja, žena lesne-ga trgovca in posestnika, Vrhnika, Sušnikova ul. 5) ni kritja za stroške postopanja), zapuščina po pok. Homarju Francu in Homar Ivana v Kam-niku, Zaprice št. 21 (ni kritja za stroške postopanja).

Narok za sklepanje poravnave. V konkurzni zadevi Menarta Jakoba, trg. iz Domžal, Ljubljans-ka cesta 57 nudi dolžnik upnikom III. razreda 20%, prvi obrok čez dva meseca, ostalo v 10 me-sečnih obrokih. Narok o tem bo 22. septembra ob 10 dopoldne.

»Agrarna misel«. Izšla je 18. številka tega pol-mesečnika za povzdigo vasi in kmetijstva s tole vsebino: Dr. Milorad Nedeljkičič: Naša največja nadloga. M. R. Rakovečič: Za ekonomsko obnovo Hercegovine. S. P. Vuletič: O Skaderakem jezeru in njegovem izsušenju. Dr. M. Nedeljkičič: Kmetijski politiki o »Vasi in kmetakem stanju«. M. Z. Sirenovič: Vsi za vas in v vasi! Odmev v narodu. O delovanju društva. Vesti. Delovni program »Agrarne misli«. — »Agrarna misel« izhaja redno dvakrat na mesec. Urednik dr. M. Nedeljkičič. Na-ročnina samo 24 dinarjev na leto. — Uredništvo in uprava v Belgradu, Tolstojeva ulica 18.

Dobave: Gradbeni oddelek ravnateljstva drž. železnice v Ljubljani sprejema do dne 21. sept. ponudbe za dobavo strešne opeke in ploščatega železa.

Licitacije: Od 20. septembra t. l. dalje bo v Mariboru v mlino Josipa Rosenberga nakup večje množine pšenice neposredno od naroda za potrebe vojaštva, po ceni za 1 kg 1 din 70 par. — Dne 21. septembra bo pri gradbenem oddelku ravnateljstva drž. železnice v Ljubljani licitacija za do-bavo in montažo kotla za centralno kurjavo rav-nateljstva v Ljubljani.

Borza

Dne 18. septembra.

Denar

Ta teden je znašal devizni promet na ljubljans-ki borzi 10.077 milij. din v primeri s 4239, 6482, 10.073 in 6769 milij. din v prejšnjih tednih.

Curih. Belgrad 10, Pariz 14.73, London 21.6025, Newyork 435.50, Bruselj 73.30, Milan 22.92, Am-sterdam 240, Berlin 174.75, Dunaj 79.50 (82.05), Stockholm 111.40, Oslo 108.575, Kopenhagen 96.45, Praga 15.21 (14.60), Varšava 82.30, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.555, Buenos-Aires 131.

Vrednostni papirji

Dunaj, 18. septembra. V začetku borze je via-dalo prav slabo razpoloženje, kasneje je bilo ne-koliko boljše. Promet je bil izredno majhen. Tudi izpremembe v tečajih so bile majhne, pa še te usmerjene večinoma nazval. Promet v čeških in madžarskih papirjih je popolnoma miroval. Bele-žili so (v oklepajih včerajšnji tečaji): Donavsko-savsko-jadranska železnica obligacije 64.30 (64.40); delnice: Creditanstalt Bankverein 276 (278), Länderbank 78.75 (79.25), Narodna banka 164 (163.25), Steuag 29 (29), Magnesiit 92.75 (94), Trboveljka 28.35 (28.60), Alpine 50.20 (50.95), Steyr-Daimler-Puch 239.50 (240.50), Leykam 79.75 (79), Semperit 82 (82).

Drobne klice

podobne glivicam povzročajo — kot so dognala biološka raziskavanja — srbež, prhljaj in izpadanje las. Ta ugotovitev je našla takoj praktično uporabo pri Trilysinu, **KER GRE TRILYSIN VEDNO VZPOREDNO Z VEDO**. Trilysinu se sedaj dodaja posebna sestavina, ki oprošča teme in lasne teh nadleg, ki stalno ogrožajo Vaše lase. Trilysin je zato še bolj učinkovito in popolnejše biološko sredstvo, ki krepi, jača in ohranja Vaše lase zdrave, odpravlja prhljaj in preprečuje izpadanje las.

Živina

Mariborski sejem 17. septembra. Na svinjaki sejem je bilo pripeljanih 393 evinj. Cene so bile naslednje: mladi prašiči, 5—6 tednov stari, 75 do 100 din komad, 7—9 tednov stari 85—110 din, 3—4 mesec stari 130—170 din, 5—7 mesecev stari 210 do 340 din, 8—10 mesecev stari 350—440 din, 1 leto stari 630—780 din komad. 1 kg žive teže 6—7.50 din, 1 kg mrtve teže 9—11 din. Prodane so bile 104 evinje.

Hmelj

Zalec, 18. septembra.

Hmeljarska zadruga poroča, da se je v hmelj-ski kupčiji zadnjih par dni pokazala večja nape-tost. Povprašujejo po vseh vrstah hmelja, zlasti po boljšem in najboljšem blagu. Tudi slabše blago je doseglo sporazumno boljše cene. Tako se je pla-čevalo danes za najboljšo blago 25 do 25.50 din, za izvršno 24 do 25, za srednje dobro 23 do 24, za srednje 22 do 23, za slabo srednje 18 do 22, za slabše do 18 din za kg. Tendenca je prav živahna ter čvrsta in za večje partije prvovrstna. Blago se je nudilo tudi po 26 din za kg. Prodanih je doslej iz prve roke okrog 70% pridelka. Popust-ljivost hmeljarjev je prenehala in se večje količine blaga le še v čvrstih rokah.

Zatec, 18. septembra.

V Zatecu se nadaljuje nakupovanje hmelja po nespremenjenih cenah 14 do 20 Kč, to je 21 do 30 din za kg. Toda četudi so cene ostale nespre-menjene, so se vendar uvrstile. Za boljšim in najboljšim blagom je neprestano povpraševanje. Prodanih je okrog 40% letnega pridelka.

V Ušleku in Rodnici je prodanih že nad 80% pridelka in je boljše blago skoraj popolnoma raz-prodano. Cene so se uvrstile in se tudi za soraz-merno slabše blago plačuje 10 do 14 Kč, to je 15 do 22 din za kg.

Tudi pri nakupovanju poznega hmelja v Du-bi se je kupčija pričela in se plačuje blago po 8 do 12 Kč, to je 12 do 18 din za kg.

V Nemčiji je kupčija prav živahna. Tendenca je zelo čvrsta in se plačuje za najboljšo blago po najvišjih dopustnih cenah. Prodano je iz prve roke 75% letošnjega pridelka. Sicer pa je pride-lek manjši, kakor se je prvotno pričakovalo.

Zahtevajte povsod naš list!

Sport

Skalna alpinistika na razpotju

KONEC.

Kritična razčlemba tega vzpona nam pokaže na grozljiv način, od kakšnih izrodov je novo-dobna skalna tehnika prišla. Pri višini 180 metrov čistega plezalnega časa ugotovimo, da je bila pot povprečnega premikanja na uro 7 metrov! Če raz-delimo kline na vso steno, pride na vsake 3 metre po en klin! Teoretično pa to opredeljuje lestvi-co iz samih klinov, lestvico, po kateri bi se človek samo z umetnimi pripomočki lahko zvezel na vrh! Saj bi lahko z enega klina ujel s stremeni in zan-kami naslednjega. Zadnji korak k umetno zgrajeni poti v skali je bil s tem napravljen! Za zdaj sicer le še teoretično, vendarle spet ne tako izključno, kakor se zdi! Kajti tudi če zlobna skala ne dovo-ljuje, da bi se na vsake 3 metre zabijali klini po milij volji (marsikje ni špranj), vendar so med temi večjimi preledki morda mesta, ki jih je možno prosto preplezati. Saj so plezalci tudi že izdelali popolnoma navpična mesta, ki so bila visoka 10 do 15 metrov in še več — povsem prosto!

Ta način plezanja je brez nadaljnega izvedljiv prav za prav le na nižjih in kratkih skalnih stenah. Če bi bila severna stena proslulega Eigerja pri svoji silni višini tako težka kot južni raz, bi trajal vzpon po njej 25 do 30 dni — pa še dnevi odmora! Toda v Centralnih Alpah je treba vsak čas računati z vremenskimi katastrofami! Saj prav vremenske katastrofe v Centralnih Alpah povzročajo večino

smrtnih nesreč. To razmišljanje o severni steni Eigerja in o hipermodernejši plezalni tehniki ni tako odveč kot bi se na prvi pogled utegnilo zdeti. So namreč tudi še v Dolomitih stene, ki so visoke po 400 do 600 metrov ter bodo zaradi svoje posebne sestave (odlomne stene) zahtevale od plezalec še izdatnejše uporabe tehničnih pripomočkov. Zaradi pripravljalnega dela v skali (zabijanje klinov itd.) pa bodo seveda zahtevale tudi še daljši čas za vzpon (morda 8, 10 ali celo 14 dni!). Take stene so na primer: Rotwand pri Karersee ali pa direktno severne stene Zinnli. Na ta način bo že v doglednem času preplavila plezalni sport popolna mehaniza-cija z vsemi izrodki. Te mehanizacije se dandanaš-nji resno boje vsi pravi gorniki.

Rešitev je samo neke: ne v prepovedi uporabe umetnih pripomočkov, ne v omejevanju na varo-valne kline, ampak v športni zapovedi stilnega plezanja. Stilno plezanje je možno: Attilio Tissi je preplezal v Brabantem stolpu mesto, ki ga po-navljali še danes z vsemi umetnimi pripomočki ne morejo dostikrat ugnati. Solleder in Lettenbauer sta preplezala severnozgodno steno Civette 1. 1925 stilno! Koliko je še takih zgledov!

Plezanje v skali je na razpotju. Kam se bo odločilo, pa bo seveda odločila bodočnost. Morda že prav kmalu!

Danes SK Ljubljana: SK Bata (Borovo)

Predtekma Ljubljana jun.:Mare jun. ob 14.30.

Prvič gostuje v Ljubljani moštvo SK Bate ki ima samo prvorazredne igrance iz vseh krajev naše države. So zelo dobro uigrani ter predstavljajo iz-redno močnega nasprotnika. Vabimo športno ob-

Lahkoatletski miting SK Ilirije

Včeraj popoldne se je vršil na Letnem telova-dišču lahkoatletski meeting SK Ilirije. Prireditelju so se odzvali še SK Primorje, SK Elan iz Novega mesta in SK Litija. Rezultati so bili radi slabega terena zelo povprečni, razen dobrega Krevsvega časa na 5000 m (16.08). Na prirediteli se povrne-mo »Ponedeljskem Slovencu«, ker se danes dopol-dne ob 9 vrši še juniorsko tekmovanje. Senior-skemu tekmovanju je prisostvovalo okrog 200 ljudi. Prireditelj je oviral dež.

Jadran: Slovan Jadran: Vrhnika

V nedeljo ob 16 se spoprime za dragoceni točki na igrišču Jadrana v Koleziji Jadran in Slo-van. V kolikor je Jadran pomladil svoje moštvo z upoštevanja vrednimi močmi, v toliko bo Slovan uredil svoje moštvo, ker ga je izpopolnil s starimi,

činstvo, da se zaveda klubovih stremeljenj za ugr-ne domače enajstorice. Klub boče s to tekmo omo-gotiti moštvo nepopoln trenin, ki pa žal stane mnogo denarja. Fridge vsi na igrišče ob Tyrševi cesti ter podprite gumno in moralno svoje ga za-stopnika v državni ligi!

rutiniranimi močmi. Gledalci bodo vsekakor prišli na svoj račun tudi glede tehničnega znanja, ker omenjena kluba gojita lep in soliden nogomet. V predtekmi s pričetkom ob 14.30 bomo videli prvič v Ljubljani reprezentante Vrhnike — SK Vrhniko. Upoštevati treba, da se je tudi naša provinca dvignila s podpovprečnega nogometnega znanja, saj je dala marsikateremu prvorazrednemu klubu o priliki grenko lekcijo.

SK Ljubljana opozarja vse tovariške klube, člane in klubove prijatelje, da ima sedaj svoj športni lokal nasproti glavne pošte. Naslov kluba je sledeči: SK Ljubljana, Šelenburgova ulica 7, I nadstropje. Uradne ure vsak dan, razen nedelj in praznikov, od 17—19.

SK Ljubljana — finančni odbor. Seja finančne-ga odbora se vrši v ponedeljek 20. septembra t. l. ob 20.30 v klubovem lokalu, Šelenburgova ulica 7, I. nadst. Zaradi važnosti orosimo polnoštevilne udeležbe!

Z otoka Sahalina:

Petrolej in duhovi – Ženske ne smejo jesti medvedje pečenke

Dogovor med Rusijo in Kitajsko o nenapadanju, ki je v prvi vrsti naperjen proti Japonski, jako ovira položaj na Daljnem Vzhodu. Ruse ne zanima le usoda Mongolije, marveč jim je še več do svojih posestev, ki jih imajo na severnem delu otoka Sahalina, kjer so pred kakimi 12 leti odkrili velike zaloge nafte. Južni del otoka pa je od leta 1905 last Japoncev, a vrelci petroleja so izključno le na obrežju severnega dela otoka; na ta del otoka so v dobi ruskih carjev pošiljali politične obojence. Tu so dobili Japonci važne koncesije, a teh dogovorov sovjetska Rusija ni obnovila. Tako Rusi kot Japonci bi radi imeli zase bogata ležišča prirodnih zakladov na otoku.

Otočani na Sahalinu

se kaj malo brigajo za te zaklade. Na severnem delu Sahalina živijo Tunguzi in Oroki, a v južnem, japonskem delu, bivajo ljudje, ki ne spadajo k mongolskemu plemenu in ki znanost o njih trdi, da so poslednji ostanki praprebivalcev otoka. Razen teh prebiva na severu in ob rusko-japonski meji otoka

pleme Giljakov

Giljaki se popolnoma razlikujejo od drugih otoških prebivalcev in imajo prav svojske šege, ki so najzanimivejše od vseh šeg drugih plemen na Daljnem Vzhodu.

Giljaki sličejo nekim plemenom vzhodne Sibirije in znanstveniki pravijo, da so mešanica mongolsko-indijskih plemen. Giljaki ne poznajo nikake državne enotnosti, marveč živijo v rodbinskih združenjih in poročajo se le s člani bližnjih in daljnih sorodnikov. Njih vera je kaj preprosto verovanje v duhove. Vsako živo bitje, vsak predmet in vsaka prirodna sila jim je sedež božanstva, ki ima tudi oblast nad temi predmeti. Na vse kriplje se Giljaki upirajo civilizaciji. Nikoli se ne umivajo, ker pravijo, da je umivanje smrtni greh, in eicer zoper duha, ki je v vodi in ki se z umivanjem vznemirja. Namesto da bi se umivali, se mažejo z mastjo od morskih peov.

Vsaka družina tega plemena ima svojo kočjo, ki je narejena iz brun in kož; imenuje se »tafo«. V tej stanujejo poleti. Posebno kočjo imajo za čez zimo, ki je zgrajena iz opeke in prsti in ki se imenuje »toraf«. Koče nimajo oken, ker bi bila okna greh zoper duha svetlobe. Dim vhaia iz koče skozi majhno odprtino vrhu strehe, a ker je toliko dima v koči, imajo vsi Giljaki bolne oči.

V vsaki koči gori ogenj, ki ne sme nikoli ugasniti. Na Sahalinu lahko dobiš vžigalice, a teh Giljaki ne uporabljajo, saj so prepričani, da so jih Rusi in Japonci iznašli v zvezi z vragom. Razen tega pa vžigalice tudi dogori in ugasne, a to je spet greh, ker se s tem ubije duha ognja. Giljaki si še zmeraj delajo ogenj ko v pradžini: da drgnejo les ob les.

Giljaki nočejo modernih pušk, dasi jim jih Rusi in Japonci radi prodajo. Se zmeraj uporab-

ljajo frače, sulice, loke in puščice, češ da so duhovi teh strelnih priprav starejši in imajo več moči, da pogodijo plen.

Giljaki lovijo medvede, jelene, srne, divje koze, morske pse, lisice in podlasice, ki njih kože prodajajo ruskim trgovcem za čaj, sladkor, tobak in žganje. Poglavitna prehrana Giljakov so ribe, divje sadje, mast morskih peov in medvedje meso, iz katerih pripravljajo razna, včasih kaj okusna jedila. A tudi glede na to imajo svoje posebnosti. Tako na primer, smejo moški jesti vsakršno medvedje meso, a ženske ne smejo jesti pečenega, češ da je to smrtni greh zanje.

Poglavariji posameznih naselbin so očetje

ki jih je — kakor tudi mater — večkrat kar po 30 do 40 v eni družini. Giljaki ne poznajo nobenih razlik v družinskih vezeh in ne delajo nobenih razlik med očetom, bratom ali bratrancem. Očetje doščajo imena otrok. Dečki dobijo ime lepih moških lastnosti, kot Hrabrost, Modrost, Previdnost itd. Deklice pa dobijo ime po tem, kar se je vprav ob rojstvu dogodilo v koči. Zato se imenujejo dekleta tudi Ogenj, Masna riba, Prasketanje itd. Ko dajejo imena, strogo pazijo, da nimata dva otroka iste številne družine enakih imen. Če se pa to le pripeti, pravijo, da je to znamenje, da bo dotični otrok v prvem letu življenja umrl.

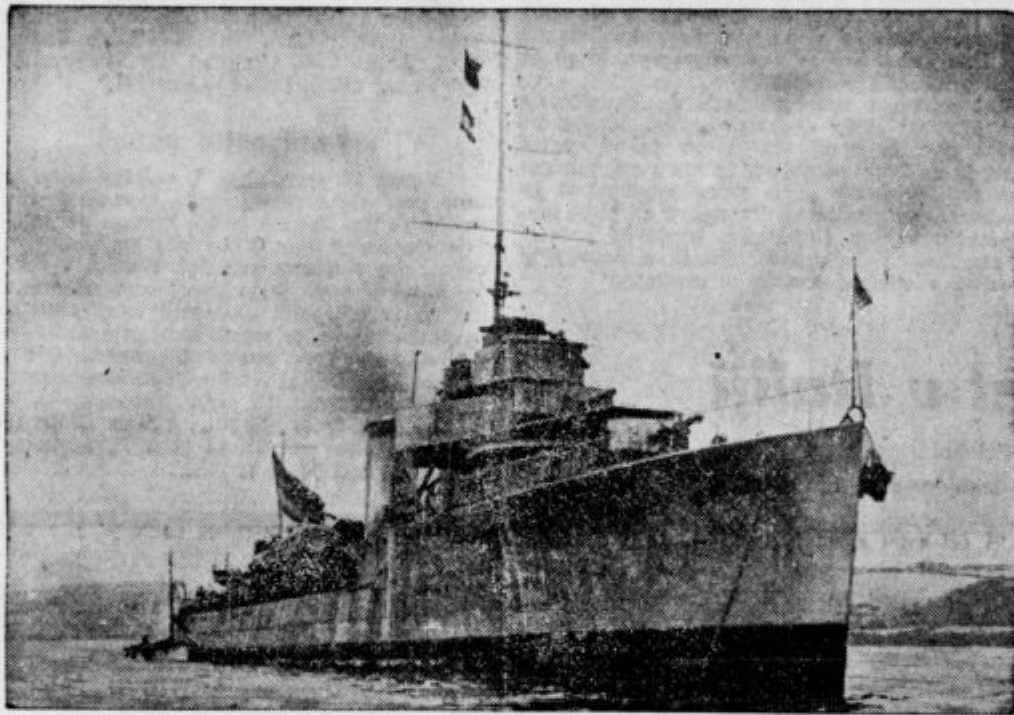
Ime mrtvega človeka se ne sme izgovoriti tako dolgo, dokler ni ubit prvi medved po smrti tega človeka. Če ga pa kdo le izgovori, pomeni, da dotični mrtvečev duh nima pokoja v grobu. Ne

sme se izgovoriti niti ime medveda, ker je medved pri njih najmočnejše bitje in ima hud pogled. Zato mu pravijo modrijan, gospodar gozdov, starček, tihi, ki se ga je treba bati itd. Lovci, ki ubije medveda, se mora s posebno molitvijo za varovati zoper maševanje medveda. Razen tega mora lovec odrezati ubitemu medvedu glavo in šape in jih takoj pokopati na tistem kraju, kjer ga je ubil. Dasi ko kože brez glave in šap manj vredne, pa se Giljaki vendar vedno ravna po svoji veri, saj pravijo, če kak lovec pozabi takoj odrezati glavo in šape in jih zakopati, ne bo potem nikoli več ubil kakega medveda.

Ako kak Giljak vendarle kdaj prižge kako vžigalico, mora dobro paziti, da sam ne zgori v tem plamenu. Na noben način ne sme vreči vžigalice v vodo, saj bi s tem umoril duha ognja in bi zastrupil duha vode in bi imel kar dva smrtna greha. Giljaki ne smejo ne pisati ne risati, ker bi se potem lahko zgodilo, da bi se vsa njihova polna zmedla in se tako zapletla, kakor so tiste črte, ki bi jih napisal ali narisal in tako bi trpeli mnogi sorodniki, ki bi bili takrat v gozdu.

Navzlic tem čudovitim posebnostim pa so Giljaki jako dobrosrčni in gostoljubni ljudje. Giljaki ne bežijo pred tuji in tudi priznavajo dobro stran civilizacije, vendar je nočejo sprejeti, ker se bojijo, da ne bi s tem razžalili svojih bogov in duhov, ki bi takoj pokončali vse njihovo plemo. Vsi, tudi najoprežnejši poskusi Japoncev, da bi pridobili Giljake za civilizacijo in kulturo, so bili doslej zaman.

Sahalin, ta otok petroleja in vere v duhove, odločno zavrača sleherni in tudi najmanjši poskus za sprejem civilizacije in kulture.

Rdečespanki rušilec »Jose Luiz Diaz«, ki so ga nacionalisti v gijonskem zalivu obmetavali z bombami, se je zatekel v angleško luko Falmouth.

Pijača petelinovega perja

Ženska je iznajditeljica koktaja

Trgovska zbornica v Niagari se vneto pravi, da bodo s spominsko ploščo okrasili grob iznajditeljice koktaja, slavnega ameriškega likerja. — V dobi ameriške revolucije je iznašla koktaj Betsy Flannagan, ki je bila natakarka. Kasneje se je omožila s krčmarjem vasi Lewiston v državi New York. V Lewistonu je tudi pokopana.

O njeni iznajdbi je znano tole: Ko je divjala revolucija, so nekoga dne uporni Američani napadli lewitsko policijsko postajo, ukradli so tam nekaj petelinov in jih prinesli Betsy, naj jih jim speče. Slavili so neko zmago in Betsy je vse steklenice in vrče v krčmi okrasila s perjem ukradenih petelinov. Ko je neki gost hotel imeti pijačo, je zahteval, naj mu natečijo iz tiste steklenice, ki je okrašena s petelinjim perjem. Dejal je: »Imeti hočem pijačo petelinjega perja (cocktail-drink).« S tem je bila prvokrat izgovorjena ta beseda, ki je zdaj po vsem svetu znana. Pisatelj I. F. Cooper je bil kasneje v krčmi pri Betsy in je napisal, da je Betsy Flannagan iznajditeljica koktaja.

denih petelinov. Ko je neki gost hotel imeti pijačo, je zahteval, naj mu natečijo iz tiste steklenice, ki je okrašena s petelinjim perjem. Dejal je: »Imeti hočem pijačo petelinjega perja (cocktail-drink).« S tem je bila prvokrat izgovorjena ta beseda, ki je zdaj po vsem svetu znana. Pisatelj I. F. Cooper je bil kasneje v krčmi pri Betsy in je napisal, da je Betsy Flannagan iznajditeljica koktaja.

Nova industrija

Na Havajskih otokih se je razvila nova industrija, in eicer: izvoz orjaških želv. Te živali, ki imajo znanstveno ime Bufo marinus in ki so jih pred nekaj leti uvozili zaradi zatiranja hroščev, so se odlično obnesle in se neizmerno razmnožile. Nasade s sladkornim trstjem so povsem očistile škodljivih hroščev in gosenc. To je bila prva korist; potem pa so spoznali, da bi bilo dobro, če bi začeli želve na debelo izvažati. In res so jih iz posebnih gojišč že letos izvozili 25.000 na otoke Fidži. Medtem so se pa še drugi otoki priglasili zanje in nedavno so odposlali prvi tovor v Egipt, kjer bodo želve prav tako pobijale hrošče na nasadih s sladkornim trstjem.

Vljudnost.

»Zakaj pa niste šli po stopnicah, če smem vprašati?«

Romanovi?

Zadnji dogodki v Rusiji so nenavadno razgibali ruske emigrantske kroge v Parizu. Namiguje se, da so vrenja v Rusiji morda v bližnji zvezi z nekaterimi ruskimi emigranti in se poudarja, da je imel posebno pokojni maršal Tuhačevski dobre zveze z njimi. Posebno pa je zanimivo to, da vedno bolj poizvedujejo o usodi nekega Nikolaja Romanova, ki je splošnemu pokolju leta 1917-1918 slučajno ušel in se baje izgubil v Perzijo. Od tam naj bi se šele leta 1919 skozi Rusijo zopet prebil s pomočjo nekega Kalinina in mladega grofa Kellerja, od tedaj pa je izginila vsaka sled za njim. Znano je o njem le to, da je imel dva sina, eden bi naj bil star okoli 25 let, drugi, Aleksej, pa okoli 18 let. Po pravi ruske carske družine ima ta družina, če se govoričam sme verjeti, pravico do ruskega prestola. Vsekakor so ta dejstva zelo zanimiva in bodočnost bo pokazala, če si ji sme pripisovati kaj pomena. (Vest pariških emigrantskih krogov.)

Sportniki za zgled

Ko so romarji poleti obiskali papeža v Castelu Gandolfo, se je udeležil romanja tudi italijanski dirkalec s kolesom, Gino Bartali, o čemer so prav obširno poročali laški listi. Bartali je zmagovalce velike italijanske cestne dirke in se je odlikoval tudi pri »Tour de France«. Ta odlični športnik pa v Italiji ni znan samo zaradi svojih športnih zmag, marveč tudi zato, ker je globoko veren. Je jako goreč član tretjega reda in katoliške akcije svojega rojstnega mesta Florence.

K avdienci k papežu je prišel v spremstvu svojega domačega župnika, svojih tovarišev iz tretjega reda in predsednika florentinske katoliške akcije. Pred avdienco je neki prelat izročil športniku posebni papežev blagoslov in njegove čestitke.

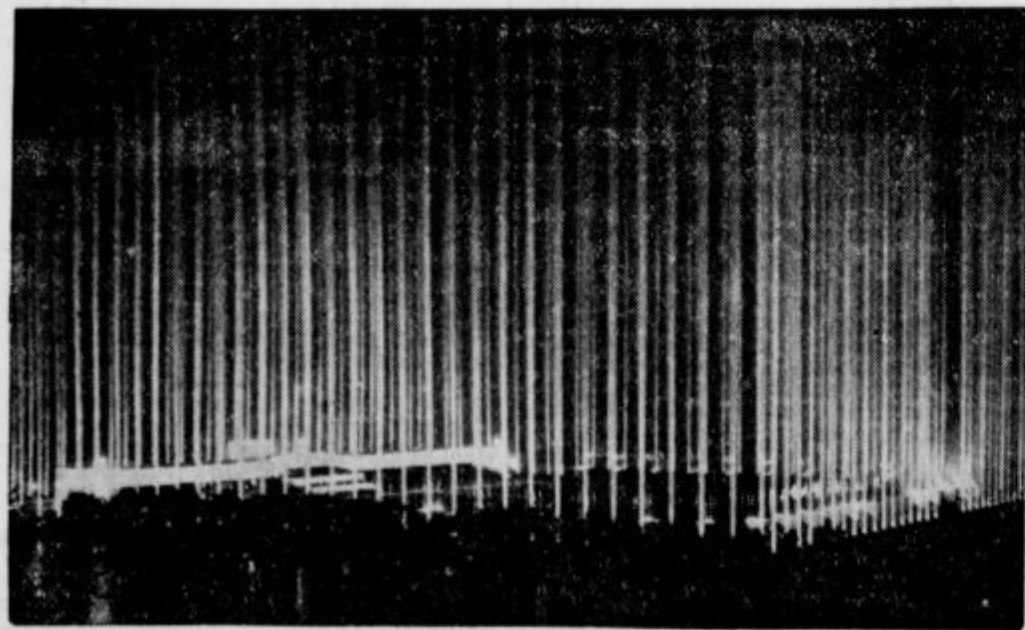
Znano je, da izroči Bartali del nagrad, ki jih dobi pri športnih prireditvah, vedno kardinalu-nadškofu v Milanu v dobrodelne namene.

O kipu Matere božje v Montserratu

Troje slavnih romarek božjih potov v Španiji, Madona del Pilar v Sarraçosi, Madona del Carmen v Seville in Santiago de Compostella je v rokah nacionalistov. Le slavní samostan Montserrat, ki je tudi slavná božja pot v provinci Barcelona in ki je sredi katalonskih gor, je v rokah rdečih. Angleški list »Universe« je zdaj zvedel, da so rešili že tisoč let stari kip Matere božje v Montserratu; doslej so splošno mislili, da so ga rdeči pri zavzetju samoostana odnesli s seboj. A pred petimi leti, ko se je v Španiji začel komunizem bolj in bolj širiti, so menili narediti posnetek slavnega kipa in so ga tedaj, ko je bila sila na višku, postavili na mesto originila. Zgodovinsko slavní kip so skrili in le trije menihi vedo, kje je. Kakor povedo poročila, je katalonska vlada spremenila slavní samostan v sanatorij, kasneje pa v bivališče za okrevajoče.

Samega sebe posoja

Mr. Donald White v Londonu ima pač najčudovitejši poklic v glavnem mestu britskega imperija. Preživlja se namreč s tem, da posoja svoje ime, svoje vizitke in vse, kar spada k njegovi osebi. Tako je imelo njegovo ime že veliko slavnih oseb, ki so z imenom »Donald White« preživele svoje počitnice v Angliji. Ameriški letalec polkovnik Lindbergh je med njimi, pa filmska igralka John Barrymore in Harold Lloyd, dalje vojvoda Warwick in lord Baden-Powell, kralj Švedske, rumunski kralj, sin predsednika Roosevelt, francoski politik Tardieu; dalje indijski podkralj, ameriški bančnik Morgan, vojvoda Cavadogna, sin španskega kralja in finski ministrski predsednik. Kakšno ime pa ima Donald White, kadar posodi svoje ime, pa časopisi ne povedo. Menda ne tistih oseb, ki jim da ime?

»Katedrala« samih žarometov pri pozivu političnih voditeljev v Nemčiji na »Zeppelinovi trati«.

Takšen je zdaj šangajski kolodvor, ko so ga japonski letalci obmetali z bombami.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši mesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 5 mm visoka petlinjska vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

TEL. 21-24 MATICA

Edinstvena atrakcija tropičnih krasot, sveri in zagotavlja v velikem šumu
Gospodarica džungle

TEL. 27-30 SLOGA

Veliki Emil Janningsov film
Pred sončnim zahodom
(Der Herrscher)
Gerhart Hauptmann

TEL. 22-21 UNION

Film iz dunajskega družabnega šiviljenja po romanu H. R. Bartscha
Njeni ljubimci
(Hanneri und ihre Liebhaber)
V glavnih vlogah Olga Čehova, Oly Flint, Hans Moser in Albert Schöndals

Predstave danes ob 15., 17., 19. in 21. uri

Službe iščejo

Zakonski par

Isče službo hišnika ali nočnega čuvaja. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14751

Službo hlapca

v okolici Ljubljane iščem. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14824. (a)

Hlapec išče službo

h konjem v mestu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14825. (a)

Dekle išče službo

preproste gospodinje ali dekle k dobrim ljudem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15133. (a)

Zobotehnik

vešč vseh del v zlatu in kavčuku, išče službo. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zobotehnik« 14.926.

Služkinja

vajena nekoliko kuhe in drugih hišnih del, išče službo za 1. oktober. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.965. (a)

Prikojevalec

v čevljarški stroki, z večletno prakso, išče stalnega nameščenja. Plača po dogovoru. Ponudbe pošiljate upravi »Slovenca« pod št. 14982. (a)

Dekle

mednjih let, vajena samostojnega gospodinjstva, meščanske kuhe, poštna in zanesljiva, želi službo. Ponudbe upravi »Slovenca« Celje pod št. 14772.

Izurnjena knjigovodkinja

bilančistka, z 20 letno pisarniško prakso, perfektna v slovensčini in nemščini, išče stalne namestitve. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zanesljiv.« uradnica 37. 14.933. a

Samostojen oskrbnik

zanesljiv, vreden, pošten, zameški, želi nameščenja v graščini ali na večjem posestvu. Izvežban v vseh panogah kmetijstva. Cenj. ponudbe upravi »Slovenca« pod »Jesen« 14844.

Mlekar in sirar

z večletno prakso in znanjem v izdelavi prvovrstnih sirov, čajnega masla in pasterizaciji mleka išče službo. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 15089. (a)

Prodajalka

želi promeniti službo v trgovino z mešanim blagom na deželi ali kjerkoli. Pomagala bi tudi pri gospodinjstvu. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pridna« št. 15135. (a)

Zastopstva

tekstilnih tovarn, trikotar, kratke robe

išče

dobro uvedeni zastopnik za Zagreb.

Ponudbe na:

S. Büchler, Zagreb, Bosanska 4.

Mesarskega pomočnika

dobrega, za sekanje pri čoku, sprejemem. — Ivan Javornik, Domobranska cesta 7. (b)

Potnike (-ce)

iščem. Velik zaslužek. Ponudbe pošiljate »Slovenca« Celje pod »Zasluzek« št. 14988. (b)

Dekle

ki zna dobro šivati, se sprejme k otrokom. Natančne ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zanesljiva« št. 14.931. (b)

Dekle

ki zna vsaj nekoliko kuhati, dobi službo na morju. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Lepo morje« št. 14.923. (b)

Lovec

poročen, se takoj sprejme. Ponudbe z navedbo zahtevkov je poslati upravi »Slovenca« pod »Gorski revir« št. 14.790. (b)

Dva kleparska pomočnika

takoj sprejemem, zmožna za samostojno delo. Plača po dogovoru. Martin Kajtna, Kleparstvo in napeljava vodovodov, Litijska.

Gospodinjstvo

z znanjem nemščine in francosčine iščem k otroku. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Nastop takoj« št. 14.980. (b)

Korespondent

in konfekcije zmožnega pomočnika (vojašine prostega) sprejemem. Pismene ponudbe z navedbo doseganja službe in zahtevkov upravi »Slovenca« pod »Prvovrstne« 14.785. (b)

Mlad vrtnar

samski, z dolgoletno prakso in dobrih spraveh, kateri bi poleg vrtnarskih del opravljal tudi druge hišne posle — se takoj sprejme. Ponudbe s fotografijo na tt. Vlado Radan, Zagreb, Mihovičeva 14-I.

Pomočnika

popolnoma vzdržanega v usnju in zeleznini sprejemem večja trgovina na deželi. Reflektiram samo na res zmožno moč, vojašine prosto. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stalna služba« št. 15115.

1500 dinarjev

vredno novo moško kolo dam onemu, ki mi preskrbi službo v tovarni ali kaj sličnega. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Mlajši vrtnar« št. 14803.

Službo dobe

iščem pomočnika in raznašalca kruha. Anton Gale, pek, Grosuplje.

Krojaškega pomočnika

za splošno delo sprejme I. Ogrinec, Ig 132. (b)

Mizarske pomočnike

za furnirano delo sprejme A. Amann, Trzin. (b)

Šivilja

takoj sprejme pomočnico in praktikantino. Gorjanc, Nunska ul. 3/I. (b)

Krojaškega pomočnika

za boljše delo sprejemem. Nastop takoj. — Furjan, krojač in organist, Hoče.

Mlajšo postrežnico

za parkirni na teden — sprejemem. Naslov v upr. »Slovenca« 14886.

Krojaškega pomočnika

sprejemem. Plevel Vinko, Poljane 20, St. Vid. nad Ljubljano.

Sedlarskega pomočnika

takoj sprejme Bezjak Ivan, sedlar, Maribor — Cvetlična ulica 33. (b)

Dva pridna delavca

(hlapca) sprejemem z vso oskrbo. Homan, Sv. Petra cesta 81.

Hlapca

za vnašanje dela takoj sprejemem. — Črnuče, Joža 11. (b)

Modistinja

prvovrstna moč, 1000 din plače, dobi stalno službo pri »Ore«, Sv. Petra cesta 12. (b)

Šivilje

dobro izvežbane v krojaškem delu, se takoj sprejemajo. Gorjanc, Sv. Petra cesta 29. (b)

Potnika

parfumerijske stroke dobro uvedenega, išče za takoj vstopanje. Obširne ponudbe na: Interreklam, Zagreb, Masarykova 28, pod K — 4182. (b)

Novost

Iščemo sreske zastopnike za Dravsko banovino za prodajo brezkonkurenčne igračke. Z lahkoto je možno zaslužiti 5000 dinarjev mesečno. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kapital 2000« št. 14990.

Manufaktura

prvovrstno moč — takoj sprejemem. Cenjene ponudbe upravi »Slovenca« pod »Na deželi« št. 14784.

Samostojno kuharico

pošteno, snažno, sprejemem s oktobrom. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stalna služba« št. 15143.

Korespondent

za slovenski in nemški jezik se takoj sprejme. Dopolne upravi »Slovenca« pod »Na deželi« št. 14784.

Samostojno kuharico

vajeno voditi samostojno gospodinjstvo, sprejemem s 1. oktobrom. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.798.

Samostojne šivilje

perila, in strojne vezilje s prakso, sprejme večje podjetje. Pismene ponudbe upravi »Slov.« pod »Vestno delo — dobra plača« št. 14779. (b)

Manufaktura

in konfekcije zmožnega pomočnika (vojašine prostega) sprejemem. Pismene ponudbe z navedbo doseganja službe in zahtevkov upravi »Slovenca« pod »Prvovrstne« 14.785. (b)

Običinski tajnik

(tehnik) zmožen voditi blagajniške posle in stroje, prvovrstna moč, dobi službo pomožnega delavca. — Vprašati v tajništvo JRZ v Ljubljani. (b)

Nadmlinarja

popolnoma samostojnega, z dobrimi spraveh, išče mlajši za stalno. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dva vagona tedensko« št. 14.924. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Več krojaških pomočnikov

za boljše damski in moški dela sprejme takoj Felko Franc ml., atelje za dame in gospode, Novo mesto. (b)

Mizar

nadarjen, zmožen nemščine in samostojnega vodstva delavnic, se išče. Natančni podatki potrebni. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zanesljiv« št. 14975. (b)

Išče se prodajalka

špecerijake stroke, zmožna kavčije, vajena razmer na deželi, za podružnico v ljubljanski okolici. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Podružnica« št. 15171. (b)

Urno stenotipistinja

po možnosti s prakso v stavbi pisarni — iščem. Lastnoročno pisane ponudbe pod »Stenotipistinja« upravi »Slovenca« pod št. 14854. (b)

Mesarski pomočnik

z mojstrskim izpitom, dober sekač in samostojen prekaševalec, s znanjem nemščine, dobi takoj stalno službo. Ponudbe pod »Poslovodja« št. 14.799 upravi »Slovenca« (b)

Kmetisko dekle

dobri službo s 1. oktobrom. Delo v hiši, sunaj in v gostilni. Plača po dogovoru. — Pošljite naslov upravi »Slovenca« pod »50« št. 14.967. (b)

Nadmlinarja

popolnoma samostojnega, z dobrimi spraveh, išče mlajši za stalno. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Dva vagona tedensko« št. 14.924. (b)

Običinski tajnik

(tehnik) zmožen voditi blagajniške posle in stroje, prvovrstna moč, dobi službo pomožnega delavca. — Vprašati v tajništvo JRZ v Ljubljani. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez otrok, iščem. Nastop 1. oktobra. Plača dobra. Pismene ponudbe s sliko na: dr. Nikola Petrovič, Kolarčeva ul. 1, Beograd. (b)

Učbenica

močnega, zdravega, poštenega, iz dobre hiše — sprejemem. Andrej Kačičnik, trgovec, Loče. (v)

Čevljarkega vajenca

ki se je že učil ali začel, z oskrbo v hiši — sprejme Travnik, Trebnje. (v)

Dobro dekle

za kuhanje in ostala domača dela pri zakonih brez

Posedstva

Novo hišo z lepim vrtom
prodaj. Pobrežje, Tezerna
15, Maribor. (p)

Pritlična hiša

štiri sobe, pritlična, vrt,
napredaj. Moste, Društvo
na ulici 16. (p)

Enostanovanjsko hišo

na prijaznem kraju prodaj
Debeljak, Vič-Brdo, Ljubljana. (p)

Lepe stavbne parcele

na Ježici napredaj. Naslov
v upravi »Slovenca« pod št. 14795. (p)

Lepe stavbne parcele

blizu tramvajске postaje
v Dravljah, napredaj. —
Polizve se v Dravljah 24. (p)

Dve stavbni parceli

parcelirani, ob dobri cesti,
v okolici Ljubljane,
napredaj po 20 din m².
Vprašati: Dravljah 2. (p)

Parcelo

pri Stadionu 743 m², obdelana,
ograjena, vrtna uta, bazen — prodaj. —
Zirovnik, Gajeva 6-III. (p)

Prodaj dve lepi parceli
v Spodnji Šiški ob Vodnikovih
cesti po ugodni ceni. — Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 15141. (p)

Posestvo

na prometnem kraju, na katerem
sem vodil dolga leta gostilno, zaradi starosti
prodaj. — Korošec, Škola, Pragersko. (p)

Dobro idočo gostilno

in mesarstvo prodaj ali isto
zamenjaj za stanovanjsko hišo v mestu.
Naslov v vseh poslovalnicah
»Slovenca« pod št. 14771. (p)

Majhno posestvo

s novo hišo, 10 minut od
postaje Sv. Peter v Savinjski dolini — prodaj.
Kač Franc, Sv. Pavel pri Preboldu. (p)

Nedovršeno novo hišo

prodaj, tik farne cerkve,
uporabno za trgovino ali upokojenca.
Cena 35.000 din. Pojasnila daje Medvede 117. (p)

Dvostanovanjska hiša

s lepim vrtom, pet minut od
kolodvoza Tezno, napredaj za knjižnico
Mestne hranilnice mariborske.
Vprašati v popoldanskih urah na Teznu,
Majstroveva ulica 25. (p)

Posestvo

blizu Nove cerkve, ob bano-
vinskih cestih, napredaj ali se da v najem.
Naslov v podružnici »Slovenca«
v Celju. (p)

Trgovska hiša

ob drž. cesti Maribor — Ptuj,
dobrodoča, brez konkurenca, z inventarjem
in blagom, napredaj. Vprašati: Jurgec Amališa,
Škorba pri Ptuj. (p)

Krasna vila

enonadstropna, z velikim vrtom,
gospodarskim poslopjem, v bližini gimnazije
na Poljanski cesti v Ljubljani, 14 sob, pripravna
tudi za sanatorij, napredaj. Ponudbe upravi
»Slovenca« 14895. (p)

Hiša z gostilno

kegljiščem, ledenico, hlevom,
sadnim in zelenjadnim vrtom, s 3 nji-
vami, napredaj v Ložu št. 7 (nasproti
sodišče, notar, odd. fin. kontrole). Po-
jasnila daje lastnik Alojz Znidaršič,
Ljubljana, Dolenjska cesta 23. (p)

Hišo

z gospodarskim poslopjem z vodovodom
in elektriko na prometni točki za trgovino
in vsako obrt, v večjem industrijskem trgu
— prodaj po nizki ceni v gotovini ali knjižnicah;
prevzem hipoteke. Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Ugodna kupčija« 14894. (p)

Kapitalisti!

Več kot v banki naloženi denar
bi vam nosila popolnoma nova enonad-
stropna hiša tik Maribora, Lep trgovski lokal,
enosobno, dvosobno stanovanje. Vprašati: Jurca,
Maribor, Pobreška cesta št. 20 (vhod
moške kaznilnice). (p)

Hiše, parcele

vseh vrst, kupite ali prodaste
najugodnejše potom pisarne Adamič - Ljubljana,
Gospodarska 8/II. Telefon 32-86. (p)

Majhno posestvo

hišica, njiva, gozd, peščen hrib
(bel pesek), v Smarju pod Ljubljano —
napredaj. Naslov v upravi »Slovenca«
pod 14846. (p)

Stanovanjsko hišo

z velikimi tovarniškimi prostori
in obsežnim dvoriščem, primerno za vsako
večjo obrt — ugodno prodaj. Velika
Colnarska ulica 16. (p)

Hišo v Karlovcu

s sedmimi stanovanji ter enim
lokalom, blizu kolodvoza, prodaj. Josefina
Aleševič, Starčevičeva 10, Karlovac. (p)

Lepo posestvo

z žago na vodno moč, gostilno
in trgovino z lesom, njivami, travniki
in gozdi, ob glavni cesti Radeče-Litija —
prodaj. Vsa pojasnila pri Cernetu v Radečah. (p)

V Brežicah

in okolici se napredaj hiše,
krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki
in gozdovi ter zaokroženi deli
Attemsovega veleposlastva. — Pojasnila
pri inž. Miklav Otmar, Brežice. (p)

Vila

v Rogaški Slatini na lepem kraju,
3 sobe, 4 sobice, kopalnica, pritlična
lep vrt — napredaj. Cena 164.000 din.
Informacije: Foto Pelikan — Celje-Rogaška
Slatina. p

Posestvo

v Ljubljani, veliko okoli 4 ha,
s tovarniškimi objekti, napredaj. Inter-
esenti naj pošljejo svoje naslove
upravi »Slovenca« pod »Ugodna lega«
št. 14.956. (p)

Prodaj

vinogradniško posestvo v Ismeri
8 orolov pri Gornji Radgoni, in eno
majhno posestvo v centru trga.
Naslov: Zablinski Ivan, Gornja Radgona. (p)

Zaradi bolezni napredaj
majhno posestvo z novo-
zidano hišo, travnikom, njivo,
sadovnjakom, s 300 drevesi in
novozasajenim vinogradom in vsem
inventarjem, v bližini železniške
postaje in rudnika. Žužek Ana, Krmelj
št. 16, Dolenjsko. (p)

Hiša

z dobro staro vpeljano mesnico,
lastno prvovrstno hladilnico v okolici
Maribora, se pocieni prodaj zaradi
smrtnega primera. Vprašanja na:
Rečnik, Maribor, Pobreška
cesta 6. (p)

Dražba posesti

Na sreskem sodišču ljubljanskem,
v sobi št. 16, bo napredaj dne 23. t. m.
ob pol devetih na javni dražbi
dvonadstropna hiša ob Kavškovi cesti
v Spodnji Šiški s osmimi dvosobnimi
stanovanji in trgovskim lokalom ter
vrtom. Kupci se vabijo. (p)

Posestvo z gostilno
za upokojenca posebno ugodno,
proti minut od postaje, napredaj ali se
odda v najem. — Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Ugodnost«. (p)

Nova vila

večstanovanjska, 15 minut iz Celja,
na lepem kraju in čistem zraku —
napredaj. Naslov v vseh poslovalnicah
»Slovenca« pod št. 14886. (p)

Hotel

restavracijo ali večje gostilniško
podjetje vzame v najem dobro situiran
strokovnjak. V poštev pridejo
navedena znana podjetja. Ponudbe na:
Alfonz Marc, Maribor, Ob železnici 15. (p)

Vnajem**ISČEJO:****Gostilno**

na Gorenjskem ali v okolici
vzajem na račun. — Kavčije
zmožna. Naslov v upravi »Slovenca«
pod št. 14.804. (m)

Večjo kolarsko delavnico

vzajem v najem takoj ali
pozneje v prometnem kraju. —
Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Obrt«
št. 15.155. (m)

Lokal za delavnico

v bližini dolenskega mosta,
na Izanski ali Dolenjski cesti, isčem.
Ponudbe upravi »Slovenca«
pod »Lokal« 14935. (m)

ODDAJO:**Majhno hišico**

oddaj v najem v bližini Ljubljane.
— Polizve se v Dobrunjah št. 23. (n)

Pekarijo in trgovino

pri farni cerkvi in ob glavni cesti,
dobro vpeljano, oddaj v najem. —
Javornik, Ig. (n)

Čevljarstva delavnica

dobro vpeljana, s štirimi delavci,
se odda zaradi bolezni.
Skoberne, Dobrotešava 53, Sv. Peter v
Savinjski dolini. (n)

V najem oddamo

ali prodamo moderno urejeno
strojno s kompletnimi stroji na električni
pogon. Stavba je nova, nahaja se v
najbolj industrijskem predelu Slovenije.
Ponudbe »Slovenca« pod 15127. (n)

Prodaj

vinogradniško posestvo v Ismeri
8 orolov pri Gornji Radgoni, in eno
majhno posestvo v centru trga.
Naslov: Zablinski Ivan, Gornja Radgona. (p)

Lepo delavnico

prilagojeno za vsako obrt (mizarstvo),
in enosobno stanovanje oddaj 1. oktobra.
Podmilsčakova 22. (p)

Trgovino z meš. blagom

v bližini Kranja oddaj s 1. oktobrom
v najem. Ponudbe upravi »Slovenca«
pod »Samski« 14763. (p)

Skladišče

veliko in lepo, s pisarniškimi
prostori, uporabno tudi za stanovanje
in delavnico, se odda blizu glavnega
kolodvoza v najem. — Vprašati pri:
A. Staudinger, Kopitarjeva 6 — Maribor. (n)

Pozor!

S 1. oktobrom se odda v najem
hiša v Sp. Gorjah št. 87 z mizar-
sko delavnico in vsem pritliklinami,
s travnikom, sadnim drevjem in njivami.
Več se polizve pri Heleni Por, Prešernova 10,
Moste-Ljubljana. (n)

Stanovanja

ODDAJO:
Enosobno stanovanje parkirano,
odda Kopač Stanko, Zg. Siska 198. (p)

Enosobno stanovanje

takoj oddaj. Velika Colnarska
ulica 10. (p)

Več stanovanj

dvosobnih, komfortnih, oddaj s
novembrom v Pieterski ulici. Naslov
v upravi »Slovenca« pod št. 14.974. (p)

Trisobno stanovanje

(celo nadstropje), sončno in mirno,
oddaj s novembrom. Lega: Mirje.
Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14711. (p)

Sončno sobo

oddaj najraje upokojen-
ski. Naslov v upravi »Slovenca« 14882. (p)

Enosobno stanovanje

oddaj odraslim osebam. Naslov
v upravi »Slovenca« pod št. 14.952. (p)

Enosobno stanovanje

takoj oddaj. Naslov pove-
prava »Slovenca« pod št. 14.955. (p)

Dvosobno stanovanje

oddaj s 1. novembrom za 400
din. Naslov v upravi »Slovenca«
pod št. 14976. (p)

Sobo in kuhinjo

oddaj s oktobrom. Vel. Colnarska
ulica 15, Grebenc. (p)

Trisobno stanovanje

s kuhinjo, kopalnico, v visokem
pritličju, oddaj s novembrom. Moste,
Ciglerjeva 18. (p)

Enosobno stanovanje

pritlično, oddaj. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 14823. (p)

Komfortno stanovanje

dvosobno s kabinom, balkonom,
v I. nadstropju, oddaj za december na
Celovski cesti 271, nasproti gostilni
Kmet. — Istotam napredaj zaradi
selitve skoraj nova hrastova
spalnica po zmerni ceni. (p)

Stanovanje

v novi hiši v Carja Dušana
ulici 18, tri minute od III. držav.
gimnazije, 3 parketirane sobe,
kopalnica, kuhinja, pritlična
ne, vrt in elektrika, oddaj s 1.
novembrom za 800 din mesečno.
Stanovanje spodaj z eno sobo
in kuhinjo za 350 din. —
Natančna pojasnila do-
bite v Usmjarski ulici 1/I. (p)

Garsoniero

v centru, v novi hiši, s plinom,
sončno, oddaj s 1. oktobrom.
Dvorčakova ulica 8/I. (p)

Pisarniško sobo

oziroma delavnico takoj oddaj
(250 din). Ponudbe upravi »Slovenca«
pod »Centrum pritličje« št. 14.964. (p)

Dijaki

Dijakinjo ali uradnico sprejem
v svo oskrbo. Naslov v upravi »Slovenca«
pod št. 14975. (p)

Sostanovalec

dijaka ali gospoda sprejem v dobro
vso oskrbo. Cena zelo nizka. Janševa
ul. 15, Bežigrad. (p)

Dijakinjo ali dijaka

sprejem v svo oskrbo. Klavir na
razpolago. Na željo nemška in
italijanska konverzacija. Vprašati:
Poljanska cesta 18, I. nadst., desno. (p)

Denar

Družabnika (-co) isče vpeljano
strojno pletilstvo zaradi povečanja.
Ponudbe upravi »Slovenca« pod
»Se tudi prodaj« št. 14727. (p)

Obrtnik

prosi 30.000 din posojila; vknjižba
na prvo mesto. Jamič se z novo hišo
in njivo trikratno vrednosti. Posre-
dovalec in in pol odstotka. — Ponudbe
pod »Savinjska dolina« družni-
ci »Slovenca« Celje (p)

HRANILNE KNJIZICE

vrednostne papirje vnovčuje po
najboljši ceni in takojšnjemu izplačilu —
izposluje vse bančne denarne,
kreditne in blagovne posle
najkulantneje

ALOJZIJ PLANINSEK

trg. ag. bančnih poslov Ljubljana,
Beethovnova ulica 14-I — telefon 35-10

Hranilno knjižico

Ljudske posojilnice v Celju
kupim in takoj izplačam gotovino.
— Pismene ponudbe: Ivan Bukovšek,
Celje, Miklošičeva ulica. (p)

Družabnika

za mizarstvo obrt sprejem. Potrebno
samo 5000 dinarjev. Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »Rentabilnost«
14.916. (p)

Hranilno knjižico

Mestne hranilnice v Kamniku
kupim v vsakem znesku in plačam
tako v gotovini. Polizve se pri
g. Goltesu Josipu, Graben št. 25,
Kamnik. (p)

60-70.000 din dam

v Ljubljani na I. mesto. Prednost,
kdo sprejme ali preskrbi absolutni
dvoraz. trg. šole službo začetnice.
Dopise upravi »Slovenca« pod
»Varnost« št. 15138. (p)

Zivali

Resasti foksterieri mladiči,
4 do 6 mesecev stari, s prvovrstnim
rodovnikom, lovsko dobro razpo-
loženi, se pocieni oddajo. — Gozdna
uprava Ravne, p. Guštanj. (p)

Poročim

žensko srednje starosti z gotovino.
— Ponudbe upravi »Slovenca«
Maribor pod »Podjetje 28« št. 15131. (p)

Radio

Šestcevn radioaparati »Slo-
d« 1934 napredaj za 2000 din.
Naslov v upravi »Slovenca«
Maribor. (p)

Obrt

Gumbe, plise, entel, ažur pred-
tisk in monogram hitro izvrši
Matek & Mikeš, Ljubljana,
poleg hotela Strukelj. (p)

Sode

vseh velikosti izdeluje najceneje
Ledinšek Pavel, Maribor, Gozdna
ulica 6, Magdalena. (p)

Po zadnji modi in najnovjših krojih

izdeluje modni salon IVAN DOVŽAN
LJUBLJANA Sv. Petra cesta 51. (p)

Kupimo

Ježice vagonke pošiljke, kupujem.
Drago Hadl, Novo mesto. (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.
A. KAJFEZ urar Ljubljana,
Miklošičeva 14 (p)

Staro železo, baker, zlatu zobovje in srebrne krone

1. MIGLANJE PRED OČMI
2. SPLOŠNA SLABOST
3. TEŽKA GLAVA
4. NEČIST JEZIK
5. TEŽKE SANJE
6. MOTEN SEC

6 RAZLOGOV,
 kateri vam vevajo, da se sdravite.
 Poizkusite **URODONAL**
 Ta vam lahko pomaga proti migreni (glavobolju),
 nevralgiji, polajšuje tešave, pritisk krvi, revma-
 tizem, arterio-sklerozo.
 Etablissement CHATELAIN dobavitelj pariskih
 bolnišnic. — 22 velikih odlikovanj Parisa.
 Dobiva se v vseh lekarnah. — Glavni zastopniki
 za kraljevino Jugoslavijo: «STERILAB», angleški
 kemijsko-farmaceutski laboratorij
BRAČE JOVANOVIČ, BEOGRAD
 Knez Mihajlova 33. Telefon 22-595.
 Oglas reg. pod št. 14037/34.
 4304 2-2

Prodamo

Elektromotor
 30 PS, 330 V, v brezhib-
 nem stanju, prodaja Ope-
 karna Ormož. (1)

Močni vinski sodi
 dobro ohranjeni, s 300 do
 400 litrov, naprodam. —
 Hotel «Orel», Maribor. (1)

Moški štofi
 trpežni, polvolnjeni, od 55
 din; volneni športni od
 110 din naprej. — Velika
 izbira pri F. I. Gorličar,
 Sv. Petra cesta 29. (1)

Kožuhovalo
 se najugodnejše kupi in
 strokovno izdelava pri Do-
 lenec Josip, Ljubljana,
 Sv. Petra cesta 19, tele-
 fon 22-62. (1)

Za jesensko setev
 priporočamo prvovrstno
 pšenico, rž, ječmen in
 zinsko grahoro.
FRAN POGACNIK
 d. s. o. z.
 Ljubljana, Tyrševa (Du-
 najska) cesta št. 33
 Javna skladišča (Balkan)

Modroce

posteljne mreže, železne
 zložljive postelje, otoma-
 ne, divane in tapetirane
 izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN
 tapetnik - Mestni trg 13
 Ugoden nakup morske
 trave, žime, cvilha za
 modroce in blaga za pre-
 vieke pohištva

Triperesna deteljica

Spisal M. Kunčič. — Ilustriral M. Sedej.

»Ah, kakšen duh nekile ga je zavrnil Nande.
 »Dokler so nama ne upa prikazati, toliko časa
 ne verjamem, da je duh.«

A komaj je te besede dobro izrekel, so za-
 hreščala skrivna vrata, ki so držala v podzemski
 prostoru. Na pragu se je prikazal duh v beli halji
 in z režečo se glavo v roki. Počasi, počasi je
 stopal po glavnem rovu... Nenadoma pa je zavil
 v stranski rov, v katerem sta dečka stala in se
 vsa trga ob strahu stiskala drug k drugemu. Pre-
 den se jima je prikazal, si je zastri kosmati obraz,
 nato pa je stopil izza stebra in nepremično strel
 vanju.

Jožek se je ob pogledu na belo prikazen
 hitro pokrižal in krik smrtne groze se mu je
 izvil iz grla:

»Mama! Mama! Pomagaj!«
 Mati pa je bila daleč in ni mogla vedeti, v
 kakšni stiski je njen sin, in ni mogla slišati nje-
 govega obupnega glasu...

Tudi Nandeta je v hipu minil pogum, da bi
 se z grajskim duhom seznanil od blizu. Brez be-
 sede jo je uveril po stopnicah, ki so držale v mu-
 čilnico, navzgor. Tik pred njim pa jo je urnih
 kakor ubil Jožek in krilil z rokami po zraku
 kakor človek, ki se potaplja in grabi za zadnjo
 rešilno bilko.

Prikazen je bila menda na vso moč zadovoljna
 z doseženim uspehom. Obrnila se je in izginila
 tiho, kot je prišla.

Nande in Jožek sta dolgo čepela v mučilnici
 in v strahu in trepetu poslušala, če jima prikazen
 sledi. Pred vrati mučilnice pa je bilo vse tiho.
 Nazadnje sta se vendar spet odpravila in se kra-
 doma priplazila ven.

Modroce

peresnice, kauče, otoma-
 ne, zložljive postelje,
 spalnice, kuhinje, dobite
 najsolidnejše in najceneje
 pri

F. Sajovic
 komisij. zaloga pohištva
 Ljubljana, Stari trg št. 6

Šivalni stroj
 ki tudi veze, naprodam za
 900 din. Gradaska 8. (1)

Za šolarje
 obleka, perilo, Hubertus-
 plašče itd. Dober nakup.
 Presker, Sv. Petra c. 14.
 Ljubljana. (1)

Kislo zelje
 novo, prvovrstno, v sodo-
 kih, dobavljiva po naročilu
 Gustav Erklavec, Ljub-
 ljana, Kodeljevo, Povse-
 tova 10, telefon 25-91. (1)

Wido
 150 komadov — naprodam
 pod lastno ceno. Naslov
 v upravi »Slovenca« pod
 št. 15124. (1)

Poročne prstane
 ure, verižice, uhane, ka-
 ker tudi očala, kupite
 najbolj ugodno pri Josipu
 JANKO, urarju v Kam-
 niku, šutna, nasproti far-
 ne cerkve. (1)

Kolesa
 zaradi konca sezone pro-
 dajamo po izredno nizki
 ceni! — Nova trgovina,
 Tyrševa cesta 36. (1)

Valvasorja
 prodam. II. izdaja, kot
 nov, čedno vezan v pol-
 usnje. F. Zore, Mokronog
 št. 117. (1)

Kolesa in šivalne stroje
 kupite najceneje v trgo-
 vini »Triglave, Resljeva
 cesta 16. Stara kolesa in
 stroje vzamem v račun.

Kislo zelje, repo, sarmo
 prvovrstno, po konkuren-
 ni ceni, dobavljiva vsako
 množino Homan, Sv. Pe-
 tra cesta 81, Ljubljana.
 Telefon 25-39. (1)

Šivalni stroj
 malo rabljen, nemški fa-
 brikat, pogreznjiv, šitka
 in stopa, silva naprej in
 nazaj, prodaja Nova trgo-
 vina, Tyrševa cesta 36.

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim
 sladkorjem vkuhan — se
 dobi na malo in veliko v
 lekarni dr. G. PICCOLI,
 Ljubljana, nasproti »Ne-
 bottičniku«.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Nedelja, 19. sept.: 8. Koncert tamburaškega dru-
 štva »Celo« — 9. Čas, poročila, spored — 9.45. Vse-
 govor (g. ravnatelj Jože Jagodič) — 10. Radijski orke-
 ster — 10.45. Prodavanje o organizaciji Rdečega križa
 v dravski banovini — 11. Otrška ura: Teta Marička
 kramlja in prepeva — 11.30. Prenoš promenealnega kon-
 certu godbe »Sloga« z oktogona Kreditne banke — 13.
 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 13.15. Kar
 želite, to dobite (plošče po željah) — 17. Kmet. ura:
 Kmetijsko drž. vet. bakteriolo. zavod — 17.30. Slovensko
 narodno s spremljevanjem Radijskega orkestra. Sode-
 lujete: gđe. P. Zupanova, P. Rupnikova, gg. J. Franzl
 in V. Janko. — 19. Čas, vreme, poročila, spored, obve-
 stila — 19.30. Nac. ura: Kaj je vplivalo na Boro Stan-
 kovič (Rade Dralac, knjiž. - Bgd) — 19.50. a) Narod.
 motivi v slov. klavirski glasbi (ga. M. Ostere-Valjalo)
 — b) Slovenska narodna pesem (g. dr. Ivan Grafen-
 auer) — 20.30. Koncert pevskega zbora »Sloga« (pre-
 nos iz »divorane«). Mešani in ženski zbor vodi: H. Sve-
 tel, moški zbor vodi: M. Premelj — 21.15. Radijski or-
 kester — 22. Čas, vreme, poročila, spored — 22.15. Ra-
 dijski orkester.

Ponedeljek, 20. sept.: 12. Baletna godba (plošče) —
 12.45. Vreme, poročila — 13. Čas, spored, obvestila —
 13.15. Z ruskih poljan (plošče) — 14. Vreme, borza —
 15. Predavanje o pasivni zaščiti prebivalstva pred zrač-
 nimi napadi — 18.30. Pisano polje (plošče) — 18.40.
 Zdravniška ura (g. dr. Ivan Matko) — 19. Čas, vreme,
 poročila, spored, obvestila — 19.30. Nac. ura: Stari
 Dubrovnik in tradicija njegovega ljudstva (Branko
 Straziš, nov. - Zgb) — 19.50. Zanimivosti — 20. Rad.
 orkester — 21. Dva goloba, suita (godba republik. gar-
 de, plošče) — 21.15. Komorni trio (gđe. Silva Hrnčević,
 ga. Folger-Lobe, gđe. Francka Ornikova) — 22. Čas,
 vreme, poročila in spored. — 22.15. Radijski jazz (vlo-
 ke poje g. Drago Zagar).

Drugi programi:

Nedelja, 19. septembra: Belgrad-Zagreb: 20. Svie.
 evropski koncert — Dunaj: 20. Svieca: 21.10. Orkestralni
 koncert; 22.30. Plesna glasba — Bukarešta: 20. Svieca;
 21.05. Francoska operetna glasba; 21.55. Orkestralni kon-
 cert — Trst-Milan: 17.15. Opereta; 20. Svieca: 21. Mulejev
 koncertni večer — Rim-Bariz: 21. Igra; 22.30. Izbrana
 glasba — Praga: 20. Svieca; 21.25. Česka opera glasba
 — Varšava: 20. Svieca; 21.30. Večerni koncert; 22. Piani-
 no — Berlin: 20. Ljubljanske slike iz oper — Königs-
 berg-Hamburg: 20. Operetna glasba — Köln: 20. Oper-
 ta — Pesnik in kmet — Monakovo: 20. Opera — Buda-
 pešta: 20. Svieca; 21.30. Ciganska glasba; 22.30. Sinfoni-
 nični koncert.

Ponedeljek, 20. septembra: Belgrad-Zagreb: 20.00.
 Opera — Dunaj: 19.25. Opera »Turandot«; 21.30. Plesna
 glasba — Budapešta: 20.10. Igra; 22.10. Jazz; 22.05. Ci-
 ganska glasba — Trst-Milan: 17.15. Plesna glasba; 21.
 Zbor; 21.45. Vojaska godba — Rim-Bariz: 21. Violinski in
 pianinski koncert; 22. Orkestralni koncert — Praga:
 19.15. Kabareti; 22. Orkestralni koncert; 21.25. Plesno —
 Varšava: 20. Pester večer; 21. Valčki; 22. Violina; 22.30.
 Vokalni koncert — Königsberg: 20.10. Plesni večer —
 Lipska: 20.30. Orkestralni in solistični koncert — Frank-
 furt: 21.05. Nemška romantič. glasba — Stuttgart: 21.15.
 Stara avstrijska glasba — Bukarešta: 20.30. Komorna
 glasba; 21.10. Mozart-Brahms.

Uprava »Slovenca« Maribor

Koroška cesta 1
 Podružnica: Aleksandrova 6
 Sprejemajo se oglasi in naročniki lista,
 izvršujejo vsi upravni posli in dajejo
 pojasnila, ki spadajo v delokrog uprav-
 ništva lista

15em odjemalca

trgovca, ki bi rabil fižol,
 krompir in ostale poljske
 pridelke, delno ali tudi
 vagonске pošiljke. Naslov
 v upravi »Slovenca« pod
 št. 14.877. (1)

Mlekarno
 dobrodošlo, v centru me-
 sta, prodam. — Naslov v
 upravi »Slovenca« pod št.
 14.551. (1)

Šivalni stroji
 Singer in Pfaff, skoraj
 novi, poceni naprodam pri
 »Prometu« — nasproti kri-
 žanske cerkve. (1)

Vino
 prvovrstni rizling 25 hl
 pri Sv. Trojici v Halozah
 ugodno prodam. Vprašati
 A. Meršavič, Ljubljana,
 Kerzenkova ulica 7.

Stekleno streho
 kompletno, za dvorišče
 ali tovarno, 5x8 m, be-
 tonske stopnice in nekaj
 oken poceni prodaja Ster-
 mecki, Celje. (1)

Starinsko pohištvo
 kompletno, in malo rab-
 ljen pianino naprodam. —
 Naslov v upravi »Slov.«
 pod št. 14.869. (1)

Ozimno semensko pšenico
 »Beltinsko«, priporočeno
 od banske uprave — in
 ozimni semenski ječmen
 ima naprodam Kmetijska
 družba v Ljubljani. (1)

Prodaj
 dve stari violini, celo in
 tričetrtinsko, komad 329
 dinarjev. Počakaj, Cestova
 št. 9. (g)

Prodaj
 dve stari violini, celo in
 tričetrtinsko, komad 329
 dinarjev. Počakaj, Cestova
 št. 9. (g)

WARBINEK
 Miklošičeva cesta št. 4
prodaja
 samo do 21. septembra

MOJE VESELJE

MOJ PONOS

MOJ VIŠEK

MOJA HOHNER

HÖHNER harmonike
 z 10% popustom

la. orehi
 novi, suhi, 50 kg 210 din,
 jederca la. 10 kg 155 din,
 franko vožnja razpošilja
 G. Drechsler, Tuzla. (1)

Wertheim blagajna
 št. 1. dobro ohranjena,
 naprodam. Ponudbe upra-
 vi »Slovenca« pod značko
 »Ugodno« 14.925. (1)

Po ugodni ceni prodam
 pet panjev čebel (Zni-
 deršičev) in ostale čebel-
 larske orodje zaradi na-
 stopa vojaške službe. —
 Turnšek Franc, Založbe,
 Polzela. (1)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

R. Warbinek, Dom glasbe
 Ljubljana, Miklošičeva 4.

Kratek klavir
 (Stutzflügel) zaradi pre-
 mestitve prodam zelo po-
 cen. Adresa ve.g. »sprej-
 cen. Naslov v upr. »Slov-
 venca« 14885.

Prodaj
 dve stari violini, celo in
 tričetrtinsko, komad 329
 dinarjev. Počakaj, Cestova
 št. 9. (g)

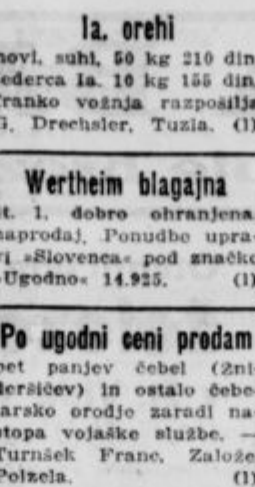
Prodaj
 dve stari violini, celo in
 tričetrtinsko, komad 329
 dinarjev. Počakaj, Cestova
 št. 9. (g)

Prodaj
 dve stari violini, celo in
 tričetrtinsko, komad 329
 dinarjev. Počakaj, Cestova
 št. 9. (g)

Prodaj
 dve stari violini, celo in
 tričetrtinsko, komad 329
 dinarjev. Počakaj, Cestova
 št. 9. (g)

Prodaj
 dve stari violini, celo in
 tričetrtinsko, komad 329
 dinarjev. Počakaj, Cestova
 št. 9. (g)

Prodaj
 dve stari violini, celo in
 tričetrtinsko, komad 329
 dinarjev. Počakaj, Cestova
 št. 9. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Glasba
 Klavir
 prodam ali zamenjam za
 pianino. Ponudbe upravi
 »Slovenca« pod »Ugodno«
 št. 14.922. (g)

Frajce
 iz lastne tovarne

IZ OKSFORDA močne, dobro izdelane	18	IZ TURINGA trpežne, športni vzorci	34
IZ FLANELE boljše, lepi vzorci in barve	26	IZ FINEGA POPLINA, modni vzorci	35
IZ FRENZA, trpežne, modne barve	30	IZ KARIRASTE FLANELE, športni vzorci, žive barve	40

Stermecki
 CELJE 18

CENIK IN VZORCI ZASTONJ

PROMETNA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica 2
Telefon šte. 21-49

se priporoča za vse
bančne posle.

→ Izplačuje brez omejitev stare in nove naložbe

KONCEM SEPTEMBRA

OTVORITEV NOVE MANUFAKTURNE TRGOVINE

ZA DAMSKO IN MOSKO MODO

LONČAR-RAŠKA-STARE
LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 3

„SLOVENE“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

reg. zadruga z neom. zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6
v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše.

NOVE VLOGE vsak čas razpoložljive
obrestuje po 4%, proti odpovedi po 5%.

Trgovci s podeželja!

Večja množina moških klobukov naproday
po znatno nižjih cenah.

MIRKO BOGATAJ, Ljubljana, Stari trg 14.

V boj za naše časopisje!

Razpis službe

Občina Novo mesto razpisuje službo elektroinženjerja-poslovodje, samostojnega obč. električnega podjetja. Poslovodja mora biti usposobljen v smislu obstoječih predpisov za samostojno vodstvo in zgradnjo mestnih električnih naprav. — Prošnje z dokazi usposobljenosti in o dosedanjih praktičnih zaposlitvi ter z navedbo, kakšni prejemki se zahtevajo, je poslati do 30. septembra 1937 predsedstvu občine Novo mesto. — Uprava občine Novo mesto.

Zahvala

Tem potom izrekamo najiskrenejšo zahvalo spoštovanemu primariju dr. bolnišnice v Ljubljani gospodu

dr. Meršolu Valentinu

ki je s smotrenim zdravljenjem in nad vse ljubeznivim ravnanjem resni življenje našim osemletnim hčerki edinki, ki je obbolela hkrati na dveh težkih infekcijskih boleznih.

Istotako se zahvaljujemo vsem gg. zdravnikom in zdravnikom, posebno blagorodni gospe dr. Praprotnik Šabini. Globoko zahvala pa izrekamo še vsem častitim sestram infekcijskega oddelka VI za njihovo požrtvovalnost.

Ljubljana, dne 17. septembra 1937.

Rodbina

BREDENBECK

Graz — Avstrija

Cunje

krojaške odrezke, star papir, tekstilne odpadke ovčjo volno, govejo dlako (aravco) — kupi vsaki množino

ARBEITER - MARIBOR
Dravska 15

VINA

iz
Centralne vinarne
v Ljubljani

bodo zadovoljila Vaše
pivce najbolj!

TELEFON ŠTEV. 25-73

VOLNA dospela

kroji in navodila zastoj

M. DRENIK
LJUBLJANA

Kongresni trg 7

Ženska ročna dela, tisk
in material za šolo in dom

Otvoril sem novozgrajeno železolivarno

v Št. Vidu nad Ljubljano

(za tovarno Stora). Tramvajsko postajališče Trata. Sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela. Postrežba točna in solidna. — Kupujem stare lito železo. Za cenjena naročila se toplo priporoča

Franc Smole

kovinolivarna, Trata 18
p. Št. Vid nad Ljubljano

Prišla je nova partija:

ŠIVALNI

STROJI: »VERITAS«, »TITAN«, »VIKTORIA« s okroglim čolnikom, šiva in veže naprej in nazaj, cena s glavno navzgor din 1.500.—, kabinet din 1.750.—.

KOLESA

(DVKOLESA) Merkur, Brennabor s prostim tekom in zavoro, moška, ženska in dirkalna, kompletna din 750.—

PISALNI

STROJI, masivni, prenosljivi, v elegantnem kovčegu, s 80 znaki črk v cirilici ali latinici, cena din 1.350.—.

RADIO

APARAT »NORDMARE« eleganten za vse valovne dolžine, cena din 2.500.—.

Možno tudi na obroke Naplačilo din 100.— se ima poslati obem z naročilom. Mesečni odplačevalni obroki za radio, pisalne stroje in dvokolesa din 100.—, za šivalne stroje din 150.— Za blago, ki vas zanima, zahtevajte ilustriran cenik.

Vse blago je porekla znamenitih nemških tovarn. Kupljeno in plačano (v klirungu) v zameno na naše jugoslovanske pridke, zato je tako poceni. Zahtevajte zastopnike in posredovalce!

»MERKUR-ZAVOD«

Beograd, Pašićeva 3, pošt. pret. 900, telef. 28-021. Račun pri Poštni hranilnici, Beograd br. 57682.

„Slovenčeva“ podružnica Ljubljana, Tršćeva cesta (palača Poštni dom)

Odšel je in nas zapustil neotlažljive
naš dobri soprog in oče, gospod

Stine Franc

žandarm. narednik-vodnik v p.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo 19. t. m. ob petih popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnišnice v Ljubljani na pokopališče na Viču.

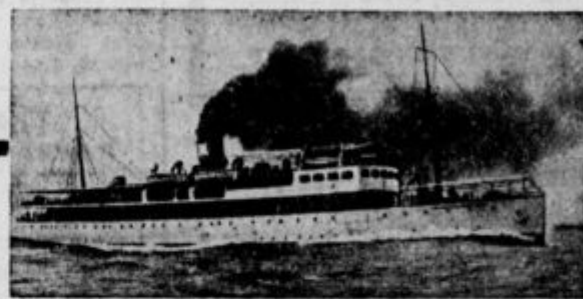
Ljubljana-Vič, 18. sept. 1937.

Marija Stine, soproga; Branko in Marjetica, otroka, in ostalo sorodstvo.

Šolske potrebščine

zvezke, mape, risalne bloke in deske, risalno orodje, peresa navadna in nalivna, peresnice in peresnice, svinčnike, nahrbtnike, aktovke itd. kupite najceneje v trgovini

H. NIČMAN, LJUBLJANA, Kopitarjeva ulica 2

SS Prestolonaslednik Peter

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. — SUSAK

Dnevna hitra paroplovna služba s Susaka za Dalmacijo in obratno. Odhod s Susaka ob 16. uri.
Dnevna večkratna zveza za vsa kopališča in letovišča jugoslovanske obale. Ugodna turistična potovanja s Susaka za Dalmacijo in Grško po nizkih pausalnih cenah.
Ekspressne turistične proge iz Benetk za Dalmacijo.
Provratni parniki — izvrstna kuhinja.
Prospekte in pojasnila daje direktor na Susaku, vse njene agencije in vsi uradi „Putnika“ in društva „Wagon-Lits-Cook“.

»KAPPEL« PISALNI STROJI

so najmoderneje konstruirani, trajni in v cenah brez konkurence. Plačilo v ugodnih obrokih. Zahtevajte neobvezno predvajanje. Rabljeni pisalni stroji se vzamejo v zameno. Samopredaja pri tvrdki:

Kleindienst & Posch
Maribor
Aleksandrova cesta 44

PERJE

mešano po 8 Din, kemično čiščeno po 25 Din, prvovrstno od 45 Din dalje dobite pri „LUNA“, Maribor, Glavni trg št. 24

TELEFON 3371
Elektromotorji novi in rabljeni za vse napetosti vesno v veliki izbiri na prodaj. Lastna delavnica za previjanje in popravila dinamov, avtodinam, elektromotorjev ter vseh elektroaparatur. — Izvrstni vse električne instalacije za razsvetlavo in pogon. ELEKTROPODJETJE
FRANJO PERČINLIČ
Ljubljana, Gospodarska 16

Ugoden nakup barhentov

8 dinarjev za meter
pri Trpinu, Maribor, Vetrinjska 15

Oglašujte v »Slovincu«!

Razpis službe

Občina Novo mesto razpisuje pragmatično službeno mesto občinskega tajnika. Uslužbenec na tem mestu mora imeti popolno pravno fakulteto z zaključnimi izpiti. Službeni prejemki so določeni v §§ 21., 22., 23. in 24. statuta o ustanavljanju in sistemiziranju službenih mest ter o ureditvi službenih odnosov uslužbencev občine Novo mesto. — Splošni pogoji za sprejem v službo so razvidni iz čl. 7., 8. in 9. uredbe o občinskih uslužbencih. — Prošnje je vložiti pravilno kolekovane pisмено ter jih podpreti z vsemi potrebnimi listinami po čl. 7. in 8. uredbe o obč. uslužbencih. Priložiti je tudi morebitne dokaze o dosedanjem službovanju. — Rok za vlaganje prošenj je 30 dni od dneva razpisa službe. — Uprava občine Novo mesto, 16. IX. 1937.

»INGELEN«

Prevzel sem zastopstvo radijskih aparatov letošnje tipe. Dobite jih izključno le pri: »TEHNIK« J. BANJAI, Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 20.

ZA DAME vse kar novega prinaša Pariz, Berlin in Dunaj, v priznani najboljših krojih in najsolidnejši izdelavi nudi po času prilagojenih cenah konfekcija PAULIN, Ljubljana, Kongresni trg 5

Agnes Günther:

95

Dušica - Rožamarija

Rožamarija pa jadrkuje:

»Lota je reva, mati je slepa, oče v ječi in vendar bi ji ne smeli ničesar dati!«

»Presvetla, ker ima nezakonskega otroka.«

»Liza, kaj nama je storiti? Vendar ne smemo dopustiti, da otrok propade!«

»Toda če takšne podpiramo, si tudi druge mislijo, da smejo storiti, kar jim je drago. Malopridnežev, ki na to čakajo, ne primanjkuje.«

»Na kaj čakajo?«

»Da se jim vdamo,« odgovori tajinstveno Liza, ki je danes čisto drugačne volje nego druge dni in govori o stvarih, katerih sicer ne omenja. Upornost thoresteinskih žen jo je hudo razburila.

»Lota je pa tudi zares lahkomišljena in jih ima za ušesi! Polaga rjuhe po stopnicah, da bi ne škripale in da bi mati ne čula, kadar prihaja fant v njeno kamrico.«

»Liza, kako pa moreš to vedeti?«

»Moja teta, ki vstric nje stanuje in jo opazuje, je priuškovala, ko sta se zmenila. V cerkvi noče nobena več poleg nje sedeti.«

»Ubogi otrok! Nedoržen je in vendar mu ne smem nič ljubega storiti. Ah, gotovo ni vedela, kaj je zagrešila, sicer bi...«

»Ni vedela? Presvetla, takšnega budala vendar ni na svetu! Da bi prej premislila! Te mislijo le na to, da dobe fanta v svojo kamrico!«

Zdajci se je Liza lastnih besed hudo prestrašila. Spozabila se je, mučno je zardela in hipoma pobegnila.

Rožamarija pa vrže v stran svojo vezeno, v njenih sivih očeh se zablika ter vzkligne:

»O, kako so me poneumili, kako so me norili! Pustili so me v moji slepoti in nevednosti! In Harro se je z menoj igral kot z lutko! In teti nič manj!«

V njeni glavi se križajo misli... Hodi gor in dol, se obrača sem in tja in poveša svoje oči, da bi ne videla bleščečih bliskov v ogledalu.

Kar zasliši udarce konjskih kopit. Harro se vrača. Zelo poučena, v lastni modrosti se potaplja oča in srčita Rožamarija mu pride naproti.

»O Harro, kakšen pa si? Srednjeveški vitez!«

»Sem ti všeč tako?« Raz svojega visokega rjavca se ji prijazno nasmeje. »Železno čelado za najinega viteza iz Braunecka sem kar poveznil čez glavo. Hotel sem se prepricati, kako se jezdi v tem železnem čeburu. — V Dürnsbergu so me imeli za gasilca!«

Kako lep je njegov zagorel obraz pod to bojno čelado, kako se bliskajo njegove oči, kako se smejejo njegova usta s svetlobelimi zobmi!

»Kaj pa imaš tu? Videti je bisaga.«

»Bo kaj takega, Roža.«

Harro skoči raz konja. Prastara, črnorjava bisaga je pripeta zadaj na konja.

»Našel sem zaklade! Ta domenski svetnik in braunski upravitelj je dragulji! In red, ta nebeski red, moram hvaliti. Ljubim red sicer le platonično, toda tudi Schiller baje ni bil boljši.«

In Harro odgne s posebno skrbnostjo usnjato bisago ter jo nese v svojo atelje. Potem vzame obe roki svoje Rože ter jo vpraša:

»In ti, kaj pa si ti počela?«

»Spametovala sem se.«

»Cieto po nepotrebnem!«

»No, pa mi povej, kaj vse si našel!«

»Cele gore, da ti rečem, cele gore! Gospod upravitelj samo poseže med svoje papirje in že ima, kar išče. Toda recept hode imeti nazaj in ga bo morda tudi dobil. Tu pogljej, vse to isti rokopolje! Zdaj jo vendarle imamo, našo prababico! Hiša v Thorsteinu ima svojo toliko pogrešano prababico. Odslej mora umolkneti vsaka kritika o Thorsteincih, o diletantskem vetru, o naših stenhah, da ne vzbujajo dovolj domačnosti!«

Tu je naša prababica: grofica Gizela iz Braunecka, rojena grofica iz Thoresteina.

Lahko pesniš o prababici, Roža, toda če je primerno ne okraši in olupšaš, bi ti ne mogel verjeti. Njene slike nimamo. Tem bolj, lahko si jo predstavljaš dražestno, kolikor sama hočeva.

Misli si, če bi bila imela majhen, okrogel, komprijev nos, bi tega ne mogel tako brž preboleti. Ali pa, če bi nama kak slab slikar pokvaril najino umišljeno sliko!«

»Toliko je pisala?« vpraša plaho Roža, ko je Harro izložil, kar je prinesel. »Je pisala romane?«

»Bomo brž videli. Zdaj pa k mizi. In potem na raziskovanje v sedemnajsto stoletje!«

Svetilke že gore, ko sedita Harro in Rožamarija v ateljeju okoli velike mize ter obračata stare, debele papirje.

Note, note, same note! »Samo v basu, ki je s številkami označen, so pisane,« pojasnjuje Harro.

»Glasovi za zbor, flavto, harlo, gosli, orgle — zbor torej! Rožamarija, kako čudno, da so bili leta šestnajst sto osem in sedemdesetega tako veselo razpoloženi! Radujte se v Gospodu vsi, hvalite ga s strunami in harlami. Stopite pred njegovo obličje in radujte se!«

Pogled ta rokopolje! Kot bi se premikal labod! Ah, kako avva vendar nepoučena, cela analfabeta. Kaj porečeš k temu, če bi povabila svojega tolažnika — glasbenika iz Berlina? Prosila ga bova za prihodnje poletje. Pisal mi je sicer, da je že davno namenjen v Thorstein, toda hudo se je prestrašil, ko je čital v časopisu, da sem se oženil s princico — s šestnajstim pradedi —. Prenizko te je sicer ocenil, Rožamarija, in zdaj si ne upa več sem.«

»Jaz vendar nisem tako strašna, Harro!«

»O ti, ti niti ne slutiš, kakšna si!«

Rožamarije oči zaplavo v solzah. »Malce pa le slutim, Harro.«

»Ne postajaj žalobna, Roža! Toda glej, on je poznal te gospodične iz glasbenega učilišča z divjedravimi lasmi in tu pa tam celo z nagnjenimi podpetniki. Princez ni dobil pred oči. Moje ga nalovala dolgo ni poznal. Ta se je slabo skladal z

mojo sobo poleg likarne... Ah, seveda, za likarice se je tudi zanimal, slutil je pri njih nedoumljive duševne prepade. Sicer bi bilo prav dobro, ako te vidi. Ima dostopno srce za lepoto. Veliko srce v majhnih, stienjenih prsih. Malo je namreč spačen.

Kadar je sedel pred svojim starim klavirjem in je igral s svojimi dolgi, pajčimasti prsti, me je hipoma iztrgal iz mojega berlinskega pekla ter me nežno premestil v blažene vrtove, v palmove gaje, ob sinje morje, v pokrajine, kjer nebeske hčere stopajo iz nebes v zlatih čevlčkah —

»Harro, ali bi ne mogel brzojaviti?«

»O zlata Roža, zdaj si izpregovorila ljubko besedo! Hočem mu brzojaviti!«

»Pravkar sem nekaj imenitnega našel. Zborno delo iz sedemnajstega stoletja. Pridi za botra! Rodbina ima veliko zanimanje in prevzame stroške.«

»Te boš vendar prevzela, Rožamarija! Jaz sem docela izžgan vulkan.«

»O Harro, dragec!«

»Stoj! Le ostani, kjer si!« ukazuje Harro.

»Dostavim še: Voz te bo pričakoval v Kupferbergu. Tako, zdaj bo prav! Če bi tudi ta stara skladba bila brez vrednosti, glasba Ivana Fridrika je dragocena. In tvoj nemi klavir se bo tudi radoval. Zvečer ga bova poslušala. Glej, kaj ve nama poklanja prababica!«

»Misliš, da je ta skladba njeno delo?«

»Ne. Glej, tu pa tam so popravki z rdečim svinčnikom od dokaj brezbrizne moške roke. Nekje je prepisala. Ali ni imeniten tale pripis z rdečim svinčnikom?«

»O dragica, vzemi modro, vzemi modro barvo in ne užalosti svojega oboževalca z rdečo barvo, po kateri je trikrat deževalo. Če ni to tudi kakšno navodilo za pevko? Prav za prav bi rad še kaj več spoznal kot njene prepise.«

»Je bisaga prazna?«

»Se nekaj je notri. Zelenosvilena blazinica, en konjček, poslikan lesen pič s piščalko zadaj in svilena mošnja.«